ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MARTIN KAŠPAR

Učitelství pro základní školy
Učitelství českého jazyka pro základní školy
Učitelství dějepisu pro základní školy

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Karlovy Vary 1. března 2016

Martin Kašpar

Na tomto místě bych chtěl poděkovat za vstřícnost, trpělivost a především cenné rady vedoucímu mé práce PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc.

Zvláštní dík patří Viktoru Braunreiterovi za to, že mi ochotně a nezištně poskytl řadu důležitých informací a uvedl mne mezi herce svého pouličního divadla.

Práci bych rád věnoval všem ochotníkům, kteří navazují na tradice svých předchůdců a svým dílem kultivují současnou českou kulturu.

OBSAH

ÚVOD ... 7
1 KOŘENY TVORBY PDVB ... 9
1.1 KLOBROUK ... 9
1.1.1 ZALOŽENÍ DIVADLA KLOBROUK, D3 V OHROŽENÍ EXISTENCE ... 12
1.1.2 VYBRANÁ PŘEDSTAVENÍ DIVADLA KLOBROUK LET 1992 - 1995, JEJICH INSPIRACE, NÁLADY A ODEZVY ... 13
2 PDVB ... 22
2.1 INSPIRACE – ANTIKA, STŘEDOVĚK, RENEZANCE ... 22
2.2 PDVB A KOMEDIE DELL'ARTE ... 24
2.3 PDVB VE ŠKOLE ... 31
2.4 PDVB VE HVĚZDÁCH ... 39
2.4.1 NOC OŽIVLÝCH VĚDCŮ ... 39
2.4.2 EVROPSKÁ NOC VĚDCŮ A NOC HVĚZD PDVB ... 43
2.5 PDVB NA HRADECH ... 52
2.5.1 LOKET ... 52
2.5.2 LOKET – VINOBRANÍ – BAKCHUS ... 54
2.5.3 VAMPÝŘI NA LOKTI ... 56
2.5.4 HORNÍ HRAD – HAUENŠTEJN ... 60
2.6 PDVB A KSO ... 65
2.7 PDVB A OŽIVENÁ MÍSTA ... 70
2.7.1 SELSKÉ BOUŘE V OSTROVĚ ... 71
3 MALÉ PORTRÉTY OSOBNOSTÍ PDVB ... 75
3.1 TOMÁŠ BRAUNREITER ... 75
3.2 VIKTOR BRAUNREITER ... 76
3.3 MARTIN CIRKL ... 76
3.4 ELIŠKA FAILOVÁ ... 77
3.5 LENKA HODOUŠOVÁ ... 78
3.6 PETR JOHANOVSKÝ ... 78
3.7 ŠÁRKA ŽIŽKOVÁ ... 79
4 ROZHOVORY ... 81

4.1 KLOBROUK ... 81
4.1.1 ROZHOVOR JANA MÄRZE SE ZDEŇKEM DAŇKEM ... 81
4.2 PDVB ... 82
4.2.1 ROZHOVOR MARTINA KAŠPARA S V. BRAUNREITEREM ... 82
4.2.2 ROZHOVOR PETRA KOZOHORSKÉHO S VIKTOREM BRAUNREITEREM ... 86
4.2.3 VESMÍR, NEUTRINA, ASTRONOMIE - ROZHOVOR MARTINA KAŠPARA S MIROSLAVEM SPURNÝM PRO DENÍK MLADÁ FRONTA DNES ... 88
5 PDVB – POHLED ZVENČÍ ... 91
5.1 PDVB OČIMA MÉDIÍ ... 91
5.1.1 UPÍRŮM NA HRADĚ LOKET ODZVONILO, ZAŘÍDIL TO VAN BRUSEL ... 91
5.1.2 NOC OŽIVLÝCH VARŮ VÁS BUDE BAVIT ... 92
5.1.3 KARLOVY VARY ZAHAJOVALY LÁZEŇSKOU SEZONU. LIDÉ V ULICÍCH ŘVALI SMÍCHY. ... 93
5.2 PDVB OČIMA KRITIKY ... 95
5.2.1 POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA ... 95
5.2.2 VIKTOR BRAUNREITER A JEHO DIVADLO VE VZPOMÍNCE DRAMATURGYNĚ PETRY KOHUTOVÉ ... 97
5.3 PDVB OČIMA DIVÁKŮ ... 98
5.3.1 NOČNÍ VAMPÝRSKÁ PROHLÍDKA HRADU LOKTE ... 98
5.3.2 DRUHÝ POKUS O DOBYTÍ NOČNÍHO HRADU, TENTOKRÁT ÚSPĚŠNÝ. ... 99
5.3.3 POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA V NAŠÍ ŠKOLE . 100
5.3.4 HABARTOVŠTÍ ŽÁCI SE POTKALI S POULIČNÍM DIVADLEM ... 101
5.3.5 PŘÍJEMNÉ CHVÍLE PROŽILI ŽÁCI NAŠÍ ŠKOLY ... 102
5.3.6 DIVÁCKÁ HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB ... 102
ZÁVĚR ... 104
RESUMÉ ... 107
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ ... 108
SEZNAM PŘÍLOH ... 111

Motto: *„Umění je více nepokoj než jistota: vždycky je v něm veliká složka touhy.“*
J. Čapek

ÚVOD

Tato diplomová práce představuje tvorbu Pouličního divadla Viktora Braunreitera (PDVB) z Karlových Varů. Navazuje tak na bakalářskou práci Poetika malých forem – Déčko a Klobrouk, jelikož divadelní koncept Viktora Braunreitera z těchto kořenů vyšel. Snahou je zachytit co nejkomplexněji působení vybraného souboru.

V úvodní kapitole dostává prostor divadlo Klobrouk, a to ze dvou důvodů. První z nich je ten, že Klobrouk byl důležitým, tj. iniciačním a inspiračním, zdrojem pro budoucí tvorbu PDVB. A tím druhým důvodem je to, že Klobrouk nedostal z kapacitních důvodů ve výše uvedené bakalářské práci tolik prostoru, kolik bylo původně zamýšleno. Diplomová práce tak tímto splácí vzniklý dluh.

Těžiště práce leží v rozborech a komentářích autentických textových pasáží – scénářů PDVB. Snaží se přinést ucelený obraz tvorby ve vztahu k místu, času a divákovi.

Osobnosti souboru představují portréty, které ovšem nepřinášejí strohé faktografické údaje, ale snaží se postihnout herecké charaktery jednotlivců a připomenout jejich výrazné role.

Poměrně hodně prostoru dostávají vnější pohledy na tvorbu PDVB, které jsou cennou reflexí. Divadelní představení hodnotí ve vybraných článcích novináři, divadelní kritik a především sami diváci. Zdrojem reflexí jsou jak klasická tištěná média, tak nejdemokratičtější médium dneška – internet.

Hlubší pohled do dění okolo PDVB i Klobrouku přinášejí rozhovory s vybranými osobnostmi, především pak dvě interview s V. Braunreiterem. Komentáře tohoto

zakladatele, vedoucího, autora a herce PDVB zachycené v průběhu psaní diplomové práce jsou taktéž její nedílnou součástí.

Ilustrační pasáží diplomové práce, rozšiřující základní text, jsou přílohy obsahující různé materiály: archivní fotografie, dobové plakáty, úryvky scénářů. Zvláštní kategorií příloh jsou kratší autentické, archivní i nově vzniklé videonahrávky.

Cíle práce

O Pouličním divadle Viktora Braunreitera doposud nevznikl žádný ucelený text. Hlavním cílem této diplomové práce je přehledně a na jednom místě přinést čtenáři základní informace o vzniku, historii, tvorbě a osobnostech vybraného subjektu. Hledání a následný popis typických tvůrčích postupů a charakteristika poetické tváře souboru jsou tím, o co jde práci především. Druhým neméně důležitým cílem je pokusit se zmapovat vývoj dramatiky PDVB a hereckého růstu Viktora Braunreitera. Práce také hledá v objektivně autorem vybraných publicistických textech a prostřednictvím vytvořené ankety odpovědi na několik zásadních otázek: Jak divadlo V. Braunreitera nazírají média, jaký je jeho mediální obraz? Jak ostré bude pero divadelního kritika? A co na představení říkají ti nejdůležitější – diváci?

Pokud čtenáři po přečtení vyvstane před očima plastický obraz desetileté práce PDVB, budou autorovy cíle a ambice naplněny.

1 KOŘENY TVORBY PDVB

1.1 KLOBROUK

Kapitola o divadle Klobrouk nutně potřebuje ve svém úvodu jistý vhled do situace, do kontextu doby. Ptejme se tedy: Jaká panovala atmosféra v oblasti malých amatérských divadel Karlových Varů na zlomu 80. a 90. let? Jakou roli pro vznik Klobrouku mělo Divadelní studio D3 Karlovy Vary? A jak se poetika Klobrouku v budoucnosti odrazila v tvorbě PDVB?

Přelomový rok 1989 přinesl příslovečný čerstvý vítr i k divadelníkům Karlových Varů. Nově nabytá umělecká svoboda otevřela stavidla nápadům, plánům a vizím a umožnila je v mnohých případech v brzké době zrealizovat. Jedním z prvních polistopadových úspěchů alternativního divadla, který opakovaně přitahoval davy mladých, byla Rocková opera. Muzikál zrežírovaný Liborem Balákem dokázal nabídnout divákům energií nasycené představení, které jako by dýchalo s dobou. Objevily se i pokusy o oživení starších souborů – šanci ke vzkříšení tak dostala legendární Kapsa. To když její guru gymnaziální profesor Vratislav Bartůněk vyzval v týdeníku Tvorba (č. 41/90) v článku nazvaném „Kapsa se vrací“ všechny bývalé členy k setkání a nové spolupráci. Volání zůstalo nevyslyšeno. Kapsa pod vedením studenty nesmírně oblíbeného kantora se nevrátila.[1] „Nová“ Kapsa v čele s Majkou Kotisovou se sice snažila o pokračování tradice, ale přes všechnu vynaloženou energii zůstalo jen u sice chvályhodného, ale průměrného pokusu. Talentovaní Kapsáři ve špičkové formě polovin 60. let zůstali nepřekonáni.[2]

Nová společenská situace po roce 1989 však nepřinášela jen pozitiva, entuziasmus a nadšení, hektická doba nesla i svá nebezpečí. Staré vazby a struktury se bortily. Nastal čas změn. Na pokraji krachu se ocitlo např. známé karlovarské Divadelní studio D3, které přišlo rozhodnutím Městského kulturního střediska o prostory v K-klubu

[1] Profesor V. Bartůněk zemřel 15. prosince 1993.

[2] Karlovarskou Kapsou prošly v 60. letech výrazné osobnosti, které se později prosadily v různých oborech, ve kterých dosáhly značných úspěchů. Zmiňme např. herečky Danielu Kolářovou a Radku Fidlerovou, hudebníky a skladatele Mikiho Jelínka, Ladislava Gerendáše, Václava Kasíka, básníky Ivana Wernische a Zeno Kaprála, publicistu Rudolfa Křesťana či předčasně tragicky zesnulého talentovaného herce Jana Honsu.

a téměř ze dne na den se ocitlo doslova na ulici.[3] Pomocnou ruku v těžkých časech podal Studiu D3 svérázný umělec, básník, performer a neúnavný organizační živel Milan Kozelka, který umožnil divadelníkům zkoušet a hrát v klubu Paderewski. A tak se D3 dostalo z rybářské periferie přímo do středu historického města. Paderewski, to byl sálek ve IV. patře lázeňského domu v těsné blízkosti Zítkovy kolonády. Prostory nebyly velké, za to měly silného genia loci. Nabízely krom vlastního jevišťátka a hlediště - diváci seděli bez nadsázky na nataženou ruku od umělců a naplňovala se tak beze zbytku atmosféra typická pro malou formu – také další místnost, kde se pravidelně pořádaly výstavy. A dokonce tu byl i útulný klubový mini bar.

Ale vraťme se zpět na křižovatku Sokolovské a Nákladní ulice, do někdejšího „Káčka“, jak se K-klubu mezi Karlovarskými běžně říkalo. Shodou okolností zcela posledním představením v K-klubu (27. 5. 1991) byla „Škola hrou“ autorů Zdeňka Daňka a Jiřího Buriana. Inscenaci, vlastně sled humorných scének a gagů ze školního prostředí, sledovalo početné publikum, jež tvořili především studenti karlovarských středních škol. Atmosféra byla toho večera elektrizující a více než bouřlivá. Už nehrozilo jen uzavření klubu, v některých chvílích to spíše vypadalo, že budova pod salvami smíchu spadne. Mladý kolektiv sršel energií, která tak trochu suplovala potřebné herecké zkušenosti, dovednosti a návyky. Hru popsala Radmila Hrdinová v Deníku Jiráskova Hronova (přehlídka roku 1991) takto: *„Jde o kompozici dvou učitelů matematiky a skupiny stávajících a bývalých žáků všech možných školských zařízení. Z toho, co vidíme, je patrná inspirace Žákovými Študáky a kantory, pamětnickými filmy typu Cesta do hlubin študákovy duše a ponejvíce vlastními zážitky, o něž není mezi aktéry představení zřejmě nouze. Předvádí se nám variace študácké „hlíny“ v hodinách češtiny, fyziky, dějepisu a chemie.“* Hrdinová dále pokračuje v kritickém tónu: *„Je to nabízené s vervou a elánem, ale zároveň s šílenou neumělostí, jež vede ke křeči, přehrávání, šaržím a exhibicionismu.“* Již smířlivěji ale dodává: *„Nicméně publikum, v němž je dost mladých, to představení bere, nacházejíc v něm situace sobě vlastní, takže o způsobu předvádění už*

[3] Jedním z pomyslných hřebíků do rakve K-klubu a téměř i D3 bylo umístění hracích automatů v předsálí. Raný kapitalismus 90. let dokázal být leckdy hodně bizarní.

neuvažuje. Na odchodu jsem vyslechla rozmluvu dvou šestnáctek, které si libují, že tohle a ta Zahrada bylo perfektní!" [4]

Škola hrou (premiéra 13. dubna 1991) byla jedním z představení Studia mladých Divadelního studia D3, vlastně jakési „líhně" dospělejšího a léty pověřeného karlovarského Déčka. A právě zde bychom mohli najít kořeny budoucího Klobrouku.

Už v roce 1988 vstupuje do řad Studia D3 Zdeněk Daněk (Příloha 1). Tehdejší středoškolský profesor (Střední průmyslová škola keramická K. Vary) se zde o dva roky později v roce 1990 potkává s jiným pedagogem, Jiřím Burianem ze Střední pedagogické školy v K. Varech (Příloha 2). Je to právě Z. Daněk, který v roce 1991 přivádí do Déčka svého studenta Martina Kaisera (Příloha 3). Poslední se u Déčkařů objevil v roce 1991 Viktor Braunreiter, toho času taktéž student karlovarské „keramky"(Příloha 4). Studio D3, jak je uvedeno výše, se v tomto čase přelomu dekád sice pere s nejrůznějšími provozními problémy, ale na druhou stranu souboru nováčci přinášejí vzpruhu a energii. Nápady a možnost vyzkoušet si divadelní práci dostávají elévové pod křídly Déčka právě v představeních jeho klonu – ve Studiu mladých. D3 si uvědomuje, že dynamické mládí potřebuje prostor, rozlet, a tak mu jej velkoryse dává. Skupinka svou šanci chytá a nepouští. Ještě na podzim 1991 uvádí další autorskou hru V. R. B. (Volnost Rovnost Bratrství).[5] Jedná se o konverzační aktovku situovanou do července roku 1789. Dva hlavní aktéři, Jean v podání Z. Daňka a Piere Martina Kaisera, vedou dialog, který pod maskou lehké ironie a slovního humoru přináší nepříjemné pravdy a osvětluje temné skutečnosti, spojené vždy a všude s revolucí, společenskou reformou. Autorská a režisérská dvojice[6] zde poprvé dokáže, jak dobře umí do divadla přinést kritického ducha, oživit aktuální politické dění (je přece teprve tak krátce po „sametu"!) a přitom všem nepoučovat či dokonce nemoralizovat. Naopak – hlavním cílem je dokonale pobavit diváka. Zároveň si jejich tvorba ponechává příjemný odstup

[4] HRDINOVÁ, Radmila. Z deníku 61. Jiráskova Hronova aneb Divadlo na rozcestí. *Amatérská scéna.* 1991, roč. 28, č. 11, s. 3-11.).

[5] Předpremiéra V. R. B. se uskutečnila 23. listopadu 1991 v rámci krajské divadelní přehlídky Plzeňská aktovka. Petra Kohutová ve svém almanachu Divadelní studio D3 Karlovy Vary 1961 – 2011 uvádí na s. 37 zajímavý detail: „Volnost Rovnost Bratrství dosáhlo historicky největšího překročení časového limitu pro aktovku – přes 25 minut." Další důkaz toho, že pravidla a „škatulky" pro rodící se Klobrouk budou tak trochu na obtíž. Karlovarská premiéra V. R. B. se pak odehrála 9. prosince téhož roku v K-klubu Rybáře.

[6] Plakát k V. R. B. doslova uvádí - Režie: někdy Zdeněk Daněk, někdy Martin Kaiser.

od sebe sama. Na plakátu k V. R. B. (Příloha 5) tak můžeme číst - Slovo autorů ke hře: Z. Daněk: *„Chtěli.“* M. Kaiser: *„Jsme.“* A to je vše. Nic víc. Text plakátu níže pokračuje takto: *Děj se odehrává (jestli se dá dějem vůbec něco označit) roku 1789 pěkně v chládku… v Bastile*. Všimněme si až dadaistických či nonsensových postupů v přímých řečech a v závorce textu. Jeden *chtěli*, druhý *jsme* – ale co chtěli? A chtěli vlastně ti dva vůbec něco? Slovní hříčky, přesmyčky, ironické poznámky nebo aluze, náznaky či nedořečenosti se pro hry Z. Daňka a M. Kaisera, respektive celého budoucího Klobrouku, stanou jedním z klasických poznávacích znamení. A tyto atributy budou také tím, za čím se do Klobrouku bude chodit. Na zlomu let 1991 a 1992 se ale právě chystá rozchod mladších a starších, generační obměna. Touha po umělecké svobodě, po možnosti rozvíjet nezávisle vlastní pohled na divadlo a konečně i nemalé autorské i režisérské ambice přivedly pětici mužů k odchodu z Déčka.

1.1.1 ZALOŽENÍ DIVADLA KLOBROUK, D3 V OHROŽENÍ EXISTENCE

Na začátku roku (v lednu) 1992 náruč divadla D3 opouští část jeho souboru – M. Kaiser, Z. Daněk, V. Braunreiter, J. Burian a J. Huber - a zakládá divadlo Klobrouk. Pro Déčko je to situace nepříjemná. Mizí několik nesporných talentů, které v tuto chvíli divadlu budou chybět. Zkušená karlovarská divadelní kritička Anna Fidlerová stav v D3 let 1992 – 1995 okomentovala v Karlovarských novinách[7] takto: *„Určitá pauza v činnosti souboru (D3) padá mimo jiné na vrub potížím, do nichž se ne vlastní vinou dostal. Po listopadu 89 nebylo najednou kde zkoušet a hrát, citelná byla i ztráta skladovacích prostor. Poté, co odešla část souboru a založila divadlo Klobrouk, visela existence Déčka na vlásku.“*[8]

Umělecké osamostatnění Klobrouku však neznamenalo úplné přerušení spolupráce s D3. Osobnosti obou divadel se znovu potkaly. Asi největším úspěchem byla inscenace Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko (autor Oldřich Daněk), uvedená premiéro-

[7] A. Fidlerová v citovaném článku dále uvádí, že díky skalním nadšencům (Jiří Hlávka, Petr Richter, Vlastimil Ondráček, Ladislav Fíman) se podařilo soubor nejen udržet a jeho činnost obnovit, ale také přivést novou hereckou generaci reprezentovanou např. jmény Karel Žáček, Danka Juříková, Petr Sedláček, Denisa Ďurčová, Richard Růžička.

[8] FIDLEROVÁ, Anna. Dé trojka s mladou generací. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 249 (24. 10.), s. 10.

vě 6. března 1998 v režii Anny Ratajské.[9] Mladíci M. Kaiser a V. Braunreiter se za šest let na divadelních prknech po boku starších přátel Z. Daňka a J. Hubera „vyhráli", setkali se opět se svými známými zkušenějšími kolegy (P. Richter) a dali tak vzniknout hře, která sklízela zasloužené ovace diváků i pochvalné kritiky z řad porotců.[10] Ve zpravodaji Divadelní Třebíče čteme: *„Inscenace je po všech stránkách zvládnutá. Opírá se především o partu sedmi věrohodně drsných chlapských vojáků, o schopnost herců v těchto rolích na scéně prostě být, ne „hrát". /.../ V každém případě představuje tato cílevědomá dramaturgická, režijní i herecká práce úspěšný pokus o sdělení velmi vážného tématu."*[11]

Úsměvnější pohled na hru, kde se setkalo v plné síle D3 a Klobrouk, je tento: *Inscenace Čtyřicet zlosynů znamenala splnění snu všech paní a dívek – po jevišti se pohybovalo dvanáct krásných chlapů mezi dvacítkou a padesátkou. Jak to vyjádřila na přehlídce v Horažďovicích Máša Caltová – „Já bych jim všem dala… kolektivní hereckou cenu!"*[12]

1.1.2 VYBRANÁ PŘEDSTAVENÍ DIVADLA KLOBROUK LET 1992 – 1995, JEJICH INSPIRACE, NÁLADY A ODEZVY

V první polovině 90. let bylo možné se pravidelně setkávat s poetikou divadla Klobrouk na pódiu kina Drahomíra v Dolních Drahovicích. Kinosál spolu s přilehlou alternativní kavárnou a videopůjčovnou se pod vedením Pavla Škapíka stal oblíbeným kulturním stánkem Karlovaráků.[13] Jedním z raných titulů zde uvedených byla adaptace Exupèryho Malého prince (premiéra 13. dubna 1994). Režie hry se ujal Martin Kaiser, který zároveň diváky příběhem prováděl v postavě vypravěče. Hlavní roli Malého prin-

[9] Anna Ratajská přebírá vedení D3 v červnu 1998 po Jiřím Hlávkovi, který se z Karlových Varů odstěhoval do Libice nad Cidlinou. Ratajská Čtyřiceti zlosyny odstartovala své úspěšné režijní i herecké působení v D3 a dodnes patří mezi nejvýraznější osobnosti tohoto karlovarského amatérského divadelního souboru.
[10] Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko bylo oceněno na přehlídce v Horažďovicích – hlavní cena; dále byly uděleny ceny za scénu pro Jiřího Hniličku a za herecký výkon pro Viktora Braunreitera a Marcelu Hlávkovou. Národní přehlídka Divadelní Třebíč pak ocenila cenou režii Anny Ratajské a herecký výkon Zdeňka Daňka.
[11] URBANOVÁ, Alena. 40 zlosynů… *Zpravodaj Divadelní Třebíče.* Květen 1998.
[12] KOHUTOVÁ, Petra. *Divadelní studio D3 Karlovy Vary 1961 – 2011. Almanach k padesátému výročí založení souboru.* 1. vyd. Karlovy Vary: Garmond, 2011. s. 49. ISBN neuvedeno.
[13] Právě v Drahomíře se krom klasických distribučních titulů promítaly artové filmy, fungoval zde pravidelně každý čtvrtek Filmový klub, jehož otci a provozovateli byli po dlouhá léta Petr Kulhánek (současný primátor Karlových Varů) a Martin Janouš (distributor lázeňského bulletinu Promenáda).

ce Kaiser svěřil Viktoru Braunreiterovi a další ostatní role obstarali pánové Z. Daněk (Aviatik, Domýšlivec, Pijan, Lampář, Obchodník, Výhybkář) a J. Huber (Král, Byznysman, Zeměpisec) spolu s Bohunkou Vaníkovou (Květina, Had, Liška). Renomé souboru už v té době bylo především mezi karlovarskými studenty značné, a tak se nové představení mohlo těšit z velkého zájmu. Atmosféru premiéry se v článku pro Karlovarské noviny pokusil zachytit Jiří Linhart: *„Na premiéru Malého prince přišlo ve středu do karlovarské Drahomíry nejméně dvakrát tolik diváků, než může tento sálek normálně pojmout a nutno hned v úvodu napsat, že jedinou vadou na kráse jinak povedeného představení bylo to, že se do hlediště namačkali všichni. Pořadatelům se tak podařilo vytvořit v sále atmosféru přímo prádelenskou, kdy lidé seděli ve vydýchaném vzduchu a nepředstavitelném vedru všude, kde se dalo, podlahu nevyjímaje. Že se v takovém undergroundovém prostředí podařilo Klobrouku odvést slušné představení, je skoro zázrak, ale ten zázrak se stal skutečností.“*[14]

Že diváci od Klobrouku očekávali především humor, ale že se jej nedočkali vždy a za každou cenu, že Klobrouk uměl překvapit, dokládá další pasáž výše citovaného článku. *„Inscenace plná poezie a něhy zaujala i publikum, které zcela evidentně (soudím tak podle reakcí na začátku představení) vůbec nevědělo, co je čeká a po počátečních snahách hihňat se se všemu, co se na jevišti děje, se nechalo Exupéryho textem oslovit a unést. Přispěly k tomu i výkony hlavních protagonistů představení.“*[15]

Martin Kaiser v jednom ze svých prvních režijních pokusů rozhodně uspěl.[16]

Peklo, příjem (premiéra 22. června 1994) – tak se jmenoval jeden z titulů, který zarezonoval městem ještě téhož roku jako Malý princ. Jednalo se o hudební hru, kterou sami autoři – Zdeněk Daněk, Jiří Burian a Vanda Jurčíková očastovali přízviskem muzikál. Představení tepalo do lidských poklesků, v jednotlivých dějstvích se svými skutky pomyslnému peklu nabízely např. postavy Neviňátka (V. Braunreiter), špatné Matky

[14] LINHART, Jiří. Malý princ v slušivém klob(r)ouku. *Karlovarské noviny*. 1994, roč. 4, č. 91 (19. 4.), s. 10.
[15] Tamtéž.
[16] Citlivému přístupu k práci na proslulém textu Malého prince napovídala i dedikace režiséra Martina Kaisera na plakátu: „Děkuji všem, kteří toto představení pomáhali připravit osobně, ale i těm, kteří pomohli „jen“ tím, že jsou.“

(Bohunka Vaníková), pyšného samolibého Idolu (Alena Strejcová), úplatného Soudce (Martin Kaiser) nebo loutku připomínajícího vždy rozkazy plnícího Vojáka (František Nyklas). Mohli bychom představení vidět jako odsuzující a zesměšňující negativní rysy člověka – reprezentanta moderní společnosti. Vedle vlastního textu se nedílnou a důležitou položkou představení staly texty písní a sama hudba – písně (Přílohy 6, 7, 8). Zkušenost praví, že zdaleka ne vždy je i dobrý herec zároveň také alespoň průměrným zpěvákem. Amatérští divadelníci se tak mohli lehce ocitnout na tenkém ledu. Museli prokázat kus odvahy i talentu, protože každá z figur v představení zpívala – měla svůj part. Autorem originální hudby i všech textů byl Jiří Burian. Ten po jedné z repríz představení Herec v Drahomíře pro Karlovarské noviny odpovídal na otázky Adrieně Jandlové, kde mluvil nejen o hudbě, ale také dal čtenářům deníku nahlédnout do „divadelní kuchyně" Klobrouku. Uvádím zde zkrácenou verzi rozhovoru:

(Jandlová) „Proč se často zaměřujete na muzikál?"

(Burian) „Protože je píšeme, chacha! Muzikál se nám líbí a zdá se mi pro diváka zajímavější. My děláme muzikál spíš tak půl na půl. Například dnešní Herec, to je vlastně čistá činohra. Podobně je to i s Malým princem a Křtinami v Hbřbvích.[17] Z muzikálů jsme uvedli Peklo, příjem, Kočka zadkem k radnici[18] a chystáme další."

(Jandlová) „Jak se autorsky doplňujete?"

(Burian) „Někdy najdeme nějakou předlohu, která nás chytne, jindy vymyslíme něco vlastního. Zdeněk Daněk většinou napíše scénář, já zase muziku a dáme to dohromady. Jinak u nás opravdu platí, že všichni děláme všechno."

(Jandlová) „Nepřekáží vám, že nemáte konzervatoř nebo nějakou hereckou školu?"

[17] Autorem absurdně laděné jednoaktovky (celý název zní Křtiny v Hbřbvích aneb Blbá hra) je renomovaný autor a někdejší progresivní divadelník Ivan Vyskočil.
[18] Představení Kočka zadkem k radnici humorným pohledem přibližuje známou karlovarskou historii, kdy svérázný měšťan, bohatý muž a donátor Lützow jako výraz nesouhlasu s kroky tehdejšího vedení města, vystavěl vedle své vily na Vyhlídce na vysoký podstavec sochu kočky (zcela v duchu hesla „Je to pro kočku") otočenou zády (chcete-li zadkem) k radnici, jež tehdy stávala v protější stráni za řekou Teplou. Pánům radním tak bylo denně připomínáno, jak lázně podle některých obyvatel vedou.

(Burian) „To ne, my to nepodceňujeme, ale dokud to lidi baví a budou k nám chodit, tak budeme hrát. Dneska jsme měli strach z návštěvy, protože je to bůhví kolikátá repríza, ale diváci přišli.“[19]

Hudební hra Peklo, příjem jistě byla pro autory i herce určitou výzvou, ovšem podle některých pozorovatelů nebyla dramaturgicky zcela zvládnutá. Kritiku vyslovil ve svém článku Jiří Linhart, když napsal: *„Muzikál Peklo, příjem se na jevišti (alespoň při premiéře) rozpadl na cosi, co připomínalo nejspíše estrádu, v níž jednotlivé skeče jakoby ani nepatřily k sobě.“* [20]

Převážně mladšímu publiku tento fakt ale příliš nevadil. Přišel na „rozjetý“ Klobrouk, očekával erupci energie, zápal a legraci – a to všechno dostal. Soubor na sobě pracoval – tj. zpřesňoval své tvůrčí metody – a celkem brzy tak dosáhl interpretační osobitosti. Proto je logické, že dramaturgii další hry roku 1995 nazvané Ahoj! Umíte česky? výše zmíněný novinář (J. Linhart) ocenil již více. *„Nyní přichází Klobrouk s jasně koncipovaným textem. Představení od začátku do konce „drží pohromadě“, jeho myšlenka je „klobrouckému“, v průměru velmi mladému publiku srozumitelná a blízká, navíc je interpretována způsobem právě tomuto publiku nejpřijatelnějším.“*[21]

Ve zmínce o interpretaci Linhart naráží na fakt, že hra zaváděla diváka do fiktivní jazykové školy (kurzu) pro cizince.[22] A škola, to je prostředí, které mladý návštěvník dobře zná. Rozumí jeho specifikům, zároveň chápe jeho mantinely. A také se dokáže lehce identifikovat s postavami na jevišti. Protože stejně jako ony i on je denně aktérem, protagonistou někdy zábavné a srozumitelné, jindy nudné a nesrozumitelné hry zvané učení. Autor textu a režisér představení Zdeněk Daněk do role svérázného učitele češtiny obsadil Viktora Braunreitera. Žáky byli Jana v podání Romany Rigové a Petr ztvárněný Martinem Kaiserem. Kaiserova energie dostávala pravidelně svou fyzickou podobu, jak to zmiňuje úryvek článku, kde je jeho výkon komentován velmi pochvalně:

[19] JANDLOVÁ, Adriena. Dokud budou lidi chodit, budeme hrát! *Západočeské noviny. Týdeník Karlovarska.* 1994, roč. 4, č. 49 (8. 12.), s. 8.
[20] LINHART, Jiří. Ahoj! Umíte česky? *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 38 (14. 2.), s. 11.
[21] Tamtéž.
[22] Tamtéž. *Na počátku všeho prý byla stejnojmenná učebnice češtiny pro cizince, kterou Daňkovi kdysi přivezl další z „klobrouků“, Jiří Burian. /.../ Stejně jako ona učebnice je i hra rozdělena do sedmi „lekcí“.*

„Dominantní postavou je „hvězda" Klobrouku Martin Kaiser, komik udivující svou až neuvěřitelnou pohyblivostí, gestikulací a mimikou (vypadá to dokonce, že spousta diváků chodí nikoliv „na Klobrouk", ale právě „na Kajzra"). I výkony dalších herců obdržely hodnocení se znaménkem plus. *„O nic horší ovšem na jevišti nejsou ani další ze zakládajících členů souboru Viktor Braunreiter, ani nová akvizice souboru Romana Rigová. Všichni tři odvádějí to nejlepší, co Klobrouk za něco málo více než dva roky své existence vyprodukoval. Představení má jejich zásluhou švih, spád a vtip a člověk odchází s pocitem dobře stráveného večera."* [23]

Počátek roku 1995 byl pro divadlo Klobrouk plodným obdobím. Všimněme si, že v únoru byla uvedena hra Ahoj! Umíte česky? a ve stejném měsíci odstartoval také projekt pojmenovaný Letargie (s podtitulem Pokus o neobjektivní pohled karlovarských divadel na dění ve městě). Jednalo se o sérii hojně navštěvovaných představení, které se nesly ve více či méně vyostřené satirické poloze, jež by snad snesla označení ostřejší politická groteska místy hraničící s absurditou; angažované divadlo, jehož autoři zaujímají jasné postoje k tomu, co je štve a diváky nutí k zamyšlení nad stavem města, respektive světa. V těchto představeních neúčinkovali jen herci Klobrouku, byť ten hrál roli aktivního iniciátora, ale také další divadelní subjekty té doby, např. Minidiv, Divadlo Dagmar, Hudební divadlo Libora Baláka, D 3, Buď A nebo, Nezávislé divadlo Vasila Biľaka aj. Nutno podotknout, že Karlovy Vary poloviny 90. let prožívaly své první náročnější polistopadové politické období. Právě v tomto čase se začnou rodit kauzy, které doslova zahýbou městem. Jednou z nich byla i kauza s předraženou rekonstrukcí tehdejšího Divadla Vítězslava Nezvala (dnes Městské divadlo K. Vary) a celkovým negativním přístupem karlovarské politické reprezentace ke kultuře a divadlu zvlášť. Umělci spojili síly a opakovaně předváděli to, čemu se říká angažované umění. S trochou nadsázky bychom mohli říct, že tato satirická představení v podstatě částečně suplovala poměrně bezzubou lokální novinařinu. Redaktorka Ivana Kalinová, ve své době v Karlových Varech vnímaná jako „zlá žena Karlovarek", Letargie pojmenovala *komunální politickou satirou se skandálním podtextem*.[24]

[23] LINHART, Jiří. Ahoj! Umíte česky? *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 38 (14. 2.), s. 11.
[24] KALINOVÁ, Ivana. Satirický osten mířil na problémy města. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 242 (16. 10.), s. 9.

V politických otázkách už se divadlo po roce 1989 nemuselo držet při zemi. Nebylo zapotřebí schovávat se za složité metafory, jinotaje a dvojsmysly. Pro tuto dobu se naopak stane poznávacím znamením až primitivní doslovnost, zcela v duchu „nemáme se čeho bát, máme svobodu a můžeme si dělat i říkat, co chceme." Že to ovšem většinou vedlo k ponížení umělecké kvality, je ale zřejmé. Z tohoto pohledu Klobrouk a spol. a jejich Letargie vycházejí ještě poměrně dobře. Premiéra Letargie I proběhla 8. února 1995 v kině Drahomíra. Do sálu nás zavádí průvodce nejpovolanější – Zdeněk Daněk, který dokazuje, že představení podle něj mělo všech sedm „Pé". Uvádíme jen vybraná: *„Plný sál. Když píšu plný, tak nemám na mysli pouze 130 míst k sezení, ale zcela okupovaný každý čtvereční decimetr kinosálu. Publikum, a když publikum, tak všech věkových kategorií, jistě všech možných profesí, zástupce města a tisku nevyjímaje. Publikum vstřícné, lačné a tolerantní."*[25]

Letargie s číslem II (v této době se již ujalo metaforické pojmenování Letargický vlak) se opět za hojné účasti Karlovarských odehrála v dubnu 1995. Třetí Letargii (uvedenou 3. června znovu v Drahomíře) zevrubně rozebrala ve svém článku renomovaná karlovarská novinářka a znalkyně divadelního světa Anna Fidlerová. O představení mluví jako o *veselých taškařicích, které si braly na mušku zahájení lázeňské sezóny, jednání městského zastupitelstva, konkurzy na Úřadě města a odstranění dřevěných plastik autorů Tlustého a Tichého.* Anna Fidlerová poté pokračuje: *„Dovol mi, vážený neletargický diváku, podělit se s tebou i o několik upřímných kritických slov na adresu strojvůdců a posádky. Činím tak při plném vědomí toho, že aktéři, ač amatéři, jsou už dostatečně zkušení a jejich talenty a invence natolik prověřené, že by pro ně bylo ponižující promíjet jim určité prohřešky jen proto, že nejsou profesionály. Jestliže jednou dokázali udělat takový večer, jakým byla Letargie č. 1 v Drahomíře, máme právo od nich očekávat, že tak vysokou laťku budou nikoliv podlézat, ale přeskakovat. Co se tedy nelíbilo nejen mně, ale soudě podle vlažné reakce publika i jiným? Především absence promyšlené dramaturgie a pevnější režie. Jinak by se nemohlo stát, že řada vtipů a různých tzv. „šlehů" se opakovala a v neúměrné délce jednotlivých scén rozmělňovala. Méně by bylo opravdu více, večer přece nemusí trvat tři hodiny!" /.../ Pozvala jsem na představení své dva hosty. Oba jsou předními kulturními pracovníky takříkajíc*

[25] DANĚK, Zdeněk. Všechno možné, jen ne letargie. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 36 (11. 2.), s. 10.

„z oboru“, jeden z Brna a druhý pendluje už pět let mezi Londýnem a Prahou. Oba mne shodně ujistili, že podobný pořad jako karlovarská Letargie viděli poprvé a nic takového není ve městech, v nichž se pohybují, k vidění.“ Všimněme si, jak v textu Anna Fidlerová zprvu poměrně razantně divadelníky kritizuje, aby je v závěru článku stejně nakonec vyzvala: „*Vydržte a nenechte se, ničím, ani předchozími řádky, odradit!“*[26]

Výše bylo řečeno, jak specificky Klobrouk, lépe řečeno jeho autoři, pracovali s textem. Dopřejme si v tuto chvíli jen malou ukázku z Letargie IV, ve které poměrně vtipně mutují jména karlovarských politiků – první jméno je divadelní, druhé občanské: Třasák – Masák, Odchlipný – Podlipný, Šalina – Kalina, Plk – Vlk, Šotek – Kotek, Chlorian – Florian, Čurčo – Murčo, Rusil – Musil, Sopečný – Konečný.[27] Klobroukovské hře se slovy skvěle sekundovalo i Středoevropské lázeňské divadlo, které ve stejný večer *„uvedlo hru „V srabu“, ve které do zahalené budky posadilo předního karlovarského politika M. K. z České strany sociálně akrobatické. Ten pohovořil o svízelech choroby zvané plíživá magoróza a buranismus, a krátce seznámil diváky s jejím eruptivním průběhem.* V průběhu večera také divadelníci představili krátký film komentující karlovarský mezinárodní loutkový festival. Zazněla kousavá replika: *„Máme krásné město a občané Karlových Varů se v loutkách jenom vidí.“* Novinářka Kalinová si v závěru článku dobře všímá, že na Letargie si nacházejí cestu nejen diváci politicky „dospělí“, ale taktéž *teprve se politicky rozhlížející mladí lidé*.[28] Redaktorka tak vlastně naznačuje, že politicko-satirické divadlo Klobrouku a spol. může „vychovávat“ novou voličskou generaci, ukazovat jí směr a poodhalovat dění, které jinak zůstává nejen často ve skrytu, ale také mimo zájem mladých.

Autoři Klobrouku však také dokázali originálně využít i prostředků aktualizace. Důkazem budiž citace části článku Jana Märze v Karlovarských novinách (celý text viz

[26] FIDLEROVÁ, Anna. Vážený neletargický diváku. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 131 (6. 6.), s. 12.
[27] Z uvedených karlovarských politiků jsou dodnes, tedy ještě po dvaceti letech, činní pánové Kotek a Murčo.
[28] KALINOVÁ, Ivana. Satirický osten mířil na problémy města. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 242 (16. 10.), s. 9.

kap. Rozhovory). Novinář zde popisuje představení Pozdvižení v pšeničném lánu[29], ve kterém se Klobrouk loučil s divadelní sezónou 1994/1995. V článku čteme: *„Jakmile se smíchy slzící diváci vyškrábali zpět do svých sedadel, zaútočili na jejich bránice pánové Kaiser a Braunreiter nelítostnou parodií na televizní seriál nazvanou Vražedné Poohří* (v originálu Vražedné pobřeží, pozn. aut.). *Soukromý detektiv Nick Slota* (v originálu Nick Sloter, zde zároveň jasná narážka na typicky nevlídné počasí v západní části Podkrušnohoří, pozn. aut.) *byl zastižen na počátku vyšetřování pokusu o vraždu velkopodnikatele pocházejícího z českého Bronxu, z karlovarské čtvrti The Satan point* (opět hříčka – karlovarská čtvrť Čertův ostrov, předobraz klobroukovského „Bronxu", ležící na soutoku řek Teplé a Ohře, byla všem obyvatelům lázeňského města známa jako ta, kterou ve vyšší míře obývají Romové).[30]

Kdybychom dnes měli s odstupem času kriticky vypíchnout nějaký kus z dílny Klobrouku, který by snesl přísnější měřítka, asi bychom mohli uvést hru s prostým názvem: Herec. Toto představení jednoho herce napsal, zrežíroval a odehrál jediný muž – zakladatel souboru, nejstarší a nejzkušenější ze všech – Zdeněk Daněk.[31] Svérázný středoškolský „matikář" tak udělal krok stranou od klasické kolektivní produkce Klobrouku, když si troufl na devadesátiminutové dramatické sólo, ve kterém se jako chameleón převtěloval z role do role. A že to nebyly role ledajaké: tou hlavní byl zaměstnanec krematoria Karel Černý. Ten s poněkud bizarní elegancí sobě vlastní vypráví příběh z míst, kde smích většinou nezní, aby nakonec omylem pohřbil sám sebe. Vypravěč v podání Zdeňka Daňka se dále mění v mrtvého policistu, jeho ženu a pozůstalé syny, v lupiče-gentlemana, v psa, který *„každého lupiče dohonil a zneškodnil, a toho posledního jen dohonil,"*[32] aby se nakonec reinkarnoval ve svého nástupce Karla Bílého. Daněk vlastnímu textu ponechal znaky typické jeho pojetí divadla – poněkud černý humor spolu s nadsázkou, ironií i sebeironií. A mělo to úspěch. Diváci odcházeli z představení

[29] Jednou z radostí, kterou lidé z Klobrouku dopřávali druhým, ale podle všeho především sami sobě, byly tzv. Brány slávy – nepravidelně uváděná jednorázová představení nesoucí se v duchu tak trochu šíleného kabaretu. Šlo o divadelní pásma, ve kterých se střídaly iracionální scénky, bláznivé monology (něco jako dnes tak oblíbené pořady „na stojáka"), hudební kusy i recitace textů připomínající vše, jen ne klasickou poezii. Brány slávy by tak mohly leckomu připomínat např. slavné Besídky divadla Sklep, byť v regionálním provedení. Fotografie z těchto představení viz Přílohy č. 1, 3, 4 této práce.
[30] MÄRZ, Jan. Brána v pšeničném lánu. *Karlovarské noviny.* roč. 6, č. 173 (26. 7.), s. 12.
[31] Zdeněk Daněk za své autorské představení Herec obdržel v rámci Letargie IV 30. ledna 1995 cenu za „herce roku".
[32] MÄRZ, Jan. Umění rozplakat diváky smíchem. *Karlovarské noviny.* roč. 5, č. 22 (26. 1.), s. 10.

z prostředí krematoria uslzení. Plakali však smíchem. Celý rozhovor se Zdeňkem Daňkem o představení Herec viz kap. Rozhovory této práce.

V závěru kapitoly si zkusme Klobrouk definovat, i když právě v jeho případu to nebude zrovna jednoduché. Je zcela evidentní, že na autorská představení divadla Klobrouk přicházeli diváci, kteří očekávali moderní multižánrovou komedii, řízný humor, slovní ekvilibristiku, nonsensové prvky, bohatost nápadů, fantazii a hravost často ve spojení s hudební složkou. A byli jistě také připraveni ustát občasný herecký výraz na hranici přijatelnosti. Někdy možná Klobrouk příliš „tlačil na pilu", jindy byl tak trochu sebestředně zahleděn do sebe sama. Občas mohl Klobrouk, především pak ve svém pozdním období ve druhé pol. 90. let, ani ne snad volbou tématu hry či pásma jako spíše způsobem interpretace a až nepřehledným vrstvením nápadů diváka poněkud ztrácet. Jako by si soubor užíval tvůrčí proces tak nějak sám pro sebe a divák zůstal poněkud stranou. Ostatně v době, kdy se soubor už jmenoval BezDirky (Příloha 9), se jeden z pořadů jmenoval příznačně: My se bavíme. A vy? Ale v každém případě divadlu Klobrouk nelze upřít, že hlavně v první polovině 90. let v Karlových Varech pravidelně a inspirativně čeřil vody divadelního rybníka a svého diváka si vždy dokázal najít.[33]

V dalších kapitolách budeme sledovat, že všechny výše vyjmenované typické atributy divadla Klobrouk, včetně výše zmíněné mystifikace, se později ve větší či menší míře objeví i v tvorbě PDVB. Braunreiter, ať už vědomě či podvědomě, pracuje s tím, co během let v Klobrouku dostal, naučil se, nezapře své divadelní kořeny. Respektive na těchto kořenech nechal vyrůst divadelní strom, který časem zelená a košatí. A který nese ovoce.

[33] Že to však divák neměl často jednoduché, dokazuje například mystifikační text, který byl uveden jako reálně vydaný článek s titulkem *A prut se protahoval…* Údajným autorem měl být Jiří Burian a článek měl vyjít v časopisu Byznys World. Originální, ale ne pro každého. Text zazněl v představení Brána slávy III. V plném znění jej uvádí Příloha 10.

2 PDVB

2.1 INSPIRACE – ANTIKA, STŘEDOVĚK, RENEZANCE

V této kapitole se budeme věnovat poetice Pouličního divadla Viktora Braunreitera. Poetiku je možno vnímat různě. Například jako *nauku o tvaru literárního díla* či jako *morfologii literárního díla*.[34] Zachytit poetiku, a poetiku divadelní zvlášť, je úkol přetěžký. Představení se totiž skládá z mnoha částí. Je pestrou mozaikou, složitým předivem utkaným z textu, jeho přednesu a interpretace, prostoru a kompozic, barev, zvuků, melodií, z napětí mezi jevištěm a hledištěm. Z vysloveného i záměrně zamlčeného. Dobré divadlo je naprosto kouzelným prostorem, kde se rodí jinde nespatřená imaginace. Naší snahou bude postihnout specifické rysy tvorby PDVB, přiblížit čtenáři náladu jeho představení i prostředky, jakými tuto atmosféru navozuje. Zprvu ale musíme společně uskutečnit krátký exkurz do historie, to abychom lépe pochopili mnohé potřebné souvislosti. Nejprve budeme pátrat po inspiračních zdrojích PDVB.

Tradice pouličního divadla je předlouhá. Nechápejme však výraz *pouliční* příliš úzce, jako divadlo provozované na ulici. Spíše jej vnímejme jako divadlo otevřené, pracující s náhodným divákem, divadlo se silným lidovým nábojem, svébytným prostorem, tematikou a poetickým výrazivem. Kořeny pouličního divadla sahají, jako téměř vždy, když se mluví o divadle, až do starého Řecka. Jedni z prvních umělců civilizovaného starověkého světa byli tragédi, muži odění v kozlích kůžích zvaných *tragos*, kteří své básně, písně a dramatizované mytické historky předváděli před davy diváků dionýsovských slavností. Ty patřily k největším a nejoblíbenějším svátkům Athéňanů.[35] Postupme však v běhu dějin dál. Velmi obecně lze říci, že od Řeků téměř vše přejali Římané, tudíž tradice venkovních představení nezapadla, byť dostala poněkud obměněnou podobu. V dlouhých časech po pádu západního Říma se dramatu příliš nedařilo. Známé označení „temná staletí“ pro dobu mezi 5. až 10. stoletím toto tvrzení jen jasně potvrzu-

[34] HRABÁK, J. *Poetika.* 2. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1977. ISBN neuvedeno. s. 11 - 12.
[35] *Dionýsie byly slaveny v březnu a dubnu a jsou spojeny s rozvojem řeckého dramatu provozovaného o těchto slavnostech pod předsednictvím Dionýsova kněze. Konalo se ve svatyni Dionýsa Eleuthera (Svobododárce, Osvoboditele) na jižním svahu athénské akropole. Tam bylo také na místě původních dřevěných staveb 388 př. n. l. postaveno první athénské kamenné divadlo*. LÖWE, G. STOLL, H. A. *ABC Antiky*. 3. přepracované vyd. Praha : Ivo Železný, 2005. ISBN 80-237-3938-7. s. 88.

je. Ani doba románská ještě nepřinese žádnou větší změnu. To až gotika na přelomu 13. a 14. století a především pak renezance 15. a 16. století. Dynamické procesy demokratizace a laicizace společnosti otevřou stavidla tvořivosti. Vřava ulice, rušný trh, jarmark, pouť, rynk či náměstí, kde to žije, městská slavnost, významný svátek, to jsou kulisy, ve kterých najdeme středověké kejklíře, žongléry, jokulátory, zkrátka pestrou společnost, jejímž hlavním úkolem je pobavit přítomné. Všichni ti bardi mají něco společného – je to schopnost zaujmout diváka; ale nejen to - také jeho pozornost udržet. Různými prostředky. Hbitým a často ostře nabroušeným jazykem, výraznou formou, mimikou a gestikulací, zpěvem a tancem, hrou na hudební nástroj, pestrým kostýmem. Síť na kolemjdoucího je předem připravena, upletena na zkouškách. Jen trénink a cvičení dělá mistra. Samozřejmost aktérů není tak samozřejmá, jak na první pohled vypadá. Ale je jasné, že takový pouliční herec musí umět také improvizovat. Musí umět odhadnout náladu místa, vyřešit nečekané situace i poradit si s rozrůzněným obecenstvem. Zvolit správnou metodu a dostat se divákům takříkajíc pod kůži. Vox populi, vox dei, říká stará moudrost. A komedianti to velmi dobře vědí. A ctí. Jejich témata, jejich jazyk, jejich výrazivo, to vše je lidové. Tedy jasné a srozumitelné, humorně laděné, někdy s trochou kritiky, ironie a sarkasmu. Když se přidá něco lehké erotiky, sexuální narážky, dvojsmyslu, úspěch je téměř zaručen. Snad bychom mohli mluvit o pouliční frašce. Tedy pokud se budeme držet definice, že fraška je *komedie s obhroublou komikou, těžící obvykle z nějakých vnějších skutečností.*[36] Tradici pouličního divadla bychom však mohli nalézt také v tzv. mímech – přímých předchůdcích frašky. Mímos je v odborné literatuře představován jako *dramatický útvar, který předváděl scénky ze života prostých lidí, často drsně komické. Mímy se hrály v Řecku i Římě až do konce starověku, kdy je křesťané pro jejich lascivnost r. 526 zakázali. U Řeků a v jižní Itálii byly oblíbeny i tzv. flyáky, v nichž svérázně maskovaní herci především travestovali mytologické náměty a parodovali tragédie.* Mímy a flyáky se v určitých aspektech shodují s jinou pozdější formou divadla – totiž s komedií dell'arte. Ta má zase svou předchůdkyni v *atellaně*.[37]

[36] KARPATSKÝ, D. *Labyrint literatury*. 4. upravené vyd. Praha : Albatros, 2008. ISBN 978-80-00-02154-6. s. 150.

[37] *Atellana – improvizovaná starověká jihoitalská burleskní fraška, nazvaná podle kampánského města Atelly. Byla to lidová a ochotníky hraná komedie s primitivní karnevalově nevázanou komikou (hrubá erotika, obžerství a rvačky) a s náměty z každodenního života nižších vrstev. Pracovala s ustálenými typy, „maskami".* KARPATSKÝ, D. *Labyrint literatury*. 4. upravené vyd. Praha : Albatros, 2008. ISBN 978-80-00-02154-6. s. 36.

2.2 PDVB A KOMEDIE DELL'ARTE

Pojďme se pokusit nalézt souvislost mezi poetikou PDVB a komedií dell'arte. Pokud byste měli možnost opakovaně sledovat vystoupení PDVB, především ta na hradech Lokti a Hauenštejně, na Slavnostech pětilisté růže v Krumlově nebo na městských slavnostech v Mělníku či Ostrově, nejspíše byste poměrně brzy zjistili, že tvar nebo forma představení se vlastně opakují. Jsou totiž dokonale přizpůsobeny prostředí, ve kterých se odehrávají. Je až neskutečné sledovat, jak působí na diváky. Vedle sebe kongeniálně fungují principy nového a překvapujícího a principy opakování a očekávání známého. Noví diváci, poetikou PDVB nepolíbení, se baví čekáním na nový vtip, narážku, gesto, poučený divák pak s radostí dostane to, o čem věděl, že přijde. Je to podobné, jako když se v televizi těšíme na tisící opakování naší oblíbené komedie a přitom se smějeme stále na stejných místech. Vůbec nám nevadí, že leckdy celé pasáže umíme citovat z paměti, že víme, co bude. Právě v této oblasti se scénky PDVB v lecčems podobají výše zmíněné komedii dell'arte. Tam také diváci znali dopředu základní dějovou linii a předem byly též dány charakteristiky jednotlivých figur. Viktor Braunreiter v mnoha případech pracuje s principy komedie dell'arte, je evidentní, že ji zná, inspiraci nezapře.[38] Třeba už jen tím, jak výborně využívá charakteristické fyziognomie své i svých spolupracovníků. Sám Braunreiter upomíná rolemi psanými pro sebe buď na takzvané *vecchi* čili starší z komedie dell'arte – *Pantalona* a *dottora,* nebo na postavu chvastouna *Il capitana.* Můžeme jej vidět jako poněkud nabubřelého a povýšeného, svým zbytnělým egem pro ostatní otravného paňáca se sklony k manipulaci. Bývá to on, kdo vede příběh, přičemž jej zároveň zhusta i komentuje, stává se divákovi vypravěčem či průvodcem. V kontrastu s jeho panovačností a sklony k přemoudřelosti a poučování jsou jeho projevy fyzické. Komicky šouravá chůze, předsazená hlava, místo očí úzké štěrbiny a vše korunující falešný úsměv. Přisaďme ještě sarkastické poznámky a komentáře a máme figurku jako před očima.

[38] V jednom ze scénářů ke školním představením PDVB V. Braunreiter o komedii dell'arte (a o sobě) píše: *„Zvlášť talentovaní jedinci – bavitelé, výřeční, nápaditi, pohotoví, pohyblivi jak rtuť, zpívající i hrající, jedním slovem všestranní, lidoví šaškové, jsou konkrétními ukázkami přímé vazby život - divadlo. Šaškem se člověk rodí, smysl pro humor musí mít v základní výbavě, talent a inteligence mu pomáhají v tvorbě. Někdy je to jen blýsknutí slovního vtipu v dialogu, někdy monolog, jindy dramaticky barvitý výstup. Dovolte, abych se představil – jsem šašek Viktor Braunreiter a vítám vás na dnešním představení svého Pouličního divadla.“*

Zdatným sekundantem Viktoru Braunreiterovi bývá Petr Johanovský. Pokud byste hledali dell'artovského *zanniho*, toho šibala a taškáře všemi mastmi mazaného a přitom zároveň někdy až třeskutě pitomého, v Johanovském byste jej snadno nalezli. Hubená až rachitická postava, úzká tvář s výrazným nosem, bystré těkající oči za kulatými brýlemi, čelo přecházející ve vysokou pleš, kterou často kryjí bizarní pokrývky hlavy a zároveň nad rameny jako záclonky vlající rovné delší vlasy. Nezapomenutelné. Nezřídka se při představeních stává, že když ti dva byť jen pouze stojí vedle sebe, situace je prosta dialogu, diváci prskají smíchy. A když promluví, úspěch je korunován. Zatímco postavy Braunreiterovy mluví silným zvučným tenorem, ty Johanovského pronášejí repliky tu hlasem přiskřípnutým, tu pisklavou fistulí. Ti dva se hledali, až se našli, chtělo by se říci.

Ženské figury v PDVB už od jeho počátků představuje Lenka Hodoušová. Není sice typickou subretou – kolombínou, ale některé společné rysy s ní má: především hbitý jazyk a také určitou bystrost a výraznou mimiku. I v gestech bývá odvážná a nebojí se prodat své ženské přednosti. Před námi stojí protřelá pavlačová štěkna s ostrými lokty, která jen zřídka nechá někoho domluvit. Její argumenty sice občas kulhají, ale razance, s jakou je podává, je odzbrojující. Pokud Lenka Hodoušová hraje roli partnerskou, pak je také dominantní, výbušná a ze svého druha udělá podpantofláka. Typické je její gesto rukou v bok, výrazný náklon těla dopředu, protažený krk s bojovně špičatou bradou a základna v doširoka rozkročených, pevně stojících nohách. Ženská jako bič. Dalším hercům a herečkám PDVB a jejich divadelnímu výrazivu se věnujeme podrobněji v kapitole Malé portréty osobností PDVB.

Vraťme se nyní zpět ke srovnání tvorby PDVB s komedií dell'arte. Styčnou plochou obou dramatických konceptů by krom podobně rázovitých postav mohl být i scénář. Respektive jeho podoba. Karel Kratochvíl ve svém pojednání o komedii dell'arte píše, že *scénář je v komedii dell'arte stručným záznamem jevištního děje, neboť toto divadlo pracuje bez autorova dialogizovaného textu. (...) Už ze jména scénář vyplývá, že je to nějaký zápis o scénách. Jde tu o sled scén spolu s technickým popisem jevištní akce a příslušnými pokyny. Předpokládá znalost jevištních konvencím a proto je heslo-*

vitě stručný.[39] A nyní se podívejme, jak vypadá scénář k pohádce O Růžence. Text je záměrně ponechán v originální podobě, jak jej napsal jeho autor V. Braunreiter.

- Král (mám tady to království)
- Královna (mávání, oscaři, modelka)
- poddaní (hrnčíř, posel, šašek, ministr, švadlenka)
- Žabák (vím, co tě trápí, královno, chtěla bys miminko, nejlépe dcerunku, to já umím zařídit, večer uvař králi večeři, vykoupej se… a ráno uvidíš)
- Čáp (královna ráno otevřela okno a vidí v dálce čápa, který nese malý uzlíček, etuda most, les, věž zámku)
- Reakce rodiče (otec údiv, dojetí, rozpaky; matka happy, poslední reakce – bude se jmenovat Růženka)
- Sudičky (práce s čepcem)

Z ukázky je patrné, že scénář Růženky divadla PDVB je velmi podobný tomu z popisu Karla Kratochvíla. Také zde se jedná o tezovitý útvar, kde repliky jsou spíše naznačeny než vycizelovány, následně pilně zkoušeny a ještě později deklamovány na jevišti. Scénář v této podobě je spíše dramatickým východiskem, výzvou k variacím a prostorem pro hercovu kreativitu. Notně inovovaná pohádka o Růžence[40] je jednou z „nejotřískanějších" her PDVB. Představení měly možnost zhlédnout bez nadsázky tisíce diváků na nejrůznějších místech republiky. Přesto, když se Viktora Braunreitera zeptáte, zda jej práce na Růžence baví, odpoví ano. Sté opakování téhož a přitom přísná nesvázanost s textem vytváří prostor pro výkon, který může být považován za šarži PDVB v kategorii jarmarečního či pouťového divadla. Skvěle totiž funguje především v historických kulisách hradu Lokte nebo na dvorku Staré radnice v Ostrově. I když zmíněné představení odehrané v prostorách moderních zafunguje podobně (viz např. https://www.youtube.com/watch?v=nK07NaHm850 nebo https://www.youtube.com /watch?v=Wxxl-_keM3g). Způsob divadelní práce s bodovým scénářem počítá s určitou mírou improvizace. Herci tak mohou reagovat na nově vzniklou situaci, na konkrétní

[39] KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 142.
[40] Svébytnou úpravou pro potřeby PDVB prošly také klasické pohádky O Popelce a O Sněhurce.

publikum (či dokonce na jednotlivého diváka), na počasí, atmosféru místa. Každé z představení se tudíž stává solitérním kusem, kde text nehraje prim. Ten přebírají pravidelné komické výstupy (u Braunreitera nazvané *etudy*), často pantomimické, kterých v tak krátkém představení, jakým Růženka je, napočítáme téměř deset. Lidovému publiku jistě vyhovuje, když vidí hereckou bezprostřednost, když cítí, že část představení vzniká právě teď a právě pro něj. S napětím může očekávat, jak se situace vyvine; zvláště dětské publikum (a také publikum pod vlivem alkoholu) bývá nevyzpytatelné a prověří hereckou připravenost. Koncept takového představení také vyhovuje náhodnému divákovi, který se k představení dostal náhodou, což se na akcích typu městská slavnost, jarmark, veselice stane snadno. Takový divák nemusí příliš přemýšlet nebo pátrat po tom, co se asi v ději stalo před tím, než přišel. Dostává díky etudovité rozparcelovanosti představení možnost užít si jen jeho část, pokud jej tedy nechce sledovat až do konce. V tomto ohledu je lidové pouliční divadlo velmi demokratické. Ve hře Růženka významnou roli hrají i divácky vděčné, a asi také proto záměrně opakované, genderové záměny (Johanovský jako královna, převléká se celkem třikrát!) a výstupy na hranici grotesky. Zde se hodí přiblížit jeden z ikonických momentů hry: Braunreiter se mění z vypravěče na postavu Žabáka, když si zády k publiku nasazuje na hlavu zelenou gumovou koupací čepici a ústa si roztáhne do groteskního šklebu gumičkou s háčky, jež má zaháknuty v jejich koutcích. Pak se otáčí k lidem. Vše korunuje kmitající jazyk, vypoulené oči a pokrčené ruce připomínající žabí nožky. Reakce přihlížejících je vždy stejná – frenetický smích.

Jedním z dalších klasických postupů divadelního kumštu PDVB vycházejících částečně z tradic komedie dell'arte je aktivní práce s divákem. *Jednou, poměrně málo zdůrazňovanou příčinou velkého úspěchu komedie dell'arte byla skutečnost, že diváci byli přímo partnery-spoluherci. Už na tržištním lešení šarlatánů a jejich druhů hraje s herci publikum stojící kolem. A ještě dnes různé lidové divadelní projevy předpokládají aktivní účast publika. Kukátkové jeviště tuto spolupráci narušilo. V současnosti dochází někdy k pokusům o zintenzivnění spolupráce jeviště s hledištěm, ale jsou to zatím jen pokusy.*[41]

[41] KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 281.

V jednom z rozhovorů Viktor Braunreiter řekl, že pouliční divadlo má sice tu výhodu, že pracuje v prostoru, kde diváci už jsou, že takové divadlo nepotřebuje diváka nějak speciálně lákat. On přijde sám. Tato na první pohled výhoda se však může stát pastí či slepou uličkou. „Můžeš dělat v podstatě cokoli, lidi ti na ulici přijdou," říká herec, „jde ale o to, abys je chytil, čapnul, zaujal a oni neodešli. Musíš jim ukázat něco, co ještě nikdy neviděli. Nikdy a nikde! Musíš to udělat tak, abys do nich zaseknul prožitek, vzpomínku. Aby si tě s někým nepletli! A aby příště přišli znova!" Zkušený matador oboru ví dobře, co říká. Na jeho představení se lidé vrací rádi a s potěšením, jasně totiž cítí, že jsou jeho absolutně nedílnou součástí. Že jej de facto do určité míry sami tvoří. Nejde totiž o to, že poetika PDVB už z podstaty věci musí s náhodným divákem a jeho nevyzpytatelností počítat, to je u pouličního divadla jaksi samozřejmé, jde o to z nelehké výchozí situace udělat přednost. Bonus. A tak sledujeme PDVB, jak nejen tradičně kramářsky oslovuje diváky formulemi typu „velevážené publikum" a „naše přeslavné pouliční divadlo", ale jak si toto publikum doslova přivlastňuje. Jsme svědky fyzického vtažení diváka přímo do hry. Specialitou Braunreiterových představení bývá totální aktivizace diváka, jeho vytažení z řady, postavení na jeviště a následné režírování, zapojení do děje a průběhu inscenace. Přihlížející lidé tyto pasáže milují. Vidí jiného diváka, ergo téměř sama sebe, na jevišti. Před očima dochází v reálném čase k proměně anonymního pasivního pozorovatele děje v aktivního produktora stojícího vedle herecké kumpanie i samotného principála. Ten svým novým spolupracovníkům nedává nic zadarmo - vede je cirkusově přísnou rukou, utahuje si z nich, dělá ironické narážky, hartusí na jejich výkony a nechává je výstupy opakovat. Ve scénáři k Popelce je dokonce autorská poznámka *šikana s trumpetou*[42] pro pasáž, kdy se v publiku najde představitel figurky trubače. Pak ale režisér teatrálně pochválí, metoda cukru a biče funguje. Vše tak bez toho, že by se „ulovená oběť" musela cítit nepatřičně. Nebo dokonce trapně. Představení mají nastavenou laťku originality poměrně vysoko, a to i v případech, kdy se jedná o představení de facto dětská. S aktivním divákem se při psaní výstupu dopředu

[42] Pasáž ze scénáře Popelky:
V: Potřebujeme posla! (*šikana s trumpetou, učení textu)*
T: Pozor, pozor, na vědomost se dává, že náš princ Jantarýnoslav I. si chce vybrat nevěstu! Přijďte, přijďte!
V: *(rychle vstupuje)* Ty a ty ne! *(ukazuje do diváků)*
V: *(k trubačovi)* Zatím jdi ke kraji a vyklepej si trumpetu! Stop! Já mám nápad! Teď mi řekněte, kdo by tak mohl Popelce pomoci? Pět dobrovolníků na holoubky! *(Akce: šikana holoubků – řada, vzhled, držet pozici a postupně opakují po V.)*

počítá. Aktivizovaný divák je jedním z jeho stavebních kamenů. Efekt je zaručen a V. Braunreiter to jako zkušený pouliční komediant ví.

Dalším společným rysem tvorby PDVB a komedie dell'arte je erotika. *Komedie dell' arte je převážně erotickým divadlem. Zpracování této tematiky má v umění ovšem různou úroveň,* tvrdí Karel Kratochvíl.[43] Stejně tak různě pracuje PDVB. Mnohé textové pasáže, ale i například pohybové sekvence (prvky pantomimy, gestika) představení PDVB, cíleně míří i na dospělá témata, resp. při „pohádkách" skrytě k rodičům malých diváků. Propašovaná erotická nadsázka, jinotaj a ironie bývají bonusy, které si dospělí rádi vyberou. Tak například v Popelce princ hledá dívku, které padne střevíček a říká: *Je tu ještě jedna dcera. Tu také zkusit musím, ale hodně se netěším. Otoč se, ohni…* Dívenka neřekne nic, jen se vyděšeně na prince podívá (jak jí určuje scénář), načež princ výrazně doplňuje – *nohu!* Vypravěč pak dodává, že *Popelce padnul střevíček jako ulitý. Popelka odhodila sestry, stud i čest.* Jinde má Popelka poděkovat holoubkům za pomoc a poněkud frivolně zabarveným hlasem řekne *Díky, ptáci!* Vypravěč ji okamžitě výrazně napomene: *To snad nemyslíš vážně, zkus to jinak!* V adaptaci Sněhurky si otec předpubertální dívky stýská: *Já pro tu holku nemám maminku. Budu si muset nabrnknout nějakou královnu, protože jsou věci mezi nebem a zemí, se kterým holčičkám pomůžou jenom maminky.* Později už dospívající Sněhurku vypravěč poněkud drsně hodnotí: *Tohle že je krásná Sněhurka? Vždyť na tom vůbec nic není. Kůže na tom visí, jak na starým basetovi. Otoč se! Úplně! (zadek). No vždyť to říkám, jak na starým basetovi, ale asi opravdu bude velice krásná, protože zrcadlo neumí lhát.* Také další pasáž brnká na dospělou strunu, když slyšíme vypravěče, který se sugestivně ptá: *Myslivec dostal za úkol odvézt Sněhurku do lesa a tam jí co?* Pak si vteřinu počká na reakci dospělého publika a výrazně, téměř slabikujíc vysvětluje: *Zapíchnout!* Skrytou symboliku bychom jako dospělí mohli odhalit také v dialogu Sněhurky: *Utrhneme ještěrce ocásek!* a vypravěče: *Nic jí trhat rozhodně nebudeme!* Na dvojsmyslech je založena celá pasáž odehrávající se v chaloupce trpaslíků. Uvádíme ji pro lepší ilustraci celou, tak jak to činí originální scénář:

[43] KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 268.

Tu se trpaslíci otočí směrem ke Sněhurce. Přijdou k ní blíž, sednou si na bobek a začnou vzdychat nad krásou Sněhurky. Vzdychejte! Vy jste jak zájezd astmatiků! Vy nevíte, jak se vzdychá nad krásnou holkou? Nad krásnou holkou se vzdychá takhle. (etuda video)

(k trpaslíkům) *Předveďte!*

Nebudete tomu věřit, ale Sněhurka byla tak krásná, že se na ní trpaslíci vydrželi celou noc jenom dívat.

Ráno se Sněhurka probudila, posadila se na pelíšku, protáhla se a povídá:

Sněhurka: *Vás tady ale je…*

Vypravěč: (začíná v klidu, do postupného řevu) *Sněhurko!!! Před pár hodinama si tvoje vlastní rodina najmula vraha, aby tě sejmul v lese. Ty mu utečeš. Bloudíš širým hvozdem, utečeš divé zvěři. Kolem půlnoci se vloupáš do cizího baráku. Sníš jim všechno, co mají ve špajzu, vypiješ všechen rum. Vyspíš se v cizí posteli. Ráno se probudíš, kolem tebe sedum cizích chlapů a ty jim řekneš, vás tady ale je?! Něco jiného!*

Sněhurka: *Vy jste ale malinký…*

Vypravěč: *Proboha, Sněhurko! Je to pohádka! Nenapadlo tě třeba pozdravit?*

Když už Sněhurka konečně slušně pozdraví a dojde na seznámení s trpaslíky, ti ji rázem začnou přemlouvat (pozornost věnujte poslednímu přání):

- *Zůstaň tu s náma.*
- *Budeš nám prát.*
- *Budeš nám vařit.*
- *Budeš nám uklízet.*
- *Budeš na nás hodná.*
- *Vždycky ve středu.*

No není to jasná narážka? Je. A je určena pouze dospělému. Dětský divák je nezachytí, a jestliže ano, stejně nerozumí. Nezná kód. Je to onen výše zmíněný bonus.[44]

Pokud bychom opravdu podrobně hledali další společné rysy tvorby komedie dell'arte a PDVB, jistě bychom je našli. Kupříkladu počet herců tvořící soubor je v obou porovnávaných typech divadla podobný. *U komedie dell'arte se tradiční soubor držel asi na osmi až deseti hercích*[45] (v některých případech se asi soubor rozšířil až na 15 – 16 herců) u PDVB je to stabilně okolo sedmi osob plus „pomocníci" z řad diváků v rolích nejrůznějších poslů, trubačů, pážat, trpaslíků aj.

Nechceme na tomto místě však tvrdit, že PDVB a komedie dell'arte jednou jsou. Nebyla by to pravda! U Braunreitera nenajdeme základní poznávací znamení komedie dell'arte jako jsou zcela typizované postavy, obličejové masky a na minimum jsou potlačeny i další atributy. Na příklad prvky akrobacie, žonglérství, tanec.[46] Také se v PDVB nezpívá. Přesto se zdá být neoddiskutovatelným faktem, že Pouliční divadlo Viktora Braunreitera je infikováno, v nejlepším smyslu slova, stovky let trvající prověřenou múzou komedie dell'arte. Hlásí se k ní ne zcela přímočaře, spíše v náznacích dokazuje, že ji zná a ctí. Nepoučený divák nemusí vůbec italskou klasiku znát, aby si představení PDVB užil. Dostane ji čistě přefiltrovanou, lépe řečeno spíše originálně přetavenou do nové podoby, ve které se původní forma a tvar pouličního divadla vznáší jako neviditelné fluidum propojující nejen věky, ale především herce a jejich diváky.

2.3 PDVB VE ŠKOLE

Pouliční divadlo Viktora Braunreitera mělo za sebou na přelomu tisíciletí čtyři sezóny, ve kterých si nacházelo svou tvář. Po slibných začátcích a navazování, jak se později ukáže, dlouholetých partnerství (Horní hrad, Loket) hledá zakladatel souboru další možnosti rozvoje svého divadla, další cesty či směry. A přichází s myšlenkou přivést PDVB do škol. Žádná velká novinka, chtělo by se poznamenat. Divadlo a škola,

[44] V divadelním žargonu se těmto narážkám říká „mrkátka".
[45] KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 273.
[46] Představitelé komických masek v komedii dell'arte byli většinou artisti prvního řádu. Vydobyli si svou pověst rovněž siláckými kousky nebo obratností, kterou lze srovnat v nynějším cirkuse s nejodvážnější artistikou. KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 275.

stará známá kombinace. Obnošená vesta. Žáci jsou „odvedeni“ na představení, tu lepší tu horší kvality, podle toho se také více či méně v divadle nudí, společenské a výchovně-vzdělávací potřeby byly splněny. Přínos pro žáky spekulativní. Z podobných myšlenek a pravděpodobně i vlastních zkušeností asi vycházel Braunreiter v době, kdy tvořil osobitý koncept vzdělávacích literárně dramatických pořadů. Začal psát a netušil ještě, že na dlouhou dobu tak dostane pouliční divadlo pod střechu školních tělocvičen, aul, kulturních domů a místních kin.

Nová „didaktická“ představení se rozhodla nabourat vžitý názor, že výuka literatury je pro většinu žáků a studentů bezbřehá nuda skládající se z nekonečného řetězce jmen, dat, názvů a obsahů nikdy nepřečtených knih. Autor textů přišel s koncepcí, kdy do základní výkladové osnovy vnesl oživující prvky ne nepodobné bulváru (sám je nazývá „drby“), na který je současný recipient ze současných médií zvyklý. (Později tuto metodu s úspěchem použije i v jiných svých autorských textech.) Z literárních osobností dělá „celebrity“, které rozhodně stojí za pozornost. Tak o slavném francouzském králi ve výkladu hovoří takto: *Co víme o Ludvíku XIV.? Nebudu vás krmit nudnými fakty, jen vás seznámím s některými drby. Jedl… ne, žral jako prase – když ho po smrti pitvali, zjistili, že měl dvakrát delší střeva a dvakrát větší žaludek než průměrný člověk. Jestli proto, že se tolik sytil, nebo se sytil tolik, protože to tak měl, nevíme. Zavedl několik velmi chutných zákonů – nikdo se k němu nesměl otočit zády, nikdo, kdo dlel v jeho přítomnosti, nesměl jít na záchod (třeba několik hodin) a na dveře se neklepalo (to považoval za sprosté), ale škrábalo.* Pikantní je i informace o Moliérovi: *Dlouho žil s paní Bejartovou, posléze ji opustil a vzal si její dceru. Že to byla možná i jeho dcera je dodnes předmětem spekulací.* A V. Hugovi dokonce nakoukne divák do ložnice: *Co bych vám pověděl dál? Roku 1828 jsem se oženil. Za manželku jsem si vzal jistou Adele Foucherovou. Co víc? Krátce po svatbě se mnou odmítá spát. Prý jsem příliš vášnivý a náruživý.*

V zábavném a nenudícím obalu tak návštěvník představení čili žák, student dostal koňskou dávku informací, z nichž si ovšem značnou část dokázal z divadla odnést nebo alespoň později dle potřeby vybavit či asociovat (viz citaci článku níže). Braunreiter v několika samostatných představeních zmapoval poměrně dlouhý úsek uměleckých

dějin. Zaměřil se na středověk, renezanci a baroko, dále na klasicismus a osvícenství a v samostatném kusu na dobu Victora Huga a jeho současníků. Didaktická představení byla napsána ve dvou modifikovaných verzích, a to jak pro základní, tak pro střední školy. Všechna obsahovala velké množství ukázek literárních děl – citací – a stávala se tak vlastně nejen poutavým výkladem, ale také živou čítankou. Je přirozené, že zkušený kultivovaný přednes představuje jednu z cest, jak zaujmout, resp. motivovat posluchače k vlastní četbě. A co víc – Braunreiter zvolil pro představení kategorii z nejnáročnějších – divadlo jednoho herce. Naložil si kládu, okomentovali by asi sami divadelníci.

Po tvůrčím období, kdy jednotlivé textové party vznikaly, přišla fáze logistická. Představení se musela dostat do škol. Málokdo měl s podobným konceptem zkušenosti, a tak divadlu nezbývalo nic jiného, než přesvědčit o svých kvalitách v praxi. Už počáteční reakce byly příslibem, že nápad funguje. Zde je reakce na první setkání s PDVB, tak jak ji zachytil jeden z učitelů: *Z bezprostředních reakcí publika vyplývá, že nikdo ze žáků po zhlédnutí asi hodinového představení nelitoval času ani vynaložené dvacetikoruny, byť divadlo jako takové dozajista nepatří mezi nejoblíbenější zábavu našich teenagerů. Šesťáci až deváťáci sledovali pořad, který před jejich očima ve zkratce předestřel vývoj divadla od středověku až po baroko. Přestože po většinu času se na pódiu pohyboval v neměnných kulisách pouze jeden herec, který jen minimálně měnil svou vizáž (např. prostřednictvím falešného vousu), scéna byla stále nějak plná, živá a zajímavá a vše jen podtrhovalo dynamický spád.*[47]

Vidíme, že učitel bez uzardění konstatuje, že jeho žáci a divadlo žádnými milovanými partnery rozhodně nejsou. O to pochvalněji pak zní pokračování článku: *Herec si s naprostým přehledem dokázal zjednat kázeň u pubertálního osazenstva hlediště a drtivou většinu přítomných zaujal naprosto osobitým projevem, gestikulací, mimikou a využitím nejrůznějších funkcí svých mluvidel. Často také využíval prostředku vystoupení z role či narážek na naprosto soudobé dění a zvyky. /.../ Žáci si budou určitě pamatovat, kdy žil Wiliam Shakespeare, jak zněla stará čeština, co bylo dominantním moti-*

[47] PLEVKA, A. Habartovští žáci se potkali s pouličním divadlem. [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/1487-11366-habartovsti-zaci-se-potkali-s-poulicnim-divadlem-.html [2015-05-14].

vem divadla v renesanci či že název nejstarší dochované staročeské hry je Mastičkář.[48] Zkušenostmi z ulic i náměstí českých měst a nádvoří středověkých hradů poučený Braunreiter věděl, když svá školní představení psal, jak skvěle funguje vtažení a následné herecké „zaúkolování" diváka. Byl by sám proti sobě, kdyby tohoto fenoménu nevyužil. A tak nezaváhal. Sledujme prostřednictvím další pasáže výše citovaného článku, jak jeho kalkul vyšel: *V závěrečné části vystoupení přizval umělec na pódium i čtveřici žáků, kteří pod jeho neopakovatelným a nenapodobitelným vedením sehráli několik klíčových scén z Romea a Julie. Sál bouřil, pískal, dupal a řval smíchy - ostatně takový způsob ocenění hereckého kumštu je prý ten nejsladší. Tentokráte si ho Viktor Braunreiter zasloužil měrou vrchovatou. Podařilo se mu totiž nejen bezvadně pobavit, ale naprosto nenásilně i poučit, a to se cení zase u nás pedagogů.*[49]

Z uvedeného jasně vyplývá, že sázka na zkušenost vyšla. Autor této práce byl osobně svědkem toho, jak Viktor Braunreiter v karlovarském divadle Husovka dokázal opanovat prostor a doslova zpacifikovat dvojici výrazně neukázněných studentek v první řadě. Držel se tehdy poučky, že jen žák, který je zaměstnaný či zaujatý, nezlobí. Vytáhl obě provokatérky k sobě na pódium a těm nastaly peprné chvilky, když jejich pódiové výkony-nevýkony začali občasně komentovat jejich vrstevníci. Nakonec ale atmosféra dostala přátelský ráz a ze studentek se po chvíli staly poslušné a s úsměvem spolupracující kandrdasky. Oč se asi Braunreiterovi hrálo snadněji jinde, když publikum tvořily mladší děti z prvního stupně základní školy: *... přivezl poutavé představení, ve kterém zábavnou formou představil dvojici bratrů Grimmů a jejich pohádky. Žáci i učitelé byli svědky toho, co dokáže na jevišti jeden jediný herec. Vlastně nebyl úplně sám, ale velmi ochotně mu pomáhali naši žáci. S chutí vyběhli na jeviště a zahráli si po boku profesionála, který vládl jak slovem, tak výraznou mimikou. V krátkém okamžiku se ze školáků stali trpaslíci spolu s krásnou Sněhurkou nebo sluhové v Šípkové Růžence. Ani žáci v hledišti nezaháleli a dotvářeli pohádkovou atmosféru drobnými pohy-*

[48] PLEVKA, A. *Habartovští žáci se potkali s pouličním divadlem.* [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/1487-11366-habartovsti-zaci-se-potkali-s-poulicnim-divadlem-.html [2015-05-14].
[49] Tamtéž.

bovými a zvukovými činnostmi. Téměř hodinové představení bylo pro žáky velmi obohacující.[50]

Čím a jak dokázal herec své školní publikum zaujmout konkrétně? Na to by mohly odpovědět následující komentované ukázky ze scénářů.

Jako první si vezměme téma Středověk. To začíná tak, že Braunreiter přichází na jeviště a začíná deklamovat ve staročeštině s dikcí kejklíře: *Ctihodní pánové, líbezné panny a paní! Příběh, který viděti a slyšeti budete moci, jest tak temný a strašlivý, že ještě po týdnech mnohých ve stav strnulý, učenými muži kataleptickým nazývaný byvše upadati budete! (...) Pročež rozhodli jsme se teátr v jazyce vulgárním zdělati, byste i vy užitkův i poučeních mnohých sáti plnými doušky mohli!* Po tomto entrée přichází základní charakteristika středověku, jen několik kratších vět. A hned se téma štěpí: od víry k inkvizici, od inkvizice do mučírny. *Tu skřipec natahuje kostičky, tu španělská botka drží kloubečky, tu železná panna svírá ve svém poněkud špičatém objetí… Horor, co?* Trochu populisticky, ale na druhou stranu také efektivně využívá autor pro děti přitažlivé prostředí. Neděsí je příliš, pracuje se zdrobnělinami, které mají eufemistický efekt. Po řečnické otázce následuje odpověď, ve které nacházíme nadsázku a ironii: *Co to vlastně byla ta inkvizice? Nástroj Církve svaté – slyšíte to velké Cé? Lidi totiž ukrutně věřili v Boha, a pokud nevěřili v toho jediného, pravého, bylo jim k tomu pomoženo, a to prostředky jakýmikoli, včetně těch drastických, nebo jim bylo pomoženo od života.* Výklad se sune dál, zní informace o potulných bardech, rytířském eposu, zprvu evropském (Roland, Cid, Igor, Nibelungové). *Zastavme se u Němců, jsou to od pradávna naši nejbližší sousedé, tak proč ne? Napětí! Děs! Hrůza! Válka! Láska! Přírůstek do rodiny! Věrnost! Zrada! Vražda! To vše je Píseň o Nibelunzích.* Komentuje se a následně recituje: „*Krev, která vyšla ven, vytryskla z jeho srdce až na Hagenův šat. Ne, nikdo nebyl schopen hanebnější čin vykonat!“* A opět komentář: *To je přece paráda. Všichni tam umřeli, ale hlavně že to bylo hrdinské. Povšimněme si jasně vyhraněného kladného, ale i záporného hrdiny. Ano, zrada to je čin, který nás doprovází opravdu a potvrzeně odjakživa. Dav taková témata přímo hltal.*

[50] TEPLÁ, H. *Příjemné chvíle prožili žáci naší školy.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zspobezovice.cz/UVOD/Aktuality/(tag)/divadlo%202012 [2015-05-14].

V podobném duchu se představení ubírá dál. Po stručném nástinu situace (výběr informací je volen velmi erudovaně) zazní ukázky, tedy vlastně centrum celého projektu. Právě v ukázkách, v jejich interpretaci je Viktor Braunreiter nejsilnější. Na tomto poli může předvést sám sebe v různých polohách, čehož si náležitě užívá. Jeho někdy až „dryjáčnický" styl, nezapomínejme, že ulice je jeho velkou učitelkou, vhodně koresponduje s obsahem. Ke středověku se tak nějak hodí. Herecký průvodce literárními dějinami mezi jednotlivými epochami i ukázkami proplouvá za pomoci oslích můstků. Některé jsou zdařilé, jako například tento, který je použit po (ve staročeštině) vyvedené ukázce z Mastičkáře: *To je řeč co? Je vůbec pochopitelné, že z tohoto se vyvinula moderní čeština? Já říkám ne. Někde musí být zapomenutý článek. Každopádně bylo potřeba hru Mastičkář zmínit. Je totiž slavná až do dnešních dnů. Mám ještě jeden satirický příběh. Není tak známý jako Mastičkář, ale rozhodně stojí za poslechnutí.* Následuje ukázka středověké anekdoty o sv. Trojici. Jinde se po šťavnaté ukázce z Dantova Pekla průvodce ozve: *No to je teda chuťovka. Ale pojďme do Očistce. To je zase sedm říms.* Přes Danta se chce autor přenést do renezance, ale jeho můstek k ní má informační mezery, zasloužil by si větší argumentační péči. Zmatečně může na diváky působit vazba s *kupodivu*, které není dostatečně vysvětleno, resp. vysvětleno je, ale pozdě, a tudíž nefunkčně. *Dante to měl opravdu dobře srovnané a nikoho moc nešetřil. Kupodivu se přes něj ale dostáváme do další epochy. A tou je renezance.* Jedná se ale spíše o drobnost, kterou bychom mohli v jinak solidně vystavěném scénáři přehlédnout.

Pro starší publikum druhého stupně a středních škol si Braunreiter připravil i decentně laděné a vzdušně podané miniaturní erotické narážky: *Představme si, že jsme na karnevalu* - láká diváky a sugestivně líčí - *Voda prýští z fontán, masky tančí, z křovisek okolo je slyšet vášnivé vzdechy, všude barvy, hlahol, hudba, smích a nade vším vládne vlahý večer.* Stejně provokativně působí výběr ukázky z Villona – Balada o Tlusté Margot. Prostředí pařížského hampejzu, v hlavních rolích pasák a prostitutka, špína, alkohol, náznaky sexuálního násilí, to jsou plochy, na kterých se žák nejen základní, ale i střední školy v doprovodu svého učitele v podstatě nepohybuje.[51] A najednou, sice ne v učebně a s učitelem, ale v divadle a s hercem-učitelem, to možné je! Žák–

[51] F. Villon a jeho dílo se probírají v literárních hodinách na SŠ, ale většina učitelů volí jako ukázkový text některou z méně syrových balad, velice často pak Baladu závěrečnou se známým úvodním *„Chudák už dotrpěl Villon/Jděte mu lidi na funus…*

dítě, žák–pubescent, divák–junior dostal důvěru k tomu, aby nahlédl do komnat literatury, jež při klasické výuce zůstávají téměř vždy zavřené na zámek. Situace ale vychází z logiky věci – herec při představení může být zcela jistě odvážnější a otevřenější než učitel literatury, který je svázán jednak školskými předpisy, jednak zcela odlišnou atmosférou vyučovací hodiny.

Po Villonovi přijdou na přetřes další velikáni literatury, vlastně každá doba je reprezentována jedním největším, nejslavnějším jménem – Dante, Shakespeare, Calderón de la Barca. Dramatický výklad se dostane až do baroka, končí se Komenským a jeho Labyrintem. V samém závěru je se studenty sehrána závěrečná scénka z Romea a Julie. Ve školním časopise se dvě žákyně – reportérky, k představení vrátily: *Druhá část představení patřila tragédii. Konkrétně nejznámější tragédii Williama Shakespeara Romeo a Julie. Někteří žáci v hledišti jistě tiše záviděli čtyřem svým spolužákům, kteří si v této slavné hře zahráli. Autor by se asi divil tomuto ztvárnění, protože na konci této tragédie nás bolely bránice od smíchu. Poučení, ale i zábava je jistě nejlepším spojením a tady se to podařilo.*[52] Pochvala od diváků, co víc si může herec přát?

Mohlo by se zdát, že něco málo přes hodinu trvající představení je jen pouhým průletem poměrně dlouhého období dějin literatury a že pelmel směrů, žánrů a autorů nezanechá v divákovi hlubší stopu. Netroufáme si na tomto místě spekulovat o tom, jak tomu ve skutečnosti je, ale kdyby nic jiného, tak právě pomyslné „otvírání zamčených bran“, inspirování k četbě a k nástupu zájmu o kulturu vůbec můžeme považovat za jeden z největších přínosů školních představení PDVB.

Na stejné platformě jako Středověk, renezance a baroko stojí i texty o klasicismu a osvícenství. Braunreiter pracuje s podobnými nástroji, a tak zde shrňme alespoň základní syžet představení. Autor se záměrně vyhýbá klasickým „učebnicovým“ autorům, i když ne zcela. Nemohl prostě opominout Moliéra, tohoto velikána svého oboru. Ale zařídil to tak, že si na něj a klasického Lakomce musejí diváci počkat až na úplný konec představení. Předtím k publiku ukázkami ze svých děl promlouvají autoři, kteří i v těch nejmodernějších učebnicích literatury jsou doslova „odbyti“ několika málo řád-

[52] TEPLÁ, H. *Příjemné chvíle prožili žáci naší školy.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zspobezovice.cz/UVOD/Aktuality/(tag)/divadlo%202012 [2015-05-14].

ky. Pouliční divadlo v tomto ohledu když ne supluje, tak alespoň velice vhodně doplňuje informace a poznatky, které by ke škodě věci měly tendenci zapadnout. Viktor Braunreiter vybral do představení o klasicismu a osvícenství tyto autory a jejich díla: P. de Marivaux – Hra lásky náhody, Dvojí nestálost; de Beaumarchais – Lazebník sevillský, Bláznivý den aneb Figarova svatba; P. Turini – Figarova svatba; John Gay – Žebrácká opera; R. Brinsey Sheridan – Škola pomluv; L. Holberg – Jeppe z Vršku.[53]

Devatenáctým stoletím žáky a studenty provádí mistr Victor Hugo.[54] Vypráví nejen o sobě a svém rozsáhlém díle, ale také o dílech svých kolegů, které nazývá přáteli. Na pódium poté vstupuje A. Musset a G. Sandová, Stendhal a prokletí básníci Rimbaud, Verlaine a Baudelaire. Znovu kromě výkladu zaznívají ukázky: pasáže z Chrámu matky boží v Paříži, z románu Zpověď dítěte svého věku, básně Milosrdné sestry, části korespondence Rimbaudovy. Bonusem představení je inscenování části Bídníků, kdy své role přijímají z publika přihlášení dobrovolníci.

Dlouhá didaktická éra PDVB skončila po sedmi letech. Viktor Braunreiter v rozhovoru na tuto dobu zavzpomínal: *„Musel jsem skončit. Byl jsem úplně vysátej. Hráli jsme pořád. Někdy i víc než jen jednou denně. Dvakrát, taky i třikrát. Sjezdili jsme doslova celou republiku. Samé přesuny. Spaní po privátech, hospodský jídlo. Navíc jsme na cestě byli s technikem na všechno jen sami dva. Na všechno! Říkal jsem si, že to dávám, ale postupně mi to už přerůstalo přes hlavu. Bál jsem se, že se moje únava projeví na kvalitě představení. A to jsem rozhodně nechtěl, na poctivém přístupu mi záleží maximálně. Tak jsem ten projekt stopnul. Prostě jsem si potřeboval od toho všeho odpočinout. Ale zpětně si říkám, že to byla úžasná a neocenitelná divadelní zkušenost. Mladé publikum je skvělé! Díky!“*[55]

Autorovi těchto slov se časem znovu zastesklo po možnosti dělat „naučné“ divadlo jinak; přichází s nápadem na spolupráci s karlovarskou hvězdárnou. Propojit čistě

[53] S některými tituly (Figarova svatba, Jeppe z Vršku) udělal V. Braunreiter vlastní hereckou zkušenost jako herec Divadelního studia D3 Karlovy Vary už na přelomu tisíciletí.
[54] Nebyl by to Braunreiter, kdyby nevyužil jména Viktor. Když se na jevišti postava Victora Huga publika ptá *Tak co, už víte, kdo jsem?* vzápětí si odpovídá sám: *Ano jsem Viktor Hugo, skvělý Viktor, báječný Viktor, absolutně dokonalý Viktor!*
[55] Z osobního rozhovoru s M. Kašparem.

vědecké pracoviště s múzickým uměním pojal jako výzvu, které nehodlal odolat. Jak mix fyziky a divadla vypadal, představuje kapitola PDVB VE HVĚZDÁCH.

2.4 PDVB VE HVĚZDÁCH

Jedním z poměrně ambiciózních projektů PDVB byl ten, ve kterém se Viktor Braunreiter rozhodl se svým pojetím divadla vstoupit na vědeckou půdu. Konkrétně na hvězdárnu. Spolupráce začala tak, že projektový manažer karlovarské hvězdárny oslovil divadelníky s nápadem propojit svět vědy a svět umění. Pro lepší pochopení situace je potřeba říci, že hvězdárna v Karlových Varech je pracovištěm, jehož hlavní a jedinou náplní je osvěta. Žádný výzkum, žádné vědecké projekty. Návštěvníci jsou tedy pro tuto observatoř alfou a omegou veškerého dění okolo ní. Po iniciační schůzce (2011) se rozběhla spolupráce, která trvala tři roky.

2.4.1 NOC OŽIVLÝCH VĚDCŮ

Prvním divadelním počinem PDVB na hvězdárně byla série představení nazvaná Noc oživlých vědců. Titul je jasnou aluzí na kultovní filmovou sérii Noc oživlých mrtvol. Pro PDVB volba názvu tak typicky rouhačská. V jednotlivých večerech byly návštěvníkům představeny osobnosti Einsteina, Galilea a Tychona de Brahe. Humorně laděné, kratší divadelní výstupy měly funkci magnetu, tj. měly přilákat na hvězdárnu i návštěvníky, kteří by si na ni cestu třeba ani nenašli. Nebo ji hledali jen s obtížemi. Idea se osvědčila. Propojení dvou odlišných vesmírů, řečeno zde záměrně obrazně, zafungovalo. Pravidelně se stávalo, že malý sálek hvězdárny nestačil a muselo se hrát na menším prostranství před budovou. Viktor Braunreiter vzpomíná: *„Bylo pro nás prestižní záležitostí dostat se s divadlem do kontaktu s tak váženým vědeckým prostředím, jako je hvězdárna. Popravdě, o vědě jsme toho moc nevěděli, a tak to pro nás byla opravdová výzva, kterou jsme velice rádi přijali. Navíc jsme byli ubezpečeni, že máme při tvorbě nejen volné ruce, ale také naprostou důvěru, především ze strany vedoucího hvězdárny Miroslava Spurného. Bylo nám jasné, že pokud chceme získat diváky, musí to být zábava, ale zábava trochu jiného ražení než jakou děláme například na středověkých slavnostech. A přitom to ale muselo být „naše“, nechtěli jsme zcela opustit naši vlastní poetiku, pro nás typické pojetí divadelního formátu. Poctivě jsme se připravovali*

a ukázalo se, že se to vyplatilo. Bývalo narváno. Ale je fakt, že nám jako divadelníkům některé věci poněkud unikaly.“[56]

Scéna s Albertem Einsteinem zavádí diváka do doby, kdy slavný vědec ještě chodil do školy. Učitel v podání V. Braunreitera si jej neustále plete a oslovuje jej Alfonsi. Mladý Albert se stoickým klidem komentuje dění ve třídě a jestliže jeho spolužáci, vesměs samé divné typy, působí úsměvně, sám Albert je podán jako člověk sice stojící tak trochu mimo běžnou realitu, ale přitom velmi realisticky reagující na nastalou situaci. Hodina se rozhodně nevyvíjí podle učitelova plánu. Sledujme například chvíli, kdy žáci hlásí přítomnost, každý jiným způsobem.

Učitel: *Vidíte, vy darebáci? Pouze Cecil pochopil, že jsme v Německu a hlásí se správně. Tedy, žádné zde, tady, ani přítomen, ale pouze Hier je správně.*

Všichni: *Hier.*

Albert: *Přítomen.*

Učitel: *Alfonsi, ty seš tak blbej, že můžeš tak akorát odjet do Ameriky a pást tam krávy nebo sedět v nějaký vesnici a vymýšlet něco, co lidstvu rozhodně neprospěje.*

Albert: *Jmenuji se Albert a možná to jednou udělám, a z toho vám veselo nebude.*

Následně učitel ohlásí téma hodiny – derivace – a Albert zahlásí:

„Já tu matiku nesnáším. Jak to někoho může bavit?“

V další části hry se žáci projevují tak, že to učitele přivede k ostrým komentářům jejich výkonů: *Co je to za blbost? Je to sice pravda, ale v tvém podání to zní jaksi podivně. Mě snad trefí šlak. Martine, ty jsi úplně blbej. /.../ To už je moc i na mě. Evžene, ty seš blbej, jako ty dva dohromady.* Učitel zaslechne Alberta, jak si něco mumlá a při tom píše do sešitu. Hra vrcholí:

[56] Z osobního rozhovoru s M. Kašparem. Zde Viktor Braunreiter naráží na situaci, kdy si divadelníci po představení rozsvítili na prostranství před hvězdárnou halogenový reflektor, aby se jim dobře uklízely rekvizity. „Svítili jsme asi dvě minuty, víc ne. Jenže pak přišla informace, že je po sledování oblohy. Světelný smog. Prostě trapas. Ale všichni to nakonec ustáli.“

Albert: *Evžen je blbej, jako ty dva dohromady.*

Učitel: *Co to tam píšeš, Alfonsi?*

Albert: *Jsem Albert. Shrnul jsem vše, co jste dnes v hodině říkal, do jedné malé, úhledné zkratky.*

Učitel: *(vezme papír s nápisem $E=mc^2$) Co to má znamenat?*

Albert: *Martin je blbej. Cecil je několikanásobně blbější a Evžen je blbej, jako ty dva dohromady.*

Všichni: *To jste opravdu říkal.*

Učitel: *(na Alberta) Tebe já rozhodně do dalšího ročníku nepustím, vypadni. A vy, hoši, za mnou do kabinetu. Tam vás seřežu, že vás vlastní matka nepozná. Já si to rád odsedím.*

Máme před sebou krátkou, ale dostatečně ilustrativní ukázku postupu, jakým V. Braunreiter pracuje s tématem. Ve zhuštěné zkratce dokáže zachytit podstatu věci, přičemž obalem je mu komická výchozí komunikační situace, zde fiktivní hodina matematiky. Braunreiter opět sám sebe dosadil do role nervního diktátorka, který se nad ostatní postavy, jež mu statečně sekundují, povyšuje, komanduje je a manipuluje jimi. To vše k pobavení diváka. Nezapomíná ovšem na poslání hry, ta má nejen bavit, ale i nenuceně vzdělávat. Takže slavné $E = mc^2$ není opomenuto. Přichází však k obecenstvu ve velmi originální podobě, která nezapře předchozí poctivou přípravu.

Další z představení Nocí oživlých vědců byla věnována Galileovi. Také zde Braunreiter vyšel ze všeobecně známé historky o větě, kterou měl při odchodu ze soudní síně Galileo pronést – A přece se točí. Slavná replika se ozve ve dvou různých dějstvích. Jednou samozřejmě při soudu, respektive po Galileově mučení:

Soudce: *Odvolej!*

Galileo: *Ne.*

Právník: *Utáhneme, tedy.*

Galileo: *Odvolávám!*

Soudce: *Omluv se.*

Galileo: *Omlouvám se.*

Právník: *Neslyšíme.*

Galileo: *Omlouvám se.*
Soudce: *Dobře, můžete jít.*
Galileo: *A přece se točí!*
Právník: *To je parchant!*

Podruhé větu uslyšíme ve scénce z hospody, takže její vyznění je posunuto do zcela jiné roviny. Sledujeme opilého Galilea s kumpánem, jak přemlouvají hostinského, aby jim ještě nalil:

Hospodský: *Ale fofrem, už to tady přetahujem, pánové.*
Galileo: *Tak to tady přestaň přetahovat a ještě nám natoč.*
Hospodský: *Nepřichází do úvahy. Za ty kecy, zavíráme, fešáci.*
Kumpán: *Neblázni, vole. Tak buď trošku kámoš. Rádi si připlatíme.*
Hospodský: *Dobře, tak dvě poslední.*
Galileo: *A přece se točí!*

Jistě, zde je vtip poněkud lacinějšího původu. A autor pouličního divadla si to uvědomuje, ve scénáři má poznámku: *Doslov o trapnosti této etudy. :-D* (včetně uvedeného emotikonu). Přesto nezanevře na vlastní komediantskou tradici, protlačí ji i mezi hvězdářské dalekohledy.

Třetím „oživlým vědcem" byl v podání PDVB Tycho de Brahe. A opět známá situace, tentokrát odehraná v krátkém, předem komentovaném pantomimickém skeči. Uvádíme pro ilustraci celý lakonický scénář.

Vypravěč: *O tomhle muži se říká, že zemřel na prasknutí močového měchýře. Pravdou je, že i kdybyste měli močák jak stovkovou žárovku, tak vám nepraskne, to se dřív „potento". Takže - jedna velká mystifikace. Dále se o tomto muži říká, že mu ten močový měchýř prasknul při pozorování zatmění Slunce nebo při večeři u císaře. Prý nesměl vstát od stolu dřív než císař. Další mystifikace. Roznemohl se totiž na návštěvě u Petra Voka. Vok sice byl mocný šlechtic, ale k císaři měl přeci jenom daleko. Normálně ho přepadla akutní urémie, která bývá důsledkem selhání ledvin. Pravda ovšem není vůbec zajímavá a zároveň vám nechceme lhát. Rozhodli jsme se vám tedy předvést, co před-*

cházelo oné tragédii. Nacházíme se v soukromých komnatách věhlasného astrologa asi tak hodinu před pozorováním zatmění Slunce nebo před večeří u císaře. To je úplně jedno.

- *Hudba. Tycho tančí, nastupuje v negližé. Zpívá: I Feel Good.*
- *Postupně se obléká a dává najevo, že se mu chce hodně čůrat.*
- *Najde nočník, ale pořád to odkládá. Když už je oblečen, rozhodne se, že se vyčůrá a v tu chvíli je odvolán.*

2.4.2 EVROPSKÁ NOC VĚDCŮ A NOC HVĚZD PDVB

Kombinace někdy až absurdní komiky a v ní ukryté osvěty a edukace vyústila v další spolupráci mezi divadelníky a hvězdáři. Pokračováním se stala Evropská noc vědců. Tento každoročně se opakující projekt zaštítěný Akademií věd České republiky je celorepublikový a u široké veřejnosti se těší značnému zájmu. Na nabídku spolupráce Viktor Braunreiter vzpomíná: *Miroslav Spurný nás oslovil s tím, jestli bychom po úspěšných představeních s „oživlými vědci" nechtěli pokračovat v Evropské noci vědců. Nabídl nám oboustranně výhodnou exkluzivitu. My budeme karlovarské hvězdárně jediným partnerem v tomto projektu, a hvězdárna od nás na oplátku dostane jen a pouze pro ni postavenou sérii představení. Ten nápad nás hodně oslovil, pokud vím, žádná jiná hvězdárna v republice nic podobného neměla. Nabídli jsme seriál o ženách ve vědě. Ženský element v jinak silně maskulinním prostředí mne přitahoval už delší dobu, měl jsem prostě na ty dámy chuť a těšil jsem se, až se do toho pustíme. Dle hodně kladných reakcí návštěvníků soudím, že energie vložená to tvorby se nám v tom nejlepším vrátila. Nesmírně nás to těšilo."*

Viktor Braunreiter si pro svá představení vybral tři velká jména: Hedy Lamarr, Irene Popperberg a Maria Montessori. První jmenovaná, vlastním jménem Hedwig Eva Maria Keisler, je žena, která je spojována především s prvorepublikovým filmem Extase Gustava Machatého, jenž vzbudil značný rozruch, jelikož zde herečka měla scénu, kde vystupovala zcela nahá. Tento fenomén Braunreiter při psaní výstupu nemohl opomenout. Ovšem zcela překvapivě představuje **Hedy Lamarr** jako ženu vědy, i když ne zcela úspěšnou. Volba osobností je tedy více než specifická, jistě bychom na hvězdárně

spíše čekali někoho typu Marie C. Sklodowská. Originální přístup k věci však vyžaduje originální řešení, a to návštěvník bezesporu dostává. Scéna s Hedy Lamarr je navíc vystavěna jako divadlo na divadle, což s sebou přináší další možnosti. Například k sebeironické nadsázce:

Viktor: *Zpracovat tento příběh byl už léta můj sen. Ono vlastně, všechny dámy, které vám dnes představíme, jsou mé vysněné ženy. Tedy alespoň, co se divadla týče. No, těším se na ně moc.*

Kat: *(příchod) Prosím tě, mám problém…*

Viktor: *Proč mě to nepřekvapuje?*

Kat: *To bylo sprostý.*

Viktor: *Jasně, promiň. Můj přítel, kterému říkáme láskyplně Kat, je dnes večer takovým kontrolorem kvality vystoupení. Sám jsem ho přizval a už teď mě to mrzí. Tak jaký máš problém?*

Kat: *Mně vadí, že se těšíš.*

Viktor: *To nemyslíš vážně.*

Kat: *Jo. Já tuším, že to nebude v pohodě. Ty se těšíš, a to je špatně. Máš být vystresovaný s egem rovnajícím se nule při běžné teplotě.*

Viktor: *Viděl jsi mě někdy v takovém stavu?*

Kat: (*přemýšlí) Ne. Taky vím, jak dopadají tvoje představení.*

Viktor: *Tak tohle bylo sprostý.*

Erotická linka v podání divadelníků je spíše úsměvná, a nemá tomu být jinak. Zpracována jsou i známá klišé vztažená k „nahým" filmovým scénám; režisér ubezpečuje herečku, že její nahota je potřebná pro „umělecký účinek", herečka je připravena se „pro roli obětovat", do prostoru vstupuje i umanutě snaživý osvětlovač - voyer:

Krysa: *(přichází v županu, pod ním je oblečena) Pane režisére, tak já jsem tedy připravena.*

Viktor: *Drahá Hedy. Věřte mi, nejde o prvoplánovou nahotu. Vaše tělo dodá filmu nový rozměr.*

Josef: *Ano, ano, nový rozměr! Já to nasvítím! To bude 3D!*

Viktor: *Ničeho se nebojte, drahá Hedy. Na place budou jenom nejdůležitější osoby, tedy já a kameraman.*

Josef: *A osvětlovač a osvětlovač!!!*

Viktor: *Nasviť to a vypadni.*

Josef: *(pokládá baterku) Teď jsi mě ale fakt nakrknul. (odchod)*

Viktor: *Drahá Hedy. Jste tak nádherná. Vy uděláte z mého snímku legendu.*

Krysa: *Věřím Vám a vkládám svou hereckou budoucnost do Vašich rukou.*

Viktor: *Nezklamu Vás a věřím, že ani Vy mě nezklamete.*

Najednou doprostřed scény vstupuje zcela neočekávaně zcizující prvek reprezentovaný neidentifikovanou zkratkou; režisérova reakce je vtipná:

Krysa: *To Vám chci ještě říci. Dostala jsem takový nápad.*

Viktor: *Ano?*

Krysa: *Napadlo mě FHSS. Co vy na to?*

Viktor: *Ano, ano, zajímavé. Co to je?*

Krysa: *To ještě přesně nevím.*

Viktor: *Nevadí, pojďme na to. Svlékneme Vás.*

Do děje vstupuje cenzor a na žádné svlékání nedojde. Naopak se rozklíčovává informace o zkratce:

Kat: *Já věděl, že to takhle dopadne. Vždyť Hedy Lamarr je slavná kvůli úplně jiné věci a navíc se to týká vědy.*

Krysa: *FHSS, už jsem mu to říkala.*

Viktor: *Já myslel, že je to nějaká blbost.*

Krysa: *To si tenkrát mysleli všichni. V roce 1942 jsem si to nechala patentovat a šla svůj nápad nabídnout americké armádě.*

Následuje dialog zupáckého důstojníka a herečky, která absolutně nečekaně přichází s technickým nápadem určeným pro vojenské využití:

Kat: *(voják, řve) Pozor! Nahlaste se, vojíne!*

Krysa: *Pane, civilistka Lamarrová, pane!*

Kat: *Jak to stojíte Lamarrová? Co ty nohy? Já mít nohy, jako máte Vy u postele, tak spím radši na zemi!*

Krysa: *Pane, děkuji, pane!*

Kat: *Já Vás rozsekám na tak malý kousíčky, že červi nebudou muset ani žvejkat! Bojíte se?!*

Krysa: *Pane, ano, pane!*

Kat: *Pohov! Co pro mě máte?*

Krysa: *Pane, FHSS! Myšlenka je taková, že při přenosu informací se vysílač i přijímač přelaďují stále a synchronně na nové a nové frekvence, pane!*

Kat: *Co je to za blbost, Lamarrová?!*

Krysa: *Pane, myslím, že by to nešlo odposlouchávat, pane!*

Kat: *Pozor! Nesmysl! A nějaké zvláštní využití?!*

Krysa: *Pane, myslela jsem třeba na navádění torpéd, pane!*

Kat: *Jsem Vám k smíchu, Lamarrová?*

Krysa: *Pane, ne, pane!*

Kat: *Až s Vámi skončím, budete celou noc řvát do polštáře jméno svojí matky! Odchod!*

Výstup s Hedy Lamarr končí vypravěč, který diváky seznámí s dalšími, ne zrovna veselými, osudy této ženy. Zestárlá a nedoceněná umělkyně i vynálezkyně však nakonec odhazuje rekvizity asociující stáří – silné brýle, hůlku – rozpouští babičkovský drdůlek, znovu se objevuje v poloze famm fatale a vypravěč nadšeně vykřikne: *Ano, takhle si Vás chceme pamatovat! Báječná Hedy Lamarr!*

Stejně jako Hedy Lamarr je i **Irene Maxime Peppperberg**[57] širší veřejnosti nepříliš známou ženou vědeckého světa. Braunreiterovi lze tedy jen přičíst k dobru, že vybral právě ji. Jeho divadlo tak činí záslužnou funkci osvětovou. Navíc takový výběr nesvádí k plochému zobrazování, k předestírání obecně známých skutečností. Lze se po právu domnívat, že o všech třech „Braunreiterových ženách vědy" mnozí diváci uslyší při představení poprvé. A jestliže to bude v takové podobě, jakou nabízí PDVB, je to asi jeden z těch lepších možných způsobů. Autor textů při výběru jistě s tímto fak-

[57] Irene Maxime Pepperberg se věnovala výzkumu v oblasti mezidruhové komunikace.

tem počítal, což je jednak výrazem jeho originality a jednak poměrně značného sebevědomí a sebedůvěry. Jak si s takovým na sebe upleteným bičem poradil? Skeč o Irene Pepperbergové je rozdělena do dvou částí. První je jen na první pohled absurdní groteskou o fiktivním setkání páru a dvou mužů. Text zkoumá komunikační reakci, vychází z prototypického chování, ten, kdo jej psal, je člověkem znalým věci:

Josef: *Sleduj. Jdu si takhle se svou partnerkou (Krysa). Ano, je krásná, je žádoucí, je moje. Miluji ji a vzrušuje mě. Ale ruku na srdce, už ji nějaký pátek znám.*

Kat: *To je tak sexistický.*

Josef: *Počkej. Jdu. Potkáme v parku dva chlapy. Co se stane?*
(Viktor a Kat se ohlíží za ženou)

Josef: *Přesně tak, je fakt nádherná. Co udělám já? Nic. Jsem hrdý na to, že jsem uhnal takhle parádní buchtu.*

Viktor: *To je fakt, to ti pohladí ego.*

Následně se rozvíjí v prudkém dialogu zápletka, kdy pár, tj. muž se ženou potkají jinou ženu. Ozývají se ostřejší výrazy, lexikum je záměrně voleno tak, aby situaci vyostřilo na hranici únosnosti pro danou komunikační situaci:

Josef: *No jasně, to je ono. Ovšem, představte si, že v parku na procházce s přítelkyní potkáte hezkou a sexy zrzku. Co se stane?*
(Josef se otáčí za Eliškou, Krysa si toho všimne)

Krysa: *Drahoušku, počkej chvilku. (Jde k Elišce) Co se tady natřásáš, ty nádhero?*

Eliška: *Co je ti do toho?*

Krysa: *Akorát voblbuješ slušný chlapy.*

Eliška: *Myslíš toho svýho chcípáka?*

Krysa: *Nedělej se, moc dobře jsem tě viděla, ty jedna koketo.*

Eliška: *Copak, pejsek neposlouchá? Tak tomu svýmu vořechovi zkrať řetěz a neotravuj.*

Krysa: *Běhno!*

Eliška: *Co si to dovoluješ, ty neudržovaná chudinko?*

Krysa: *Na co si hraješ? S tou zrzavou hlavou vypadáš, jako baterka Duracel.*

Eliška: *Pouhá závist. Kdo neměl zrzavou, neví, co je láska.*

Krysa: *To určitě. Podívej se na sebe, ty navoněná bído.*

Eliška: *No a co? Alespoň nevypadám, jako by do mě narazila menopauza a padesát metrů mě vlekla za sebou.*

Poslední z trojice žen vědy v podání PDVB je **Maria Montessoriová**. Její učení je předneseno divákovi tak, že se představují jednotlivé teze montessoriovské pedagogiky ve vztahu k hereckým osobnostem PDVB. Koncepce je to efektivní. Dovoluje totiž tyto teze rozvinout do podoby miniaturních etud, vlastně kousavých dialogů, kterým nechybí notná dávka specifického humoru. Sledujeme tak na příklad špílec do řad kantorů:

Eliška: *Bylo jí 82 let, když zemřela.*

Kat: *Na to že celý život pracovala s dětmi, tak vydržela poměrně dlouho.*

Viktor: *Taky tě to napadlo? Znám třicetiletý učitelky, který vypadají, že to zapíchnou do Vánoc.*

Šárka: *Divíte se, vždyť v dnešních školách je to o život.*

Braunreiter si o něco později dělá legraci ze sebe sama. Komentuje v textu nejen své charakterové vlastnosti, ale i pro něj tak typický nenapodobitelný úsměv.

Eliška: *Také jsi byl dítě a byly s tebou starosti.*

Viktor: *Se mnou starosti rozhodně nebyly. Já jsem se narodil unavenej, takže jsem jenom seděl a líbezně se usmíval.*

Šárka: *Jo. A ta změna přišla hned po té bouračce.*

Viktor: *Jaké bouračce?*

Šárka: *Jinak by z tebe nemohlo vyrůst to, co jsi teď.*

Kat: *Rozhodně nikdy nemlčíš. Zkus to, uvidíš, bude to skvělé, hlavně pro nás ostatní.*

Eliška: *A líbezný úsměv? Kam se poděl? To, co dnes ty považuješ za úsměv, to je…*

Kat: *To je škleb Satyra.*

Vzájemné špičkování a ironické poznámky jsou jedním z hnacích motorů poetiky PDVB a nechybí tudíž ani v tomto kusu. Nepřekvapí proto poněkud škodolibé, a pro diváka možná o to přitažlivější, rýpnutí si do staršího hereckého kolegy.

Šárka: *Ahá. To už jsem slyšela. Ta ženská to s dětmi docela uměla. Nové pedagogické metody.*

Kat: *Nové pedagogické metody. Nenechte se vysmát. Nás ve škole řezali jako koně.*

Viktor: *Jenomže ty jsi ještě navštěvoval jezuitské lyceum a za třídního jsi měl pátera Koniáše.*

Eliška: *A psali jste křídama na tabulku.*

Šárka: *To měli jenom ty bohatý. On si to rejpal špendlíkem do ruky.*

Kat: *Vtipný, tak starej zase nejsem, ale chci říct, že se s náma nikdo nemazlil.*

Braunreiter v představení svébytně na jevišti pitvá celkem sedm bodů pedagogiky Marie Montessoriové. Samozřejmě nemůže zapomenout na nejznámější bod – Pomoz mi, abych to dokázal sám. Jeho očima je komentován takto:

Kat: *Pokračujeme. Další myšlenka: Pomoz mi, abych to dokázal sám.*

Šárka: *To mi jednou jeden chlap řekl. Chcete vědět v jaké situaci?*

Kat: *Ne.*

Šárka: *Vaše škoda.*

Kat: *Úkolem dospělých je, aby dítě vlastními silami a svým tempem získávalo nové vědomosti.*

Viktor: *Tak to můžu být rád, že už se umím sám podepsat.*

Eliška: *Ty jsi extrém.*

Šárka: *Myslím, že ten můj chlap se podepsat neuměl.*

Sledujeme, jak je umně využito naznačené sexuality a jak je nadále rozvíjen prvek sebeironie. Konverzační linie pracuje také s opožděným efektem, to když zaznívá replika *Myslím, že ten můj chlap se podepsat neuměl.* Pozornost diváka je tak neustále udržována a odměněna je právě vteřinovými pointami. Závěr scény v hlavní roli s myšlenkami madam Montessoriové se nese v duchu nadsázky. Arbitr představení Kat (opět použita metoda divadla na divadle) si na herce stěžuje:

Kat: *Schválně jste to kazili a vyznělo to úplně špatně. Pravdou ale je, že myšlenky Marie Montessori změnily zcela pohled na výchovu dětí. Ze všech vyrostou osobnosti.*
Šárka: *To se máme na co těšit.*
Viktor: *Už vidím, jak budou ty osobnosti makat, abychom měli v důchodu co jíst.*
Eliška: *Děkujeme, madam Montessori.*

Zdramatizované portréty tří slavných žen iniciovaly další spolupráci PDVB s karlovarskou hvězdárnou, a ta se rozvinula do podoby obdobně laděných literárně-dramaticko-vědeckých večerů pojmenovaných Slunovraty. Divadlo vždy propojovalo populárně-naučné přednášky a pozorování seriózních vědců, kteří se o své poznatky dělili s příchozími návštěvníky. Dramatické vsuvky tak plnily funkci jakéhosi komunikátora mezi dvěma odlišnými póly – vědou a uměním. Viktor Braunreiter napsal pro hvězdárnu dalších osm výstupů. Byly to:

1. **Časosběrný dokument** – skeč mapující padesát let trvání historie hvězdárny v Karlových Varech.
2. **Souhvězdí** – originálně podané báje a legendy svázané se souhvězdími Hydry, Lva, Havrana, Pastýře, Panny, Poháru, Severní koruny, Vah, Sextantu a Vlasů Bereniky.
3. **Slunce** – v podání PDVB je Slunce záměrně podáno oproti standardnímu vnímání většinové společnosti negativně, pracuje se s prvkem kontrastu.
4. **Země** – koncept představení vychází z problematiky energie Země. Nejedná se ale o žádné divadelní „proutkaření“ nebo „new age“; stejně jako vždy je hlavní

motiv zpracován do minipříběhu s prvky absurdity, tentokrát navíc s nečekanou pointou.

5. **Hvězdářský hip-hop** – je vlastně krátký úvod do celého večera. Viktor Braunreiter přivítá návštěvníky, vyzve je ke spolupráci (diváci dělají hip-hopový rytmus) a herec rapuje:

Velký vůz, Malý vůz, mně se to nějak nezdá,
koukejte nahoru, támhle padá hvězda.
Beran a Kozoroh stojí v jedné stáji,
Pegas a Perseus svou pozici hájí.
Malý lev, rys a vlk, to je teda zvěře,
v noci na hvězdárně zavírejte dveře.
Blíženci s Delfínem dělaj divný věci,
Moucha a Pastýř maj zase hloupý kecy.
Andromeda, Orel a něco, co už neznám,
za tenhle zmatek teď poděkujme hvězdám.
Čočku mám zmatlanou, takhle to dál nejde,
koukáme na to, co je tisíce let stejné.
Hvězdy jsou na nebi, svítí stále nade mnou,
tím končí píseň má, už se musím nadechnout.

6. **Hvězdy** – zde autor textu pracuje s homonymií. Na začátku začíná číst text odborného referátu, ve kterém se hovoří o energii hvězd, aby se následně přenesl k energii a magii hereckých hvězd přijíždějících na MFF do Karlových Varů. Hlavní roli má francouzský herec Alain Delon, jehož lázněmi provází jeho nekritická ctitelka, televizní moderátorka Eliška Zdrápalová: „*Dobrý večer, vážení diváci. Hlásím se vám přímo z hotelu, kde bydlí Delon. Musím vám hned na začátku říci, že vyzařuje skrz na skrz pozitivní, hvězdnou energii.*“

7. **Měsíc** – jak pojímá PDVB toto vesmírné těleso viz Příloha 11.

Úspěšná a návštěvníky ceněná spolupráce PDVB a karlovarské hvězdárny přinesla důkaz o tom, že alternativní spojení zdánlivě téměř neslučitelných oborů za jistých okolností může fungovat. Podle slov Viktora Braunreitera je možné, že v budoucnosti

se jeho divadlo na stejné místo, ale s novými projekty vrátí, aby navázalo tam, kde před několika lety skončilo.

2.5 PDVB NA HRADECH

Kdybychom pátrali po úplných začátcích historie PDVB, dospěli bychom na hrad. Konkrétně na hrady dva – na Loket a na Horní hrad zvaný Hauenštejn. První zmiňovaný je všeobecně známou středověkou stavbou s bohatou historií, památkou, která je hojně navštěvována již po dlouhá desetiletí turisty nejen z Čech, ale i z ciziny. Druhý hrad, to je, zde se bez nadsázky hodí klasická metafora, podkrušnohorský fénix, který v posledních patnácti letech povstal z popela. Dnes je divadlo Viktora Braunreitera s těmito místy trvale spojeno a zdá se, že spolupráce je příkladným vzorem symbiózy historického genia loci a autorské poetiky PDVB.

2.5.1 LOKET

V polovině 90. let začalo být v oblasti okolo českých hradů a zámků rušno. Postupně se rozbíhal trend, který definuje snaha získat návštěvníka. Přitáhnout jej, nabídnout mu nejen prostý klasický výklad o minulosti stavby a jeho majitelích, ale přinést ještě něco navíc. Staré prostory oživit, nejlépe pravidelně se opakujícími akcemi. Dramaturgyní a tvůrcem nových konceptů se v této době na Lokti stává Šárka Žižková. A je to právě ona, kdo na žulové nádvoří hradu přivede nově se zrodivší PDVB. Viktor Braunreiter stojí se svým divadlem na startovní čáře. Nedávno opustil trvalé zaměstnání technického dispečera ve firmě ZVAK[58] a nabídku z Lokte bere jako signál, že zvolená cesta svobodného umělce je tou správnou volbou. *„Nebýt několika přátel, kteří mě opakovaně přesvědčovali k tomu, že mám na plný úvazek začít dělat divadlo, asi bych odvahu sbíral ještě nějaký čas. Šárka mezi tyto lidi patřila, znali jsme se už z dřívější doby z karlovarského Déčka. Spolupracovali jsme pak i nadále, dělal jsem různé drobnější věci, ze kterých se postupně vyvinulo PDVB. Naše pojetí divadla se do hradních prostor hodilo, pouliční komedianti a jejich taškařice a středověké prostředí, to je jasné spojení. Návaznost. Nabídku jsem tedy s radostí přijal. Dodnes považuji Loket vedle Horního*

[58] ZVAK – Západočeské vodovody a kanalizace.

hradu za své domovské teritorium, jestli to tak s trochou nadsázky mohu říct. Ta místa jsou prostě úžasná. Milujeme to tam.“

Prvními divadelními akvizicemi PDVB na Lokti byly texty vycházející z klasického francouzského rytířského hrdinského eposu, ale do širšího povědomí vstoupily až zásadně autorsky předělané klasické pohádky O Popelce, O Růžence a O Sněhurce (Příloha 12). Princezny, láska a boj dobra se zlem na hrad jaksi automaticky patří. Diváci, a to jak děti, tak jejich rodiče, očekávali standardní dětské divadlo. Takové, s jakým se můžeme setkat v podání různých amatérských divadel po celé republice. Jenže - fenomén Braunreiter a jeho kompanie obecenstvu předvedli, že se to dá dělat jinak. Zcela jinak. Na příklad hned v úvodu zní:

Dobrý den, veleváženě publikum. Přeslavné Pouliční divadlo Viktora Braunreitera přijelo vám sehrát ukrutnou pohádku o Sněhurce. Znáte pohádku o Sněhurce? (ano) To je dobře, protože já moc ne, tak snad to dáme společně nějak do kupy. Pozor, začínáme. Za devatero horama, devatero dolama, sedmi mořema, osmi řekama, jednou příšernou dírou, zkrátka asi 50 metrů tady za náměstím, bylo jedno království. To království mělo strašně, ale opravdu strašně starého krále. Zahraju vám starého krále. (paruka z hlavy pod bradu jako plnovous, koruna na hlavu) To jsem ale pekelně starej král!

Je zajímavé, jak si Braunreiter dokáže s minimálními prostředky (žádné kulisy, málo rekvizit, nulové líčení) vydobýt maximální účinek. Střídá role, mužské, ženské, zvířecí, komentuje děj, úkoluje a diriguje diváky, živě reaguje na nepředvídatelné situace, které pouliční divadlo přináší. Sledujme ještě několik pasáží z jeho pohádek:

Sněhurka:
A tu se vám z práce v lomu vrátí sedum mrňavejch, totálně zákeřnejch trpaslíků. Sedum dobrovolníků na trpaslíky! (najít děti z publika, všem představit, postavit do řady, čelem do lidí) Trpaslíci měli v levé ruce lucerničku a v prvé krumpáček, který měli přehozený přes rameno. Trpaslíci přišli k chaloupce, položili lucerničku na zem. Uchopili krumpáček do obou rukou a zahodili ho do diváků. (naznačit házení krumpáče)

Popelka:

Popelka*: Ach, já nešťastná, jak mám tu práci do rána stihnout? Kdyby se našly nějaké dobré duše, které by mi pomohly!*

Holoubci: *„Vrká vrká, on na mě mrká*
vrké vrké na mě mrká také
vrky vrky, vrky vrky
vrko vrko mám zlomené brko
vrků vrků a já mám prst v krku!“

Vypravěč: *Co si budeme povídat, na výstavě by tihle holoubci asi nepochodili, zato ale byli pořádní pracanti.*

/…/

Vypravěč: *A co se dělo na zámku? Princ seděl uprostřed sálu a hrozně se nudil. Žádná z dívek, natož -*

Popelka: *- chlapců -*

Vypravěč: *- ne, Popelčiných sester - prince neokouzlily. A v tom se objevila Popelka.*

O tom, jak funguje atmosféra pohádek PDVB, vypovídá více kapitola této práce Poetika PDVB. Dobrou ilustrací je také záznam na https://www.youtube.com/watch?v=CQX5Ccu7lDY. Přesto stojí ještě za zmínku fakt, že pohádky v podání PDVB dokáží zaujmout nejen malého diváka, ale také jeho dospělého průvodce. Opakovaně se stávalo, že rodiče přivedli své děti na divadlo s tím, že je tam nechají po dobu představení samotné, aby se mohli věnovat jiné činnosti. Ovšem svérázný komik na jevišti jim nedal odejít a oni rádi zůstávali po boku svých ratolestí. Odměněni byli mnoha zakuklenými vtipy, narážkami a poťouchlostmi, které byly zcela záměrně do textů vloženy jen a pouze pro dospělého diváka. Oba tábory, tedy dětí i jejich rodičů, tak dostaly svůj díl humoru z dílny PDVB.

2.5.2 LOKET – VINOBRANÍ – BAKCHUS

Jednou z nejvíce navštěvovaných akcí hradu Loket je zářijové vinobraní. Na podniku podobného formátu PDVB nemůže chybět. Krom pohádek, ty se hrají povětšinou v hradním sále, se v tento čas vždy vrací také Bakchus, tedy stejnojmenný vý-

stup pouličního divadla. Tento skromnější kousek se naopak odehrává přímo na nádvoří, jež je epicentrem slavností. Bývá doslova přelidněno. To ovšem hercům nevadí. Naopak. Protože do svých hrátek s oblibou zatahují bezbranné diváky, alespoň mají větší výběr. Bakchus v režii PDVB je tedy vybrán z řad obecenstva, přičemž jeho úloha je víceméně statická. Hlavní je, že ustojí rej, který se kolem něj roztočí. Vesele ovíněné náladě hradu totiž přitakává i text vystoupení, které je celé napsáno ve verších. Poezie to není „vysoká“, to ovšem ani nikdo z diváků neočekává. Připomeňme zde, jak poetika PDVB do určité míry souzní s komedií dell'arte. V Bakchovi právě ten žertovně nevázaný prvek anticko-italské tradice s trochou obhroublé pouliční poetiky nacházíme.

První sloka je zároveň pravidelně se opakujícím refrénem:

Ten Bakchus, to je chlapík
a neřesti jen zná,
kde najíst se a napít,
však život užívá.

Výběr slok:

To měl vám Bakchus jednu,
ta byla zrzavá,
když pohladil jí záda,
tak ona řekla ááááááá…
A byla také jedna,
s vlasy jako len,
když políbil jí kotník,
ona prožila sen.
A pak také ta,
co černé vlasy má.
Když nabídneš jí víno,
ona ti jistě dá.

/…/

Bakchus má moc víno rád
a vypije ho moc.

Džbány sviští vzduchem,
pak blinká celou noc.

/…/

Však nejhorší je šnaps,
ta zbraň je podle dvousečná,
nejdřív krásně hřeje,
pak škyt a prd a konečná.

Brnkání na lidovou strunu karlovarskému pouličnímu divadlu jde. V Bakchovi více než jinde připomíná jarmareční taškáře, hlučnou šmíru, jejíž jedinou úlohou a potěšením je přiživit už tak dost bujarou zábavu pestré směsice návštěvníků, kteří jejich rozjívené dovádění berou s nadhledem a potěšením. Pokud dramaturgyně loketského hradu hledala reminiscenci středověké partičky furiantů, v PDVB ji zdá se našla.

2.5.3 VAMPÝŘI NA LOKTI

Značnou diváckou oblibou nočních představení jsou inspirovány projekty Sedm smrtelných hříchů (Příloha 13) a Vampýři na Lokti. Tento kus se hraje třetím rokem. A podobně jako na Hauenštejně i tady bývá plno.

Příběh vychází ze známého drakulovského příběhu. Místo románového právníka Jonathana Harkera však na prahu noci v bráně hradu nalézáme Viktora Braunreitera, který tentokrát hraje sám sebe. Tvrdí totiž, že byl osloven loketskou radnicí, aby vyřešil záhadu hradního upíra, respektive aby se stal zachráncem celého města. Sebevědomý herec výzvu, která útočí na jeho zbytnělé ego (jak jinak), přijímá a vydává se vstříc neznámému nebezpečí. Brzy však pochopí, že se tentokrát přecenil. Celé představení je vystavěno kontinuálně, což u PDVB nebývá zvykem. Autor se vyhnul kaleidoskopičnosti krátkých scének a naopak ve větších textových celcích (text má celkem šestnáct stran) vypráví, vlastně v reálném čase odžívá svou story. K produkci využívá mnohých typických hradních prostor (kamenné schody, schody do věže, věžní patro, rytířský sál, nádvoří, ochoz), diváci se s příběhem stěhují, což zvyšuje plastičnost vyprávění, změ-

něná perspektiva dokáže změnit jak tempo, tak především atmosféru. Hrad se stává univerzálním místem – jevištěm, hledištěm, nepřekonatelně charizmatickou kulisou.

Braunreiter se ani tentokrát nevzdal svých vtipů, narážek a aktualizací (viz níže), jeho rukopis i tentokrát bezpečně poznáváme, ale přeci jen poněkud ubral. Místy by se citlivý divák snad mohl i trochu bát. Změnou prošel i slovník, který je dokonce několikrát vulgární *(Já se na to vyseru.)* a i textu se stane, že sklouzne k lascivitě *(Tak proto visíme jako vohoni po padesátce. Přestaň se v tom šťourat, Robertku. Já ti taky neříkám Vibrouš.)* To jsou jevy, které u PDVB nevídáme pravidelně. Viktor Braunreiter sahá k prostředkům pro něj ne zrovna typickým, například právě k obhroublé komice. Naštěstí ne ve větší míře. Co zůstává nezměněno, je to, že malá skupina herců se v průběhu večera objeví hned v několika různých rolích.

Vedle neschopného zachránce se v představení objevují další postavy, které odkazují k románovému Drakulovi: Nejstarší a poslední žijící upír na Zemi (P. Johanovský), upírovy nevěsty (Š. Žižková, L. Hodoušová), pomatený upírův sluha a ctitel Igor (Tomáš Braunreiter), který o sobě mluví zásadně ve třetí osobě *(Igor nesmí nic říct.)* a všem okolo nabízí dáreček *(Chceš mrtvou veverku?).* A také svérázný upírobijec Van Brusel[59] v podání Luboše Štěpána. Na batmanovské téma je Braunreiter narouboval přes tuto linku: *„Upír je od slova vampýr. Vampýr je od slova netopýr. Netopýr… Co vím o netopýrech? Nic moc. Dobře slyší, nikdy se vám nezamotají do vlasů… Samozřejmě guáno. Co ještě? Jasně Batman."* V jednom dějství se tudíž objevují Batman (L. Štěpán) a Robin (P. Johanovský). Alegorickou postavu přízraku strachu hraje Eliška Failová.

K divácky nejvděčnějším pasážím celého představení patří ta, kde je Přízrak strachu viděn pouze Van Bruselem, zatímco Braunreiter nevidí nic. Dochází ke komickému nedorozumění. Van Brusel chce Braunreiterovi dokázat, že umí to, co on ne a láká přízrak sám na sebe:

[59] V románu Dracula Brama Stokera vystupuje postava Van Helsinga. Braunreiterův Van Brusel je jeho parodickou kopií: *„Teď jsem se proklínal, že jsem podcenil povinnou četbu ve škole a že si nemohu vzpomenout na jméno slavného upírobijce. Vím, že se jmenoval jako nějaké evropské město. Nevíte někdo? (Van Helsing) Ano, ano, jsme blízko. Van tam bylo. Nebyl to van Damme? To je asi blbost, že? Van Houten? To je ten brejlatej ze Simpsonů. Vančura? Nesmysl. Už vím, jmenoval se van Brusel."*

Van Brusel: *Pomoci si musíte sám. Já můžu maximálně jako důkaz svých slov zařídit, že váš strach na chvilku přejde na mě.*

Viktor: *Proč byste to dělal?*

Van Brusel: *Dokážu vám tím, že umím věci, které vy, s prominutím, neumíte.*

Viktor: *Zajímavé. Předveďte mi to.*

Van Brusel: *Dobře. Nehýbejte se. Tak se na to podíváme. Pojď ke mně, krásko.(k přízraku)*

Viktor: *Asi jsme si úplně nerozuměli. Já má rád ženy.*

Van Brusel: *Mlčte, člověče!*

Viktor: *Už jsem vás prokoukl. Už to chápu. Vy mě chcete zbavit strachu. To tak, nic takového nedovolím.*

Van Brusel: *Nic nechápete.*

Viktor: *Naopak, chápu všechno moc dobře. Náhodou se potkáme na romantickém místě. Podivná náhoda.*

Van Brusel: *Nebuďte směšný. Viděl jste se někdy? Vždyť na vás se neulípne ani samolepka.*

Viktor: *No jistě, teď mě začnete ponižovat a až mi klesne sebevědomí, tak využijete momentální slabosti a uděláte mi hrozné věci.*

Van Brusel: *Nenuťte mě k násilí.*

Viktor: *Násilím nic nezmůžeš.*

Van Brusel: *Myslíš? (vytáhne pistoli)*

Viktor: *Jo, tak tohle jsem nečekal. Dělej si se mnou, co chceš, krasavče.*

Několikrát jsme už hovořili o tom, že v textech PDVB se celkem pravidelně pracuje s aktualizacemi, které jej interpretačně oživují a skvěle fungují na diváky. Také ve vampýrském scénáři, jež pracuje se silně tradičním až archaizujícím tématem, tento prvek nechybí. Například ve scéně Batman a Robin (vlastně celá tato pasáž je aktualizací) sledujeme dialog:

Batman: *A jak to, že máš sluchátka. Vždyť to napálíš do krápníku.*

Robin: *Mám voči, ne?*

Batman: *No, ve tmě jsou ti platný. Musíš ušima reagovat na ultrazvukový vlny.*

Robin: *Dost předpotopní. To mohlo zabírat tak v komiksech před válkou. Já mám náhodou v tom Ipodu nahraný nejdůležitější trasy od Českýho kartografickýho ústavu.*

Batman: *Kde jsou časy tajemství, mýtů a romantiky!*

Na jiném místě hry si zase starý vampýří hrabě stěžuje:

„Triky? A k čemu? Doba je jiná. Doba je zlá. Koho dnes vysát? Mladíka, který se potácí z hospody? To je alkoholu víc, než unesu. Koho tedy? Feťačku, která bloumá ulicí? Víte, jak je mi potom špatně? A ptám se dál? Koho tedy? Štětku na rohu? Nechci, aby mé jediné pozitivní bylo moje HIV. Doba je jiná. Lidé vymysleli proti upírům nové metody. Vše, co jsem jmenoval, je stokrát horší než ty vaše kříže. Česnek? Směšná překážka. Svěcená voda? V té se můžu koupat. Za ta staletí jsem si vytvořil imunitu proti těmto věcem. Ale dnešní doba přinesla novinky, na které už nestačím.“

Představení končí dramaticky. Van Brusel řekne o Braunreiterovi, že je čistou duší. Reakce upíra přichází ihned. Braunreiter je pokousán a v záchvatu mizí ve tmě hradu. Van Brusel na poslední chvíli probodne upíra, a ten umírá. Je ale pozdě. Braunreiter se mění v démona. Loket má nového temného pána. Stejně jako šílený Igor, jemuž patří poslední replika:

„Nikdy ho nenajdete. Nikdy, tomu věřte. Mám nového pána. Dám mu svou mrtvou veverku. Ještě tady sedíte? Běžte už, běžte a nikdy se už sem nevracejte, je-li vám život milý. Hezké sny, smrtelníci.“

Tvorba PDVB je s prostředím středověkých hradů spojena od svého založení. Na hradních představeních si divadlo vysloužilo první ostruhy a vyzkoušelo si, že jím vytvořený dramatický koncept funguje. Že diváky baví. Z kratších scének (které PDVB ovšem dodnes úspěšně odehrává) se postupem času vyvinuly složitější formy. Ty jsou důkazem, že poetika divadla se posouvá, je vyzrálejší a nepodceňuje se. Zároveň s tím ale hry i dramatizované prohlídky neztratily nic ze svého autorského rukopisu, PDVB nesešlo z cesty, na kterou se vydalo před téměř deseti lety.

2.5.4 HORNÍ HRAD – HAUENŠTEJN

Za znovuvzkříšením Horního hradu stojí jméno Pavel Palacký. Přímý příbuzný jednoho z největších českých historiografů 19. století se do ruiny na úpatí Krušných hor zamiloval na přelomu tisíciletí; koupil ji asi za milion. Opustil Prahu a na to, co kdysi bývalo hradním nádvořím, postavil maringotku, která se na několik let stala jeho novým domovem. Totálně zdevastovaný hrad nenabízel jediný prostor, který by bylo možné trvale obývat. Obří dávka entuziasmu, přesvědčení i osobní charisma mladého hradního pána postupně přivádělo mezi středověké zdi stále více lidí, kteří byli ochotni se na rekonstrukci podílet. Rodila se společnost střídajících se, rotujících brigádníků, dobrovolníků, ne v určitých rysech nepřipomínající komunitu. Realisticky smýšlejícímu návštěvníkovi bylo jasné, že se započal běh na hodně dlouhou trať. Jednou ze sympatizujících skupin pravidelně vystupujících v temných kulisách zpustlého hradu byla parta historických šermířů, která si říkala Saviolli. Nadšení ochotníci pod vedením doktora Aleše Vopelky předváděli návštěvníkům klasická představení historického šermu. Pak ale potkali Viktora Braunreitera a nabídli mu spolupráci. Herec pozvání přijal: *„Přátelé ze Saviolli, kterým jsem v té době konferoval pořady a podílel se i na tvorbě scénářů po mně postupně chtěli, abych udělal něco svého středověkého. I když jsem tehdy s pouličním divadlem teprve začínal a vše se vlastně učil za pochodu, souhlasil jsem, a dokonce tvrdil, že to je přesně to, co umím skvěle. No drzost! Ale vzhledem k tomu, že Saviolli směřovali k výrazně dramatickému pojetí historického šermu, věřil jsem, že to zvládnu. Zvolil jsem po společných konzultacích se šermíři směr, který se ukázal jako dobře fungující. Návštěvníci hradů a středověkých slavností téměř vždy dostávají uniformní příběh – krčma, konflikt, řež, mrtvoly, jeden vítěz, nebo něco podobného. My jsme se vydali na cestu, kde měl mít svůj značný prostor vtip, humor. Chtěli jsme lidem ukázat, že nejenom dobře vládneme mečem, dřevcem a řemdihem, ale že je také umíme rozesmát. Nadsázka pro naši tvorbu tehdy byla klíčová.“*[60]

O tom, že krátké historické divadelní exkurze do středověku probíhaly poněkud odlišně, než tomu bývalo (a dodnes bývá) na jiných kulturních podnicích, vypovídá mimo jiné i název jednoho ze scénářů – Boj o slepici. Braunreiter navíc dodává: *„Ne-*

[60] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.

chtěli jsme žánr historického šermu nijak shazovat, přesto jsme si, jak ostatně vyplývalo z komentářů kolegů z jiných šermířských spolků, dovolovali dost. Často se nám totiž stávalo, že z hlavní postavy – udatného rytíře – se nakonec vyklubal homosexuál. Tedy jasný protipól machistického dobyvatele, reka stínajícího bez mrknutí oka hlavy nepřátel. Ale lidé se bavili, smáli, a o to nám šlo. Záměr se vydařil.“[61]

Spolu se skupinou Saviolli se na Horním hradu začal pravidelně objevovat i Viktor Braunreiter. Tak, jak se postupně Horní hrad stále více otevíral návštěvníkům, jak se začal po euforické první fázi institucionalizovat, přišel i nápad otevřít památku prostřednictvím netradičně pojatých prohlídek. Pavel Palacký se s důvěrou obrátil na PDVB, své zkušenosti s ním už v té době měl. Kromě denních komentovaných prohlídek si už od prvního ročníku získaly značnou popularitu především prohlídky noční.[62]

Braunreiter, podobně jako i jinde, vyšel pro svá představení z historických faktů. V první fázi tvorby scénářů nastudoval dostupnou literaturu, tak aby co nejlépe vystihl atmosféru místa a mohl se do ní autorsky vcítit. Následně přišla na řadu fabule, někdy hodně přitažená za vlasy - vlastní základní historickou informaci skrývající pod vrstvami dílčích, více či méně smyšlených příběhů. Návštěvníka zavádí průvodce do různých hradních zákoutí, ale pouze tři místa se stávají zastávkami, kde se vypráví. Jsou to černá kuchyně, věž a hradní pivovar.

V kuchyni potkáváme tragikomickou dvojici pomocníků: *„V hradní kuchyni pracovali dva krouhači brambor. Nikdo už neví, kde se vzali, no ono se to ví. Jeden byl z Osvinova a druhý z Krásného Lesa. Rozumu moc nepobrali, ale škrábat uměli dobře. Ono se dokonce i ví, jak se jmenovali, tedy neví se to přesně, ale říkalo se jim Vylí a Zanej. Dokonce se tvrdí, že se zúčastnili soutěže ve škrábání čehokoliv v Lübecku. Nevíme přesné umístění našich dvou borců, ale každopádně z dobových pramenů víme,*

[61] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.
[62] Fenomén večerních či nočních dramatizovaných prohlídek je pro tvorbu PDVB charakteristický. Představení po setmění se v jeho podání odehrávají nejen na Hauenštejně a Lokti (Sedm smrtelných hříchů na hradě Loket, Vaganti na hradě, Vampýři na Lokti), ale také v ulicích Karlových Varů (Noc oživlých K. V., Kouzelný Westend), na hvězdárně (Noc oživlých vědců, Noc hvězd) nebo v historické části města Ostrov (Selské bouře).

že první se tenkrát umístil maďarský borec Klamán, který ovšem škrábal záda porotcům. Proti této nekalé soutěži neměli naši dva borci vůbec žádnou šanci.

Takto si PDVB představuje začátek vyprávění o hradní kuchyni. Neznalý návštěvník, ten, který přichází poprvé, zůstává v úžasu, poučený divák se baví. Tady nejsme na Karlštejně. Žádný téměř strojově podaný text, žádné hromadění dat, jmen, rodů a událostí. Braunreiter to přímo v textu deklaruje, byť opět humorně: „*Podle toho jsme vlastně schopni poměrně přesně určit datum tohoto poučného příběhu. Byl to buď začátek devatenáctého nebo osmnáctého století nebo tak nějak.“* V závěru vyprávěnky použije slovní hříčky, kdy využívá principu polysémie slova škrábat a principu aktualizace: „*Už se nemohli vrátit ke svému škrábání brambor, které jim tak šlo. Táhli tedy žebrotou a na věky opustili tento kraj. Za nějaký čas se začalo proslýchat, že údajně škrábou omítky ve vedlejším Sasku. Snad zde je možno shledávat původ omítky zvané Břízolit, tolik známé kvůli pověstnému škrábání a tolik oblíbené v 70. letech 20. století.“*

Dominantou Horního hradu je jeho kruhová, téměř dvacet metrů vysoká věž (Příloha 14), z níž je úchvatný pohled jak do lesnatého údolí řeky Ohře, tak na druhou stranu směrem k severním svahům Krušných hor. Tohoto fenoménu si samozřejmě autor průvodních textů nemohl nevšimnout. Proto také s věží svazuje hned dvě historky. První v úvodu připomíná odborný výklad, když přichází informace o tom, že: „N*aše věž je z čeledi věží bergfritových, to znamená útočných.“* Ihned ale přechází k udanému tónu a sdělení relativizuje a řečnicky se ptá: „N*a co tady chcete útočit?“* A vzápětí na oko poučeně konstatuje: „*Z dochovaných pramenů víme, že věž se používala tak, že se do ní obyvatelstvo schovalo a čekalo, až útočník odtáhne.“* Tato naznačená situace (lidé uvěznění ve věži) je mu výchozí pro poněkud bizarní příběh na hranici dobrého vkusu. Příběh se odvíjí takto (kráceno):

Představte si, že se do věže nahromejzdalo sto lidí. Dobře přeháním. Padesát. Všichni se tísní v horních patrech. Nebudeme si nic nalhávat, každý člověk má své potřeby. A zde se nerudovsky ptám. Kam s tím? Jistě. Dokud se útočník snažil poddolovat věž, byly na něj splašky lity, ale co když útočník pouze hrozil z dálky? To se na mě takhle nekoukejte! /…/

Naši předci ale byli hlavy otevřené, sice sekerou, ale otevřené, i přišli na to, že se dá odpad lít do spodních pater věže. Vytvořili tak jakéhosi předchůdce žumpy a asi si říkali: „Až nepřítel odtáhne, vysajeme suterén a je to v poho." Vysajeme, ale jak, ptáte se? Čerpadla ještě tenkrát nebyla.

Přichází dadaismem infikovaná vsuvka: *„Ha, opět hlava otevřená. Vážení a milí, nebudete tomu věřit, ale hodlali použít slony. Ale to jsem se nechal trochu unést."*

Příběh pokračuje: *„Představte si tedy situaci. Celý suterén věže je plný, tak dva tři metry, možná i osm, jako v roce 1530.*[63] *Ve věži jsou všichni obyvatelé. Včetně tehdejšího hradního pána, kterého z pochopitelných důvodů nebudu jmenovat. Nahoře rumec, hradní pán zavrávorá a… Vypadnou mu klíče od hradu. A kam spadnou? Ano, do suterénu. Tak se stalo, že hrad byl po tři měsíce neprodyšně zamčen, protože klíče byly v…"*

Na konci výkladu přichází z úst průvodce aktualizační paralela, která záměrně pracuje s podvědomím: spojuje významově motivy exkrementů a totality. Vnímavému posluchači tato symbolika unikne jen těžko: *„Dějiny se tedy opakují, protože od padesátých let minulého století byl hrad také uzamčen, neboť klíče byly v… trezoru na ONV."*

Druhé vyprávění o věži je v podstatě rozvinutou anekdotou, jde o jakousi vagantskou historku.[64] Vtipem, který by mohl zaznít vlastně všude, nejen na Horním hradě, a Viktor Braunreiter to tak trochu přiznává, když ve scénáři má v závorce poznámku – *ukradený příběh*. Pokud ale jako návštěvník stojíte přímo na úpatí věže, vtip celkem dobře funguje:

„*V průběhu staletí byla věž několikrát zvyšována. Jednou se stalo, že stavebníci vytahali nahoru více cihel, než bylo zapotřebí. Po dostavbě byl úklidem cihel pověřen zednický*

[63] Rok 1530 v historii hradu nemá žádnou významnou konotaci, tím méně k údajné dějinné události, o které mluví průvodce – vypravěč. Jakoby relevantní, přesný časový údaj zde má čistě mystifikační charakter.

[64] Vagantská středověká poezie je jedním z důležitých inspiračních zdrojů PDVB. Dokazuje to i samostatné představení nazvané Vaganti na hradě Loket (Příloha 15).

tovaryš Jan. Ten naplnil na ochozu zednický kalfas cihlami, připevnil ho na lano, to přehodil přes kladku a sběhl dolů, že materiál poměrně snadným způsobem dostane na zem. Přišel tedy k lanu a ze všech sil zatáhnul a kalfas se dostal mimo pevnou podlahu. Problém byl v tom, že cihly byly těžší než on, a tak byl milý Jan ukrutnou rychlostí vytažen vzhůru, zatímco se kalfas řítil dolů. Když se Jan zhruba v půlce cesty setkal s cihlami, přerazilo mu to pravou ruku, zlomilo pravá žebra i pravou nohu, protože kalfas byl pěkně rozkývaný. Když Jan dorazil nahoru, kladka mu vzala prsty. Kalfas s hlasitým žuchnutím dopadl na zem, a co čert nechtěl, utrhlo se z něj dno. Tím pádem zůstal jenom plechový rám. Jan byl v tu chvíli o dost těžší, a tak se s hurónským řevem řítil dolů. Když v půlce cesty potkal kalfas, byla mu tímto přeražena levá ruka, zlomena levá žebra i levá noha. Jan dopadl na zem a vymknul si oba kotníky. To víte, ve zlomených prstech lano dlouho neudržíte, a tak se stalo, že kalfas přerazil Janovi při pádu na zem i klíční kosti. To byl jeden takový středověký pracovní úraz. To by se dneska už stát nemohlo.“

Další hornohradskou zastávkou bývá při divadelních prohlídkách někdejší hradní pivovárek. Průvodce svým typickým způsobem vzpomíná na horce vyprahlé léto roku 2015: *„Krásné počasí přilákalo spoustu lidí. Někdo to snad počítal a mělo jich být na tři sta. Prostě masakr. Já navíc tentokrát slíbil, že si lidi budou moct pro umocnění atmosféry svítit loučema. Těšili se na to moc a já neměl odvahu jim říct, že bych to nejradši stornoval. Všude bylo děsný sucho! Když ten nekonečný světelný had, kterému jsem navíc velel, procházel přes vyschlou louku, myslel jsem, že mě raní mrtvice a strašně si v duchu nadával. A taky se modlil, ať to všechno dobře dopadne. No nakonec jo, ale bylo to štěstí.“*[65] Před pivovarem, respektive před tím, co z něj zbylo, posluchači dostanou příběh o tom, jaké pivo se zde podle dochovaných pramenů vařilo – další mystifikace – a popis je to opravdu barvitý: *„Pivo mělo světle zelinkavou barvu, něco jako voda z Černobylu nebo Vyškovský březňák. To by nebylo nejhorší. V ústech prý mělo takovou nasládlou pachuť smrti. Pár minut po požití se začaly projevovat první příznaky. Cituji: stigmata po celý hubě, místo spodního rtu pražec, svrbění pat, ztráta funkce, a to tak, že nešlo ani čůrat, vypadávání vlasů, u plešatých loupání pokožky lebky, náboženské vytržení, rozklad kloubního vaziva, nezadržitelný průjem stejné barvy*

[65] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.

jako mělo to pivo, hluchota, ztráta čichu, omezená pohyblivost rukou a sněžná slepota.“ Komentátor večera přirovnává následky požití piva z Hauenštejna k morové ráně a nakonec přidává jednu literárně laděnou spekulaci: *„Dokonce se tvrdilo, že právě hornohradské pivo použil Romeo ke své sebevraždě, my si myslíme, že by toho musel vypít poměrně dost. Tak dvě deci, no nevím. Zkrátka od té doby se už na Horním hradě pivo nevařilo.“*

V současnosti se prohlídky Horního hradu pod taktovkou PDVB konají čtyřikrát až pětkrát do roka, přičemž jejich obliba odmítá klesnout, takže zájemci si musí dopředu vstupenku na webových stránkách hradu rezervovat.

2.6 PDVB A KSO

Od roku 2013 PDVB spolupracuje s Karlovarským symfonickým orchestrem (KSO). Tato spolupráce je jasným důkazem o posunech, které divadlo zavádějí „z ulice pod střechu“. Důkazem o určitém renomé, které si PDVB za dobu své existence vybudovalo (Příloha 16). Na kterém od začátku tvrdě pracuje. Potvrzením profesionalizace.

Vedení KSO ovšem také zasluhuje uznání za to, že mělo odvahu rozjet projekt, který by mnohým konzervativně smýšlejícím lidem mohl připadat poněkud kontroverzní. Spojení alternativního a dosti specifického pojetí dramatiky PDVB a tradičního hudebního tělesa, klasického představitele tzv. vážné hudby, jistě není zcela běžné a do jisté míry snad i lehce provokativní (Sledujme např. upoutávku na 55. Dvořákův karlovarský podzim v podání herečky PDVB Lenky Hodoušové, viz https://www.youtube.com/watch?v=_QKOv43sAVI). Po krátkém počátečním oťukávání se a zvykání si na sebe však Viktor Braunreiter a symfonici z KSO k sobě našli cestu. Výsledkem je značný zájem o takzvané popularizační (vlastně pro mladého posluchače iniciační) koncerty pro děti a mládež.

Koncerty nesou název „Hrajeme si s orchestrem“. Autorem konceptu je V. Braunreiter, který ani v tomto případě nechce jít po předem vyšlapaných cestách. Odklání se od tradičního pojetí výchovného koncertu (ty KSO produkuje také). Stejně jako u jeho pseudohistorických prohlídek hradů se i na poli hudebním snaží o moderní,

dynamické, neškolometské, a tudíž divácky (posluchačsky) vděčné pojetí. Moderovaný koncert je celý založen na aktivizaci, zapojení návštěvníků, na vzájemné komunikaci, interakci, a v důsledku dosahuje efektu intenzifikace a zosobnění hudebního zážitku. *„Naším přáním je, abyste se vy, naši posluchači, co nejvíce zapojili do dnešního koncertu. Chtěli bychom, abyste se na chvilku stali součástí orchestru a ten pocit si odnesli i domů.“* Braunreiter využívá osvědčených postupů, vlastně zúročuje zkušenosti, které roky získával na ulici, přenáší je do koncertního sálu, samozřejmě v celku poněkud ubírá na dryjáčnickosti, výraz je umírněn pro potřebu situace. Stejně ale vidíme obecenstvo, které je neustále oslovováno, úkolováno, jsou mu kladeny řečnické (ale i konkrétní zjišťovací) otázky, musí držet moderátorovo tempo, čekat na výzvu ke spolupráci. *„Při práci na scénáři „Hrajeme si s orchestrem“ jsem vzpomínal na povinné koncerty, které jsem sám jako školák absolvoval. Bylo mi jasné, že ta určitá strnulost, která je provázela, ta letitá konzerva, ta že musí zmizet. Zadání jsem od šéfa KSO měl jediné, a ne zrovna jednoduché – přivést do sálu Lázní III. malého diváka i s jeho rodiči, představit KSO jako moderní, živý organický celek, čili zbořit zažitou představu o tom, že v neděli odpoledne na symfoňák chodí jen a pouze důchodci a lázeňáci. Přišel jsem s nápadem, že já budu průvodcem po světě hudby, prostředníkem mezi hudebníky v orchestru a obecenstvem, přičemž oba světy – muzikantský i posluchačský – si během koncertu vyzkoušejí nové role, ocitnou se v situacích, které pro ně nejsou běžné. V praxi to znamenalo to, že jsem musel všechny své nápady pečlivě konzultovat se symfoniky. Protože jako laik mám sice určitou představu o tom, co bych chtěl, ale jestli je ten nápad zrealizovatelný, to mi musí potvrdit profesionál. Měl jsem obrovské štěstí na spolupracovníky. Pustili mne k sobě do svébytného světa hráčů vážné hudby, dovolili mi, abych já, pouliční komediant, vstoupil na místo, kde obvykle stává dirigent, a jako dirigent se také do určité míry choval. Poznali, že k práci přistupuji sice jinak, než oni jsou zvyklí, ale stejně zodpovědně, s pokorou a zaujetím. Troufnu si říct, že jsme se během zkoušek vzájemně napojili a teď si to při koncertech užíváme všichni. A diváci-posluchači doufám nejvíc!“*[66] komentuje vznik spolupráce KSO a PDVB Viktor Braunreiter.

[66] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.

Scénář „Hrajeme si s orchestrem“ je vystavěn jako průvodce po světě hudby, hudebních nástrojů symfonického orchestru a zajímavých vybraných hudebních osobnostech. Pestrost je poznávacím znamením akce. Hudební pallmall obsahuje skladby J. Celby – znělka z Večerníčku Křemílek a Vochomůrka, hitové melodie z hollywoodských trháků – Piráti z Karibiku, Harry Potter, ale samozřejmě není zapomenuto ani na absolutní nestárnoucí a dodnes plně platnou klasiku – na L. van Beethovena, J. S. Strausse, B. Smetanu. Takový koncept dovoluje střídat polohy lyrické *(Já myslím, že naše smyčcové nástroje znějí opravdu pohádkově. Je to velmi něžný zvuk. Zní to, jako když je na zámku ples a pro Popelku přišel krásný princ. /…/ Nádherná hudba, která přetrvá věky. Hudba, která hovoří vlastním jazykem. Hudba plná barev a emocí.)* a pasáže odlehčené, zcela v duchu PDVB. Sledujeme, jak moderátor uvádí k posluchačům jeden z nástrojů orchestru – trubky:

Poslechneme si samozřejmě všechny dechové nástroje společně, ale speciálně bych vám chtěl představit trubky. Ty mají totiž velmi pronikavý zvuk, a proto jsem si vymyslel speciální rozcvičku. Zvedneme nad hlavu pravou ruku. Připravíme si ukazováček. Kroužíme rukou, až se nám ukazováček dostane do pravého ucha. Teď zvedneme nad hlavu levou ruku. Opět si připravíme ukazováček. Kroužíme rukou, až se nám ukazováček dostane do levého ucha. Jsme připraveni! Pánové, můžete něco zahrát! (Zní trubky.)

V jiné části koncertu zase Braunreiter představuje osobnost dirigenta a přirovnává ji k čaroději s kouzelnou hůlkou v ruce. Ale nebyl by to Braunreiter, aby nevyužil situace a váženou postavu dirigenta trochu nepozlobil. Nikoli neúčelně.

A teď si představte, že se objeví malý zlý skřítek, který panu dirigentovi jeho kouzelnou hůlku vezme. Dokáže kouzlit i bez ní? (Odebrání taktovky.) Necháme ji podržet posluchače v první řadě. Dobře ji hlídej, aby se neztratila, myslím, že ji budeme ještě potřebovat. Teď se ukáže, jak silný náš čaroděj je, když už nemá kouzelnou hůlku.(Orchestr hraje dirigován bez taktovky.)

/…/

Je to opravdový kouzelník. I holýma rukama dokáže náš pohádkový orchestr rozehrát. Zkusíme tedy něco jiného. Představte si, že se objeví další skřítek, který panu

dirigentovi znehybní jednu ruku. Kdo mi pomůže? Kdo zahraje skřítka? (Dětský posluchač na pódiu, drží dirigentovu ruku. Orchestr hraje dirigován jen jednou rukou. Dirigent situaci zvládá.)

/.../

To jsem nečekal. Nevadí. Zavoláme si ještě jednoho pomocníka. (Dětský posluchač na pódiu, drží dirigentovu druhou ruku.) Teď jsem opravdu zvědavý, jak tohle dopadne. (Orchestr opět bezchybně hraje.)

/.../

Tak to vidíte. Ani tři skřítci nedokáží přemoci našeho dirigenta. To kouzlo totiž není v hůlce, ani v jiných čárách a zázracích. To kouzlo je hudba samotná, a pokud se sejdou šikovní hudebníci a dirigent, který hudbě opravdu rozumí, může jim škodit třeba tisíc skřítků a stejně bude hudba znít stále nádherně a pohádkově. Děkuji svým pomocníkům a doufám, že si budete pamatovat, že hudba je nepřemožitelná.

Omezování dirigentských pravomocí ze strany moderátora není samoúčelné. Nejedná se o pódiovou šikanu, ba naopak jde o prostředek konstruktivní. Výsledkem je akce, kdy se v centru dění na pódiu ocitne ne samotný umělec, ale také jeho posluchač, který navíc aktivně zasahuje do toho, co se bude dít.

Dnešní koncert je pohádkový a kouzelný. Stát se může úplně všechno. Dokonce se může stát i to, že kdokoliv v sále dnes může náš orchestr dirigovat. Chcete se stát součástí našeho orchestru? Ať se tedy postaví každý, kdo to chce vyzkoušet. Požádáme pana dirigenta, aby nám předvedl, jak se vlastně diriguje, a naučil nás to. (Dirigent naznačí základní pohyb. Moderátor to okomentuje a vysvětlí. Děti v sále se přidávají k dirigentovi. Ve chvíli, kdy většina posluchačů diriguje správně, zní „Křemílek a Vochomůrka". Orchestr hraje správně. Dirigent stojí čelem k posluchačům a pomáhá jim držet rytmus.)

To bylo nádherné. Tolik dirigentů ještě nikdy žádný orchestr neměl. Vidíte, všichni jste malí kouzelníci, kteří dokáží probudit ten zázrak, kterému se říká hudba. Našla by se v sále statečná dobrovolnice nebo dobrovolník, který by měl tu odvahu, přišel k nám

na pódium a zkusil náš symfonický orchestr řídit úplně sám? (Přivítání dobrovolníka, představení, dirigent znovu vysvětlí postup. Požádám o navrácení taktovky.) J. Celba: „Křemílek a Vochomůrka“

(Diriguje divák.)

Přítomní v sále jsou svědky momentů, na které nejspíš dlouho nezapomenou. Princip hry jako nenásilný a přitom efektivní edukativní nástroj není samozřejmě žádnou novinkou, ale i dnes bohužel není samozřejmostí. Jeho uplatnění v praxi je tak jedním z největších přínosů spolupráce KSO a PDVB. Sledujme na příkladu níže, jak moderátor využije notoricky známého motivu Vltavy Bedřicha Smetany, aby představil hudební možnosti, které skýtá nástrojové obsazení symfonického orchestru. Pro kvalitní ukotvení informace však nakonec stejně zní klasická verze. Chytré řešení.

Teď jsem opravdu velmi zvědavý, jaký příběh jsme slyšeli tentokrát. (Komunikace s publikem. Necháme na jejich fantazii, k čemu dojdeme.) Vidíte? A takových příběhů bychom s naším orchestrem dokázali odvyprávět nekonečné množství. Je spousta možností, jak nástroje kombinovat, a tím vznikají stále nové a nové příběhy. Pojďme si nyní naši skladbu poslechnout tak, jak má znít. Tak, jak ji pan skladatel napsal. Před námi je příběh řeky… (Zní Vltava.)

V. Braunreiter ve scénáři nezapomene připomenout slavnou a dlouhou tradici KSO. Navodí atmosféru lázeňského města. „*Karlovarský symfonický orchestr je nejenom orchestrem symfonickým, ale také lázeňským. Celé léto pravidelně hrajeme na kolonádě. Kolonády k lázním patří, stejně tak jako hudba patří ke kolonádám. My máme kolonádní koncerty rádi. Proč? Protože se dostáváme blíže k našim posluchačům. Doplňujeme atmosféru lázní a velmi nás těší pohled na kolemjdoucí, kteří se zastaví a užívají si tu krásnou hudbu, kterou pro ně hrajeme. Ke kolonádám patří například valčíky.“ (Zní Na krásném modrém Dunaji.)*

Ještě než koncert dostane šanci sklouznout k sentimentu, zakročí moderátor a posluchače vyzve:

Pojďte si teď s orchestrem zahrát. Víme, že spousta z vás hraje na hudební nástroje. Víme však také, že je asi nemáte s sebou. Vymysleli jsme to tedy jinak. Karlovy Vary jsou lázeňské město. Nejslavnějším symbolem našeho města je Vřídlo. Vřídlo šplouchá, bublá a žbluňká. Žbluňká takto. (Ukázka.) Chcete si to vyzkoušet? (Komunikace s publikem. Nácvik žbluňkání.)

Znovu zní J. Strauss: „Na krásném modrém Dunaji" (Publikum rytmicky žbluňká.)
Přesně takto zní náš orchestr, když hraje u léčivých pramenů.

Dobře naladěné publikum, zcela vtažené do spolupráce, na konci pořadu moderátor odmění tím, že mu nabídne další nečekaný zážitek – možnost zazpívat si s orchestrem pasáž z Prodané nevěsty – Proč bychom se netěšili. Závěr je to velmi emotivní, atmosféra graduje.

Tímto krásným společným hudebním zážitkem jsme se přiblížili ke konci dnešního koncertu. Rozloučíme se v atmosféře veselé, šťastné a optimistické, protože přesně takto připravuje Karlovarský symfonický orchestr všechny koncerty pro vás, naše milé posluchače. Skončíme stejně, jako jsme začali. Hudbou z pohádky. Děkujeme za pozornost a budeme se těšit na dalších koncertech Karlovarského symfonického orchestru na shledanou!

V současnosti PDVB a KSO nadále spolupracují a jejich společné hudebně-dramatické projekty se těší značné divácké popularitě.

2.7 PDVB A OŽIVENÁ MÍSTA

Jednou ze specializací PDVB je takzvané „oživování míst". Koncept vyšel ze zkušeností, které PDVB udělalo na hradech Loket a Hauenštejn. V praxi si tedy takové oživování můžeme představit jako divadlem probuzené vybrané lokality. Ke konkrétnímu místu vždy vznikne originální, tj. jinam nepřenosná hra nebo dokonce série drobnějších představení. Jiným postupem oživování jsou dramatizované prohlídky. Následující podkapitoly Selské bouře v Ostrově a PDVB a krušnohorské mystérium představí, jak divadelníci pracují.

2.7.1 SELSKÉ BOUŘE V OSTROVĚ

Jedním z míst, kam se již po několik let PDVB vrací, aby zde hrálo své autorské kusy, je Ostrov. Malé podkrušnohorské město v posledních dvaceti letech prošlo výraznou proměnou. Především pak jeho historická část – staré náměstí a rozsáhlý areál proslulého parku francouzského typu těsně sousedící s klášterním areálem. Celý tento historický okrsek je hojně navštěvován jak místními, tak cizími, kteří přicházejí nejen kvůli architektonickým památkám, ale především kvůli dění mezi jejich zdmi – výstavám, koncertům – a právě divadlu. PDVB bylo osloveno ostrovskou radnicí, aby připravilo netradiční prohlídky historické části, jistá proslulost v oblasti "oživování míst" jej k tomu téměř předurčila. Postupně vzniklo několik variant divadelních prohlídek. Jednou z nich jsou Selské bouře v Ostrově (Příloha 17).

Při psaní Selských bouří V. Braunreiter vycházel z historických pramenů. *„Když vznikají scénáře představení ukazující historii, vždy si nejprve zjistíme, co je všeobecně známé, dostupné, z toho vycházím. Často si nechám poradit od odborníků nebo lidí znalých, od historiků, kronikářů, průvodců. V našich příbězích nechceme úplně fabulovat, historii předělávat nebo nějak kroutit. Vždy stojíme na pevných pravdivých základech. Na nich potom stavíme malé příběhy našich postav. Tam už si můžeme dovolit více, v této nadstavbě fantazii příliš brzdit nemusíme,"* vysvětluje autor.

Příběh Selské bouře v Ostrově se odehrává v polovině 17. století, v době nucené rekatolizace po skončení Třicetileté války. K zachycení vypjaté atmosféry tohoto složitého období na malém městě stačí PDVB sedm herců: vypravěč – městský písař Körner (V. Braunreiter), hlavní záporná postava donašeče, udavače a závistivce Hajzla (P. Johanovský), dvou manželských párů představujících prosté ostrovské měšťany (T. Braunreiter, Š. Žižková, Luboš Štěpán, E. Failová) a postava správce (M. Cirkl). Představení je pohyblivé. V praxi to vypadá tak, že je rozděleno do šesti zastavení, přičemž každé z nich je zároveň místem mikropříběhu. Ten je vždy uveden i na závěr okomentován průvodcem, výše zmíněnou postavou písaře Körnera, takže postupně vzniká ucelený dramatický tvar (Příloha 18). Diváci spolu s herci procházejí od klášterního kostela přes zámecký park na staré náměstí, kde na schodech radnice vyprávění graduje. Selské bouře jsou koncipovány jako večerní představení, hraje se v sezoně

od května do září vždy od 19. hodin. Letní podvečerní i podzimní setmělá atmosféra divadlu v plenéru přeje. Přináší neopakovatelné světelné i zvukové nálady, každé představení je jedinečné s puncem originality. Svou zásluhu na tom má i publikum, jež se stává nedílnou součástí představení. Herci i jejich pozorovatelé tvoří kompaktní útvar, který nedefinují žádné tradiční hranice v podobě dělení prostoru na jeviště a hlediště. Oba tyto prostory přirozeně splývají, když diváci ve snaze být co nejblíže vypravovanému obklopí aktéry příběhu a vytvoří tak pohyblivé a propustné mantinely herecké hřiště.

V. Braunreiter a jeho herečtí kolegové pracují i v Selské bouři jejich typickým způsobem. Divák sice dostává z úst písaře Körnera[67] určitou dávku dějepisných údajů nutných pro správné pochopení kontextu hry, ale převládá poloha humorná, ony nadsazené mikropříběhy obyčejných lidí na pozadí velkých dějin. Pro představu uvádíme krátké úryvky ze scénáře:

První zastavení, mluví písař Körner:

V roce 1623 bylo město vyvlastněno a dostal ho vévoda Julius Jindřich. Důvody jsou složité. To víte, rekatolizace, politika a jiné podivnosti. Už roku 1625, získal vévoda na ostrovské panství právo dědičné a začaly se dít věci. Jeho správce pročítal staré listiny a zjistil, že město Ostrov je chráněno privilegii a že tedy zisky do vévodovy pokladnice prakticky nepotečou. Tak to ne. To se musí změnit. Zavedeme nové pořádky. Smlouvy se přepíší a zatrhneme ostrovským tipec. Kdo to jaktěživ viděl? Samospráva, to tak. Solit budou, až se z nich kouřit bude. A tady narazil. To je začátek mého příběhu. Jak to všechno vím? Jsem ostrovský písař Johann Körner. Sehrál jsem v tomto příběhu také svoji roli. Myslím, že se ještě potkáme. (Zajde mezi diváky.)

Scéna z parku. Záporná, hyenu připomínající, postava Hajzla hledá „zapomenuté tolárky“ na místě, kde ještě před nedávnem stály vrchností zbořené řemeslnické domky (Příloha 19):

[67] Viz Příloha 18.

Všude samá travička. Moc hezká travička. Řemeslníkům domky zničili. To mám z toho ale velkou radost. Holota řemeslnická. Bohatli by a na slušného člověka ohledy neberou. Tady to mají, poctiví ostrovští měšťané, konečně jim zatli tipec. Všechno musím důkladně prozkoumat. To mi neříkej, že tu po tom chvatném stěhování nezbyl nějaký zapomenutý tolárek. Nic, nikde nic. Alespoň lžičku kdybych našel. Krásnou stříbrnou lžičku. Hned bych si ji do rukávu schoval.

Diváky velmi oblíbená scéna se odehrává u městských hradeb, které se neúspěšně pokoušejí ztéci postavy Luska a Schwarze (Příloha 20):

(U hradeb).
Schwarz: Ty bláho, to je vejška.
Lusk: Tak, jdeme na to?
Schwarz: Počkej chvilku. Musím se rozdejchat.
Lusk: Jasně.
Schwarz: A rozcvičit.
Lusk: To dá rozum.
Schwarz: A nechceš lézt první?
Lusk: Klidně, dělej mi záchranu.
Schwarz: Nemohl by ses uklidnit. Musíš bejt pořád tak akční?
Lusk: Promiň. Jasný, musíme to promyslet. Já jenom myslel, že jde o čas.
Schwarz: Spěchej pomalu. Tak jo, jsem připraven. Udělej mi stoličku. Akce Messner, opuštění základního tábora.
(Etuda lezení.)
Schwarz: Počkej, počkej chvilku. Mám nějakou závrať.
Lusk: Dobrý, sundám tě.
Schwarz: Hele, jsem dneska nějakej rozhozenej. Za normálních okolností mi to nedělá problémy. Věříš mi, ne?
Lusk: No jasně, věřím.
Schwarz: Musíme na to jinak. Zvednu já tebe. To bude lepší.
Lusk: Myslíš?

Schwarz: Jasně, důvěřuj mi. Tak s rozeběhem.
(Lusk se rozeběhne, srazí Schwarze na zem. Leží na něm.)

Scénu ze Starého náměstí, kde se schyluje k lynči prohnilého Hajzla, zachycuje Příloha 21. Divácké hodnocení tohoto představení (odehrané 11. 9. 2015) přináší Příloha 26.

3 MALÉ PORTRÉTY OSOBNOSTÍ PDVB

Úkolem následující kapitoly bude stručně představit členy souboru PDVB. Text si neklade za cíl zevrubně informovat čtenáře o jednotlivých hereckých osobnostech, spíše se bude snažit postihnout jejich herecké postavení v PDVB a připomenout jejich nejznámější či nejuznávanější role. Malý portrét Viktora Braunreitera je převzat z internetových stránek Městského divadla Karlovy Vary, a to proto, že herec dostává možnost představit sebe i svou tvorbu na mnoha jiných místech této práce. Medailonky jsou řazeny abecedně.

3.1 TOMÁŠ BRAUNREITER

Mladší bratr zakladatele PDVB je součástí ansámblu od roku 2010. Tomáš na první pohled zaujme svou velmi štíhlou a při pohybu dynamickou pružnou postavou. Postavy je nevelké, ale při představení jej jistě nepřehlédnete. Jak podotýká jeho starší bratr Viktor – *do divadla byl angažován proto, aby ztvárňoval role milovníků – jediný je totiž věkem a celkovým vzezřením předurčen tyto úlohy uhrát. Kdokoli z nás ostatních v souboru v milostných polohách prostě nemůžeme obstát. Jen se na nás podívejte.*[68] Jenže ani ve hrách PDVB Tomáš Braunreiter jako milovník vlastně nikdy neobstojí. Nikdy totiž nedosáhne kýženého cíle, tj. milostného aktu, a to proto, že je sice za krasavce, ovšem mdlého rozumu. Svůj hendikep si přitom neuvědomuje, omyl hledá vždy za každých okolností jinde a u jiných. Chyby dělá jeho okolí, on nikdy. Jeho ego je čisté a nenarušené. Tyto povahové rysy odkazují na divadlo doby Ludvíka XIV., lépe řečeno k Molièrovi. V lecčems také upomíná na postavy divadla staršího, na Harlekýny komedie dell'arte. Nenechme se ovšem mýlit – Tomáš Braunreiter sice dokáže nasadit výraz padlého anděla, ale také je schopen ve vteřině proměnit svůj výraz ve škleb satyra. Právě proto je také nasazován do rolí ďáblů, pokušitelů a našeptávačů. Jednou z nich je například role ďábla, který v sázce postaví kapli v Ostrově (představení Je tolik krásných příběhů a tolik špatných vypravěčů). Drobnější postava hercova je také využívána ke kontrastu. Můžeme jej tak vídat v rolích vykřikujících despotických manželů, a to většinou ve dvojici se Šárkou Žižkovou. Diváci se baví, když kolem boků sošné kypré dobračky rtuťovitě poskakuje mužík s bradkou často bojovně vystrčenou kupředu, ten

[68] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.

archetypální napoleonek snažící se hlučně o něco, co ona je schopna dosáhnout silou klidnou a vlídnou.

3.2 VIKTOR BRAUNREITER

Jeden z nejznámějších karlovarských herců je znám spíše z ulice než z klasického kukátkového jeviště. Sám o sobě říká, že prošel snad každým souborem, který kdy v Karlových Varech existoval. Dlouhá léta hrál v divadle KloBrouk (např. v inscenacích Kočka zadkem k radnici, Peklo, příjem nebo Ahoj, umíte Česky?), poté v divadle Bezdirky (v Plešaté zpěvačce nebo v představení Spermie), v roce 1999 se spolupodílel na inscenaci Karlovarských improvizací, které nazkoušel režisér Braňo Mazúch v Tosce pod hlavičkou Divadla Dagmar, působil v Divadelním studiu D3 (hrál třeba Pamfila v Tachovského Moru nebo Pána v Drábkových Hořících žirafách) a v roce 2006 založil Pouliční divadlo Viktora Braunreitera. Od té doby je na volné noze. Moderuje koncerty pro Karlovarský symfonický orchestr, zajišťuje oživování historických objektů (velmi oblíbené jsou noční prohlídky hradu Loket nebo Horního Hradu), o prázdninách byl Janem Becherem v rámci prohlídek Muzea Jana Bechera. V září 2013 připravil úspěšnou Noc oživlých Varů (Příloha 23) a v listopadu fenomenálně uváděl historicky první karlovarskou Noc divadel. Vloni byl uměleckým šéfem ČKMD vyzván k herecké spolupráci na rodinném představení Havrane z kamene..., kterou mu překazila časová zaneprázdněnost; letos to konečně vyšlo. V současné době hraje roli Marka Webstera v romantické komedii Láska mezi nebem a zemí, jejíž premiéra se odehrála 22. března 2014 v Karlovarském městském divadle.[69]

Zajímavý rozhovor s vedoucím PDVB je možno zhlédnout na: https://www.youtube.com/watch?v=Pl5aNZGoOpY

3.3 MARTIN CIRKL

Podobně jako někteří jeho kolegové z PDVB ani Martin Cirkl není hercem velkých rolí. Vystudovaný inženýr ekonomie je však ideálním představitelem rolí distingo-

[69] KARLOVARSKÉ DIVADLO.CZ. *Viktor Braunreiter.* [Online] Dostupné z URL: http://www.karlovarske-divadlo.cz/cz/cinohra-kmd/umelecky-soubor/viktor-braunreiter/ [2015-12-25].

vaných, studovaných, erudovaných či prostě „jen“ klasicky vznešených postav. Není snad prozrazeným tajemstvím, že v souboru se mu přezdívá (v nejlepším slova smyslu) „čistý chlapec“. Martin Cirkl je vpravdě mužem s inteligentní oduševnělou tváří i výrazem. Ve své důvěryhodnosti tak může s nadhledem sobě vlastním zosobnit postavy dvorního stavitele ostrovského markraběnky Františky Sibylly Augusty Bádenské – pana Sokha či Johanna Ferdinanda Fischera, dvorního skladatele rodiny sasko-lauenburských. Muže, od něhož se učil slovutný Bach, skladatele, který do německé barokní hudby vnesl francouzské prvky. Nebo Františka Běhounka, to když PDVB hraje své představení při zahajování lázeňské sezóny v lázních Jáchymov. Martin Cirkl je primárně stavěn do rolí, v nichž je potřeba zdůraznit úctu a respekt ke ztvárňované postavě. Jeho postavy zásadně a nikdy nekarikují, nezesměšňují a neparodují. Pro úplnost je potřeba dodat, že herec je dlouholetým členem Divadelního studia D3 Karlovy Vary a několik jet působil jako jeho vedoucí.

3.4 ELIŠKA FAILOVÁ

Herečka působí v PDVB od roku 2009. Spolupráce s PDVB začala na Horním hradu, kde tehdy vystupovala se svým ohnivým divadlem Ignis. Viktor Braunreiter si Elišky Failové všiml a vznikl projekt představení Noční můra. V podstatě se jednalo o vůbec první představení ohnivého divadla s příběhem. Nešlo tedy „jen“ o kejklení s ohněm, ale o ucelený dramaticky vystavěný drobnější divadelní kus. V noční můře se ovšem ještě nemluvilo, jednalo se o specifickou odnož pantomimy. V PDVB později nevídáme Elišku Failovou ve velkých rolích, chtělo by se říci, že patří k takzvaným „nosičům vody“, ale jak známo, bez vody není života. A to ani na divadle. Eliška Failová totiž výrazně rozšiřuje možnosti způsobu vyprávění. Vnáší do představení prvky pohybového divadla, inspirativním způsobem pracuje s divadelní choreografií. Vedle někdy těžkopádně, jindy zbrkle a komicky se pohybujících mužských protějšků působí jako mihotavé éterické stvoření. Štíhlá, lehkonohá, s dlouhými rusými vlasy a výraznou tváří je jejich antizrcadlem. V představeních PDVB nemá pevnou platformu. Ztvárňuje role žen romantických, stejně jako agresivních nebo osudem poznamenaných, zlomených. Ke svým rolím si musela dojít, a to tak, že přinášela neúnavně stále nové inspirace. Ke každé své roli, kterou dostala svěřenou, přidala ještě něco ze sebe. V současnosti se dokáže popasovat v angažmá PDVB i s nelehkými rolemi femme fatale.

3.5 LENKA HODOUŠOVÁ

Výraznou tváří trvale spojenou s PDVB je Lenka Hodoušová. S Viktorem Braunreiterem spolupracovala už v Divadelním studiu D3 Karlovy Vary, kde se mimo jiné potkali ve veleúspěšné hře Mor (Karel Tachovský, režie Anna Ratajská, 2003) nebo ve hře Smolaři (2003), kde si zahráli hlavní role. Lenka Hodoušová je výrazně živočišnou herečkou. Ať už na pódiu nebo na ulici či nádvoří hradu je nepřehlédnutelnou. Ženský plných tvarů s poletujícími temně černými vlasy a výraznou mimikou i poněkud nakřáplým hlasem je ideální představitelkou rázných postav. Silná je, když hraje dominantní manželky, sekernice, drbny a přidrzlé služky. Ale není herečkou jednoho rejstříku. V některých představeních PDVB v podání Lenky Hodoušové naopak vidíme ženu či dívku mdlého rozumu, prosťačku upomínající na jednoduché služebné středověkých frašek. Hloupé zbytečné otázky, přiboudlý výraz, a nakrčená ramena, to jsou pravidelné atributy těchto postav. Přidejme ještě něco frivolních pohledů, a ty Lenka Hodoušová opravdu umí, a jistě si dokážeme představit, jak vhodným typem tato herečka pro pouliční představení je. Dnes Lenka Hodoušová kromě působení v PDVB spolupracuje jako produkční v plzeňském klubu Pod lampou (od 2015) a podílí se na produkci kulturních akcí v projektu Evropské hlavní město kultury Plzeň. V minulosti pracovala jako dramaturgyně a následně ředitelka Divadelního spolku Johan (Plzeň).

3.6 PETR JOHANOVSKÝ

Johanovský spolupracuje s PDVB od jeho počátku, tj. od roku 2006. Spolu s Braunreiterem tvoří výraznou hereckou dvojici (viz kapitolu Poetika PDVB). Je také hercem, který má v souboru určitá privilegia stran scénáře. Jako jediný si text, který jinak Viktor Braunreiter střeží bedlivým zrakem a sluchem autora, dovolí upravit, posunout, vzepřít se mu. Braunreiter tuto výsadu komentuje: *„Není to proto, že bychom se dlouho znali a byli dobrými přáteli. To ostatně jsem s většinou mých kolegů. Jde o to, že Petr Johanovský nezaměnitelným způsobem vnáší svou vlastní poetiku do mým představení, jeho charakteristický poťouchlý způsob vnímání je vždy ku prospěchu textu, respektive celého představení. Nejde nikdy o samoúčelnou revoltu proti autoritě. Jeho*

invence je skvělá.“[70] Petr Johanovský na sebe poprvé výrazně upozornil v PDVB při představení Objevení vřídla. Zde byl obsazen do role Karla IV. A ujal se jí nezapomenutelně. On totiž už svou fyziognomií připomíná krále. Je až archetypální figurou – tak si divák krále představuje. Jenže: když začne hrát, divák zjišťuje, že jeho král je starý, unavený, mírně senilní. Je to tedy jakási vlídná karikatura císaře, která ale daleko realističtěji zobrazuje adorovaného panovníka, snad daleko více, než jsme si vůbec ochotni připustit. Braunreiter přiznává, že má dojem, jako by diváci v reprízách představení chodili „na Johana“, ne na představení jako celek. Braunreiter komentuje: *„Ale i kdyby tomu tak skutečně bylo - nechť.“*[71]

Další výraznou postavou Petra Johanovského je Smilstvo v představení Sedm smrtelných hříchů (to se hraje výhradně na Lokti). Herec zde dokáže v kostýmu uklízečky sehrát velmi sexuální a místy pro některé diváky až oplzlé a odpudivé scény, a přitom bez použití jediného vulgárního slova. *„Provokuje představivost, divák by přísahal, že viděl koitus, ovšem vidí jen šerednou uklízečku v zástěře, s koštětem v jedné a kýblem v druhé ruce. Je to vážně síla,“*[72] říká pochvalně o výkonu svého kolegy Braunreiter.

Johanovského um může alespoň v náznaku přiblížit videoukázka (Příloha 24), kde hraje roli supa v rámci Noční prohlídky Karlových Varů.

Pro úplnost dodejme, že Petr Johanovský je dlouholetým členem Divadelního studia D3 Karlovy Vary (od roku 1995) a v současnosti (od 2014) je také jeho vedoucím.

3.7 ŠÁRKA ŽIŽKOVÁ

S PDVB spolupracuje od roku 2006 a je jednou z iniciátorek jeho založení. Šárka Žižková je velkou ženou s velkým srdcem a sympatickou usměvavou tváří. Specifická fyziognomie této nadšené amatérské herečky je pravidelně využívána jako dramatický princip. „*Z logiky tohoto principu nemůže hrát negativní role. Vždyť by se diváci*

[70] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.
[71] Tamtéž.
[72] Tamtéž.

mohli leknout," s nadsázkou o herečce říká vedoucí souboru V. Braunreiter. *„Nejčastěji je obsazována do rolí drobnějších – prostých vesnických žen, hubatých služek, starostlivých matek. Její postavy k vyjádření příběhu, uchopení situace nepotřebují mnoho textu. Může připomínat bodré české ženy z inscenací bratří Mrštíků,"*[73] dodává. Toho je také využíváno v představení PDVB pro cizince, respektive v představeních s německým publikem.[74] Šárka Žižková dokáže být na divadle přívětivou, milou, vstřícnou a komunikativní Češkou, její postavy obrušují hrany křivd česko-německých vztahů, ukazuje, že ne jen švejkovství patří do základní výbavy typického Čecha.

[73] Ze soukromého rozhovoru s Martinem Kašparem.
[74] PDVB se pravidelně podílí na přeshraniční společensko-kulturní česko-německou spolupráci – hraje se zpravidla v místech dnes zaniklých krušnohorských obcí, např. v bývalém Königsmühle. Viz Příloha 22.

4 ROZHOVORY

V této části práce necháme promluvit několik osobností spojených jednak s Klobroukem (Z. Daněk v rozhovoru s redaktorem Karlovarských novin Z. Märzem) a samozřejmě s PDVB, které dostane větší prostor. V prvním a druhém rozhovoru promluví vedoucí souboru Viktor Braunreiter; poprvé povede rozhovor s Martinem Kašparem, po druhé s redaktorem týdeníku 5plus2 Petrem Kozohorským. Třetí interview vede opět Martin Kašpar, tentokrát s Miroslavem Spurným z karlovarské hvězdárny, která dala možnost PDVB propojit svět umění a svět vědy.

4.1 KLOBROUK

4.1.1 ROZHOVOR JANA MÄRZE SE ZDEŇKEM DAŇKEM[75]

Myslíte si, že Daňkův Herec překoná 208 repríz West Pocket Revue?

Původně jsem se chtěl jen tak pro legraci, jak je mým obyčejem „originálně“ vytahovat. A hle, najednou, asi v zájmu originality, bych to pojal vážně. Tedy k otázce. Myslím, že nepřekoná.

Zkusíte zápis do Guinessovy knihy rekordů? Přežije Herec rok 2000?

To je zajímavá otázka. Uvědomuji si, že už to není tak daleko jako jindy. Děkuji. Nicméně doufám, že bude vystřídán novou hrou. Lepší, pochopitelně.

Herec je příběhem úředníka krematoria. Hrála při tvorbě scénáře svoji roli fantazie, nebo jste vycházel z vlastních brigádnických zkušeností?

Na brigádu jsem do krematoria nechodil, na stáže již s úmyslem vytvořit toto dílko ano. Sesbíral jsem tam perly typu: „Paní Bílá měla ráda nás bílé a není pěkné, když někdo bílý nemá rád rómské příslušníky. Jsou to také lidé. Paní Bílá pletla a ráda vařila…“ Potud realita. Celé představení je pochopitelně hodně nadsazené.

[75] MÄRZ, Jan. Umění rozplakat diváky smíchem. *Karlovarské noviny.* roč. 5, č. 22 (26. 1.), s. 10.

Vždy, když hrajete tuto hru, dokážete diváky rozplakat smíchy. Máte vy sám potřebu smíchu?

Jsem na smíchu závislý. Napadá mě otázka, zda mám šanci se z toho dostat. Kremace rozhodně nezabrala. Snad jednou… při autoobřadu…

Nemyslíte si, že by to už stačilo?

Myslím. Opravdu! Věřte mi!

Tak vám teda děkuji.

4.2 PDVB

4.2.1 ROZHOVOR MARTINA KAŠPARA S V. BRAUNREITEREM

Rozhovor byl veden během měsíce září roku 2015.

Dnes, na prahu čtyřicítky, jste v povědomí veřejnosti v jasné škatulce – herec. Ale původně jste k herectví přece nesměřoval?

To je na dlouhé povídání. Vzděláním jsem stavař, ale to proto, že nebyla jiná možnost. Technické vzdělání pro mě bylo utrpením. Rodiče udržovali kontakty s příbuzenstvem v emigraci a tak nakonec byli rádi, že jsem nemusel jít na kominíka či dlaždiče.

První divadelní akvizice přišla s Klobroukem. Nemýlím se? Kdy přesně to bylo a jak k tomu setkání s divadlem došlo?

Nejdřív jsem hrál rok v divadelním studiu D3 KV. S představením Škola hrou, jsme zaznamenali obrovský úspěch. Přišlo mi to úplně normální. (směje se)

Kolik času uplynulo od doby, kdy padlo rozhodnutí dělat studentské divadlo do okamžiku, kdy jste prvně stál před diváky? Pamatujete si tu chvíli, její náladu a vaše pocity?

Byly to třeba dva měsíce. Těšil jsem se ukrutně. Tréma nebyla. Ta se dostavila až později. A možná, že je tréma špatné slovo. Spíše pocit zodpovědnosti.

Věděl jste od začátku, že divadelní múza je to, co vás už nepustí? Zamiloval jste se na první dotek?

Věděl jsem, že je to zásek na celý život. První replika, kterou jsem na jevišti pronesl, byla: "K divadlu se jde, ale z divadla se neodchází." V představení Pěst na oko V+W. Hlavně mě uchvátili ti lidé kolem divadla. Byl to pro ně únik z reálného světa a já to tehdy cítil úplně stejně.

Má ochotničení nebo jiná umělecká činnost ve vaší rodině nějakou tradici, nebo jste první?

Jsem jednoznačně první. Děda byl muzikant. Asi dobrý, ale hudbou se neživil. Rodiče mají drsný smysl pro humor, to mi dalo víc, než kdybych byl z ochotnické rodiny.

Ptal jste se sám sebe, jaký herecký typ jste, přemýšlel jste o tom, nebo bylo od začátku jisté, že komika bude vaší hlavní parketou?

Komické role jsou mi bližší, než tragické. Párkrát jsem byl obsazen do vážné role. Vždy to dopadlo dobře, ale já jsem se strašně týral.

Jste herecký autodidakt. Nastudovával jste si nějakou odbornou literaturu, chodil jste „na někoho", sledoval záznamy druhých souborů, nebo jste klasický „přírodák"?

Spolupracoval jsem s lidmi, kteří mě vedli tím správným směrem. Bez skvělého vedení lidí, kteří toho o divadle věděli opravdu hodně, bych dnes nebyl vůbec nic.

Divadlo jste dlouho dělal při práci. Kdy padlo rozhodnutí založit PDVB? Bylo to rozhodnutí zásadní. Bylo pro vás obtížné? Či osvobozující?

Přišel den, kdy jsem se ráno probudil a věděl, že mám nápad, jak to dělat. Opět pomohli přátelé, kteří mi dobře poradili a vedli mě při prvních krůčcích. Jsem vděčný za to, že tito lidé existují a fandí mi. Oni mě velmi jemně a nenásilně dostrkali k tomu, co dělám dnes. A vida, funguje to.

Texty si píšete sám. Který byl první?

Trochu mi ty první pokusy splývají. :) Přes krátké skeče a monology, kdy jsem zjišťoval, jak věci fungují, až k dnešním celovečerním scénářům byla dlouhá cesta. Říci, který s textů byl první, se neopovažuji. :)

Kdo vás zná, potvrdí, že k vaší produkci neodmyslitelně patří improvizace. Mate radost z té svobody, která je s ní spojená?

Nevidím to tak. Improvizace musí být nadřená. Vadí mi, když se někdo urve od textu a pak to celé vyprchá. Improvizace v mém případě je o tvrdém drilu. Pro svobodu není místo.

Jste sám sobě autorem, hercem, promotérem i šéfem. To musí být náročné.

Neuvědomoval jsem si, dlouhá léta, náročnost těchto úkolů, dokud jsem si nezahrál v KMD. Na každou z těchto činností samozřejmě mají člověka. Hrozně se mi najednou ulevilo a zavedl jsem to i v PDVB.

S vašimi „divadelně-padagogickými“ projekty jste sjezdil bez nadsázky celou republiku. Hrál jste jak pro ZŠ, tak pro SŠ. Jaký máte názor na dnešní mladou generaci? Je opravdu tak nanicovatá, jak se říká? Může ji vůbec divadlo, navíc o „povinné“ literatuře zaujmout?

Nemám nic proti dnešní generaci. Mám výhrady proti rodičům. Ty děti jsou špatně vedeny. Rozhodně dnešní generace není špatná. Je chyba si to myslet.

Na akcích typu hradní či městská slavnost, veselice, pouť… se v publiku objeví různí lidé, obecenstvo bývá pestré. Zaujmout je pak o to těžší. Máte recept?

Recept je velmi jednoduchý. Dokonalá příprava.

Pravidelně pracujete při představeních s dětmi. A jde vám to. Bylo tomu tak vždy?

Dlouhá léta jsem se dětským představením vyhýbal. Poslouchal jsem historky o tom, jak herci trpí při dětských představeních. Jak děti šustí papírky, komentují děj, nedávají pozor, odchází na toaletu a já nevím, co ještě. Svá představení píši tak, aby to děti bavilo. Nikdy jsem nezažil žádnou z hrůzných historek.

Nedávno jste dostal „lano“ od MěD KV. To je pro amatéra a nezlobte se, pouličního komedianta, výrazný krok bokem. Jak k tomu došlo?

To nevím. :) Asi nějaké doporučení. :)

Cítil jste na jevišti klasického divadla něco jako větší odpovědnost? Když ne přímo úctu a pokoru…

Užívám si to. Jsem součástí týmu. To je velmi osvobozující.

S klasikou, a to doslova, se už přes rok setkáváte také při spolupráci s KSO. Vedete netradiční „výchovné koncerty“. Jaké bylo při začátku spolupráce zadání? Nebo jste měl volnou ruku?

Ředitel KSO se zajel podívat na mé představení pro děti o literatuře. Bavil se a pak mi řekl: “Dělej, co umíš.”

Značný ohlas mívají vaše komentované prohlídky, ať už Horního hradu, Lokte nebo historického centra KV. Jak moc vycházíte z reality? Nastudováváte fakta, nebo spíše nezávazně fabulujete?

Vždy stavím na historických podkladech. To, že si dovolím odbočit a mírně lhát je jen taková odměna pro diváka. Snažím se dělat historii zábavnou. Pak si totiž divák odnese z představení fakta, která by si jinak neměl šanci zapamatovat.

4.2.2 ROZHOVOR PETRA KOZOHORSKÉHO S VIKTOREM BRAUNREITEREM[76]

Komedie o tom, jak je důležité mít pro co žít. A to dokonce i po smrti. Tak zní podtitul hry Pam Valentine Láska mezi nebem a zemí, kterou nastudovali členové činohry Městského divadla Karlovy Vary. V jedné z rolí se představí i slovy českého génia Járy Cimrmana „ortodoxní monologista" a pouliční herec Viktor Braunreiter. „Nevím, jestli jsem ten správný pro rozhovor. Mám tam jen takovou čurdu (v divadelní hantýrce malá role, pozn. autor)," upozornil při žádosti o rozhovor.

Jak byste představil svou roli?

Předně tak, že režisér Jiří Seydler prokázal absolutně skvělý odhad. Obsadil mě totiž do role realitního agenta Webstera, což je totální blbec. O to méně se mnou měl práce (smích).

A jak byste našim čtenářům představil samotnou hru?

Je to duchařská komedie s pozitivním poselstvím a plná něžného humoru. I to je pro mě novinka. Můj humor je totiž zlý (smích).

Role ve hře Pam Valentine je pro vás prvním angažmá na velkém divadle. Jak jste se s tím popasoval?

Nebylo to jednoduché. Už jen proto, že jsem osm let neříkal cizí text. A pak také proto, že mám většinou ve scénáři výkřiky typu „Proč?" nebo „Aha!". Není problém se to naučit, ale správně uplacírovat.

[76] KOZOHORSKÝ, Petr. Režisér prokázal skvělý odhad. *5plus2.* 2014, roč. 3, č. 27 (4. 4.), s. 6.

Jaká byla nálada na place?

Skvělá. Sešla se na něm totiž parta milých lidí. A přístup na všech úrovních divadla byl absolutně profesionální.

Když mluvíte o partě skvělých lidí, kdo ve hře hraje?

Bára Štěpánová, Lucie Domesová, Karel Beseda, Radek Bár, Alexandra Ptáčková, Jarmila Šimčíková a já.

O vaší práci na „velkém“ divadle mluvíte s velkým zapálením. Znamená to snad, že chcete dát vale svému pouličnímu divadlu?

To určitě neopustím. Na druhou stranu bych ale rád pokračoval i v hraní na velké scéně. Je to pro mě něco nového. Někdo se postará o kostýmy, kulisy, někdo tu hru napsal… A stále to nejsem já! Navíc mám dokonce šatnu s wi-fi! Prostě nádhera! Jen nevím, zda vedení divadla skousne můj způsob herectví.

Jak karlovarská veřejnost přijala premiéru hry?

Naprosto skvěle. Dokonce na konci zatleskali ve stoje. V mém pouličním divadle se sice také tleská ve stoje, ale jen proto, že diváci nesedí… Takže pro mě další velmi příjemná novinka.

Kdy mohou diváci v nejbližší době zjistit, jak jste se s hraním na skutečných prknech popasoval?

Nejbližší představení je 12. května. A určitě přijďte, ta hra skutečně stojí za vidění!

4.2.3 VESMÍR, NEUTRINA, ASTRONOMIE - ROZHOVOR MARTINA KAŠPARA S MIROSLAVEM SPURNÝM PRO DENÍK MLADÁ FRONTA DNES[77]

Třiadvacátého září se v karlovarské hvězdárně uskuteční Noc vědců. Návštěvníci se mohou těšit na divadlo, zajímavé přednášky či na exkurzi podzimní noční oblohou, kterou umožní profesionální technika.

Připadá vám, že pojmy jako vesmír, astronomie, vědecký výzkum nebo neutrina patří pouze úzké skupině zasvěcených odborníků a že my běžní smrtelníci se máme držet hezky při zemi? Nechte se přesvědčit už tento pátek v karlovarské hvězdárně, že tomu může být i jinak. Více prozrazuje ředitel společnosti Hvězdárna a radioklub lázeňského města Karlovy Vary Miroslav Spurný.

Co se v pátek 23. září v noci na karlovarské hvězdárně bude dít?

Nebude toho zrovna málo. V rámci mezinárodního projektu Evropská noc vědců pod záštitou České astronomické společnosti a České akademie věd přivítáme návštěvníky, kteří budou moci zhlédnout divadlo, poslechnout si zajímavou přednášku a samozřejmě se podívat profesionální technikou na podzimní noční oblohu. Třiadvacáté září je totiž dnem, kdy začíná takzvaný astronomický podzim. Otevřeno bude mezi 19. večerní a 2. hodinou ranní.

Pozorování oblohy, to ano, ale divadlo? Ve hvězdárně?

Ano, je to tak. Pouliční divadlo Viktora Braunreitera připravilo od 19 hodin speciální představení, kde slavní vědci světového kalibru budou publiku v jednotlivých dějstvích představeni z neobvyklého úhlu pohledu, s patřičnou dávkou nadsázky a mystifikace. Jak říká sám principál, téma vědecké bylo uchopeno, rozloženo a s posunutou optikou složeno zpět. Myslím, že to bude velká zábava. Diváci dostanou tipovací lístky a sami pak budou hádat, které osobnosti ve skečích vystupovaly. Navíc se

[77] KAŠPAR, Martin. Vesmír, neutrina, astronomie. Karlovarská hvězdárna zve dál. *Mladá fronta DNES. příl. Karlovarsko.* 2011, roč. 22, č. 224 (23. 9.), s. 3.

po představení správné odpovědi bude losovat a výherce dostane zajímavou a hodnotnou cenu, a to moderní repliku astronomického dalekohledu podle vzoru slavného Galilea.

To zní zajímavě, hraje se ve hvězdárně divadlo poprvé?

Ano, poprvé. Pro nás hvězdáře, ale i pro divadelníky to byla výzva, spojit takové dva odlišné světy. Chceme ale naši vědeckou disciplínu zpopularizovat, tak to musíme, jak se říká, zkusit jinak.

A koho byste na Noc vědců pozval?

Večer je koncipován jako akce pro rodiče a děti, tedy ty trochu starší. Ovšem musím podotknout, že přednášku od půl deváté na téma neutrinová astronomie povede náš teprve dvanáctiletý spolupracovník Alex Peterka.

Dvanáctiletý?

Je to tak. Alex je nesmírně pilný a talentovaný mladík, který posluchačům srozumitelně a poutavě představí problematiku neviditelného záření přicházejícího z vesmíru a procházející vší hmotou.

Dobrá, ale přeci jen, neutrina…

Vidím, že pro vás je určena další přednáška, od devíti večer, s názvem Slunce, jak ho neznáte. Tu povede taktéž velmi mladá vědkyně, slečna Martina Exnerová.

Vy mě stále překvapujete, slečna?

Nedivte se. Astronomie už dávno není pouze záležitostí mužů.

A co to pozorování oblohy, co uvidíme?

Pozdně letní a nastupující podzimní oblohu se zajímavými mlhovinami, planety Jupiter, Neptun, Uran. Bude záležet na počasí. Předpověď není zlá. Kdo by se chtěl o akci dozvědět víc, ať navštíví stránky www.nocvedcu.cz.

5 PDVB – POHLED ZVENČÍ

Následující kapitola přiblíží dění v PDVB pohledem zvenčí, jelikož zpětná vazba je pro kohokoli, kdo autorsky tvoří nesmírně důležitá. Umožňuje se na sebe sama podívat s odstupem, který může další tvorbě být jen ku prospěchu. Níže uvedené texty jsou prostorem pro vyjádření médií, a to jak klasických (MF Dnes, Karlovarské noviny, Týdeník 5 + 2), tak elektronických (Novinky.cz). Představení Bakchus na hradě Loket zhodnotí divadelní kritik Pavel Klejna a na spolupráci s PDVB zavzpomíná dramaturgyně Petra Kohutová. V části PDVB očima diváků budeme sledovat, co o představeních zmíněného souboru napsali na internetu jeho diváci. Dva příspěvky pochází z pera diváků dospělých, tři pak psali diváci dětští za spolupráce svých učitelů.

Nestrannému čtenáři by se po přečtení kapitoly mohlo zdát, že příspěvky jsou vybrány subjektivně, tj. že se prakticky neobjevuje kritický tón, že dochází k jisté nevyváženosti pohledu na tvorbu PDVB. Avšak není tomu tak. Negativní či jen kritičtější ohlasy nebyly ani po důsledných rešerších různých zdrojů dohledány. Tento fakt se zdá být pro PDVB nejen lichotivý, ale také symptomatický.

5.1 PDVB OČIMA MÉDIÍ

Mediální obraz PDVB je veskrze pozitivní. Následující níže uvedené publicistické příspěvky z regionálních periodik i elektronických médií toto konstatování dokazují. První článek pocházející se serveru Novinky.cz hodnotí vampýrské představení na hradě Loket. Druhý článek - Noční prohlídka Karlových Varů je z oficiálních stránek Magistrátu města Karlovy Vary. Třetí článek s reportážními prvky přibližuje atmosféru zahájení lázeňské sezony Karlových Varů v podání PDVB a pochází z regionální přílohy MF Dnes.

5.1.1 UPÍRŮM NA HRADĚ LOKET ODZVONILO, ZAŘÍDIL TO VAN BRUSEL

Být v noci na středověkém hradě, který je obýván upíry, není dobrý nápad. Tedy pokud se nejedná o hrad Loket, spolu s vámi tam nejsou další dvě stovky návštěvníků

a upíři nepatří k Pouličnímu divadlu Viktora Braunreitera. Pokud to tak je, pak jste nemohli zvolit lépe. Noční prohlídka hradu Loket se tentokrát nesla v duchu vampýrství.

„Když jsem přemýšlel, co vím o boji s upíry, položil jsem si otázku: Co se mi vybaví při vyslovení slova vampýr? Jediné co mě napadlo, byl netopýr a Batman, takže vidíte, že toho nevím mnoho," uklidňoval návštěvníky hradu Viktor Braunreiter v roli bojovníka s upíry.

Tohle prohlášení spolu s tajemnými hlasy rozléhajícími se prostorami hradu diváky určitě neuklidnilo. A v pohodě nebyl ani samotný průvodce. „Mám pořád pocit, jako by nás někdo sledoval," konstatoval Braunreiter s upírkou Eliškou za zády. Naštěstí pro všechny mu přišel na pomoc opravdový lovec příšer, známý Van Brusel. Nastala honička po celém hradě, při níž se návštěvníci podívali do všech koutů hradu Lokte.

Rozhodující bitva obou lovců s šarmantními upírkami se odehrála na nádvoří. Počasí se rozhodlo atmosféru ještě přibarvit, protože se strhl pořádný liják. To však divákům nijak výrazně nevadilo a vydrželi až do chvíle, kdy se děj přenesl do rytířského sálu.

Tady se objevil i pán hradu, Drákula. „Moderní doba přináší mnohem více nebezpečí, než jsou ty vaše kříže, kolíky a svěcená voda," stěžoval si. Závěrečná scéna proběhla tak rychle, že než se diváci vzpamatovali, Drákula kousl Viktora Braunreitera a Van Brusel probodl Drákulu kolíkem. A to bylo všechno. Hrad byl zbaven krvežíznivých příšer a jeho návštěvníci i obyvatelé podhradí jsou zase v bezpečí.[78]

5.1.2 NOC OŽIVLÝCH VARŮ VÁS BUDE BAVIT

Netradiční večerní prohlídka města, to bude Noc oživlých Varů, která se uskuteční v pátek 20. září. „Název této doprovodné akce hudebního festivalu má sice poněkud hororový nádech – její název je parafrází názvu známého hororu – leč půjde o veskrze pozitivní a radostné setkávání," vysvětluje Viktor Braunreiter, jehož Pouliční

[78] REICHARD, Pavel. *Upírům na hradě loket odzvonilo. Zařídil to van Brusel.* [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/236-12424-upirum-na-hrade-loket-odzvonilo-zaridil-to-van-brusel.html [2015-05-15].

divadlo bude průvodcem zájemcům o uvedení historických událostí na pravou míru. A slibuje, že nebude chybět ani odhalování tajemství. Tím pravým průvodcem bude skladatel Antonín Dvořák osobně. To on provede návštěvníky po zajímavých místech našeho města a umožní jim setkat se se zajímavými osobnostmi," upřesňuje principál divadla Viktor Braunreiter. „Celá prohlídka klade důraz na Karlovarský symfonický orchestr a hudbu, kterou hraje, takže v každém zastavení se snažíme mít nějaký hudební odkaz," dodává. Podle jeho slov bude noční prohlídka určitým průřezem historií světoznámých lázní, kdy se lidé potkají s rodinou Becherů, s proslulým baronem Augustem von Lützowem, na paškál si divadlo vzalo i architekta Josefa Zítka a jeho kamennou kolonádu.

Velice významnou událostí v historii Karlových Varů je jejich vlastní založení, takže nebude chybět setkání s králem a císařem Karlem IV. V roce 1759 postihl město velký požár, který zničil více než dvě stě domů včetně Zámecké věže a bývalé karlovarské radnice. My odhalíme pozadí tohoto požáru, a kdo jej založil," slibuje Braunreiter. „Všechny příběhy a osobnosti jsou lidem dostatečně známé. My se ale na ně díváme z poněkud jiného úhlu pohledu," dodává. Každý, kdo zná Pouliční divadlo Viktora Braunreitera z podobných, často nočních prohlídek na historických objektech ve zdejším regionu, ví, že překvapivá historická odhalení jsou především plná humoru a zábavy. „Pro nás je tato akce velkou výzvou a vlastně i návratem do Karlových Varů. Sraz účastníků prohlídky je ve 21 hodin v Becherplatzu. Předpokládaný konec by mohl nastat kolem půlnoci, protahovat akci až do ranního kuropění přece jenom nechceme," zve principál. Pro lepší náladu se bude před prohlídkou podávat aperitiv, který zajišťuje Becherovka, která k našemu městu neodmyslitelně patří. (red)[79]

5.1.3 KARLOVY VARY ZAHAJOVALY LÁZEŇSKOU SEZONU. LIDÉ V ULICÍCH ŘVALI SMÍCHY.

Karlovy Vary o víkendu jako první z lázeňských měst v Karlovarském kraji zahájily svoji 656. lázeňskou sezonu. Pouliční divadlo Viktora Braunreitera hrálo u Vřídelní kolonády pro stovky zájemců legendu o objevení léčivých pramenů.

[79] *Noc oživlých Varů vás bude bavit.* [Online] Dostupné z URL: http://www.mmkv.cz/data/USR_289_DEFAULT/Vary1309_fin_web.pdf [2015-05-14].

Různá tajemství Karlových Varů, včetně ničivého požáru z roku 1759, poodhalil při noční prohlídce principál Pouličního divadla Viktor Braunreiter. Ale i on se dozvěděl jedno tajemství. Diváci mu totiž naznačili, že požár, který v roce 1759 zničil 224 domů včetně Zámecké věže a bývalé karlovarské radnice, má zaručeně na svědomí ruská švadlenka.

„Nět materiála, tovaryšči ščůčky, vazmu svíci a pajdu do skladu s hedvábím,“ řekla ruská švadlenka, která se předtím posilnila vodkou. Její česká kolegyně pila rum, zatímco Němka měla šnaps. Švadlenky seděly na schodech Zámecké kolonády, které představovaly šicí dílnu domu U tří mouřenínů. Právě tam začalo podle legendy hořet. Někteří lidé při scéně na schodech řvali smíchy. "Legenda praví, že požár nechtěně založila jedna švadlena. Ale co když byly hned tři? Karlovy Vary totiž ovládaly české, německé a ruské živly. Ale pojďme si situaci představit," vtáhl principál Viktor Braunreiter přítomné diváky do děje jedné ze scének. Když se ptal, kdo pil na ex a kdo šel do skladu vysoce hořlavého hedvábí s otevřeným ohněm, dozvěděl se, že Ruska. "Líbí se mně, jak rychle vynášíte soudy! Nejste trochu proti Rusům zaujatí?" zeptal se principál obecenstva. Ruská švadlenka totiž odchod pro hedvábí jen naznačila. Nakonec usnula zmožená alkoholem na schodech, stejně jako obě kolegyně. Kdo nakonec zapálil Vary, zůstane do konce světa tajemstvím.

Lidem se nová alternativní prohlídka s divadlem líbila. Hraná alternativní prohlídka města v podání herců pouličního divadla byla letos poprvé součástí oficiálního kulturního programu při zahájení 656. lázeňské sezony. Přibližně tři stovky zájemců vyšly v sobotu večer od sídla infocentra na ulici TGM přes Sadovou a Mlýnskou kolonádu až k Lützovově vile. "Vše, co vám předvedeme, je čistá pravda, kterou v žádném průvodci nenajdete. A nakonec budete rádi, že ji nenajdete," sliboval natěšeným divákům principál.

První zastavení bylo na Sadové kolonádě. Hudební skladatel Antonín Dvořák tam vyprávěl o hudbě v Karlových Varech, spolupráci s Karlovarským symfonickým orchestrem, ale i o kontinentální premiéře své Novosvětské symfonie. Když si chtěl na něco postěžovat, tak se od Karlovaranky v kostýmu dozvěděl, že si místní obyvatelé chodí stěžovat na speciální místo - lampárnu Horního nádraží. Smíchy lidé brečeli také

na Divadelním náměstí, kde maminka Ulriky chtěla po Johannu Wolfgangu Goethovi, aby jí dokázal, že je muž. Někteří účastníci nevydrželi čekat na to, až se vrátí, a se svými dojmy se svěřovali v mobilním telefonu. "Prohlídka Karlových Varů je fakt úžasná. Máme to zadarmo i s divadlem," hlásila jedna z nadšených účastnic akce při přesunu městem. Jiřímu Svobodovi z Karlových Varů se líbilo, jak pouliční divadlo zaujalo diváky při nahlédnutí do historie lázeňského města.

Herci v kostýmech upoutali i rusky mluvící turisty. Ti sice hercům nerozuměli, někteří diváci se ale postarali o překlad. Obyvatelka Petěrburgu s přezdívkou Petěrka, která je v Karlových Varech na léčení podesáté, slíbila, že o akci napíše na ruskojazyčném serveru Vary.ru. "Škoda jen, že to trvalo dlouhých 656 let, než při zahájení lázeňské sezony přišlo divadlo, které je ochotné přes celé město táhnout rekvizity a kostýmy. Doufám, že se z toho stane tradice," řekl s úsměvem při rozchodu principál Viktor Braunreiter.[80]

5.2 PDVB OČIMA KRITIKY

Snad proto, že PDVB je i přes svou známost stále „jen“ amatérským souborem, není snadné nalézt kritiku jeho představení z pera erudovaného divadelního kritika. Ojedinělým záznamem je ten níže uvedený z pera Pavla Klejny, získaný na serveru host.divadlo.cz. Hodnocení PDVB je i součástí vzpomínky dramaturgyně Petry Kohutové, zaznamenané ve druhé části této podkapitoly.

5.2.1 POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA

Nádvoří hradu Loket, Loket 11. října 2008. Skvělá zábava a dočista úžasná podívaná se mi naskytla během Loketského vinobraní na prvním nádvoří hradu Lokte. Divadlo v jeho nejsyrovější podobě jaké zde předváděli členové kočovného hereckého spolku „Pouliční divadlo Viktora Braunreitera“ bralo dech nejen mě samotnému, ale i většině přihlížejících diváků.

[80] ZEDNÍK, Vladimír. *Karlovy Vary zahajovaly lázeňskou sezonu. Lidé v ulicích řvali smíchy.* [Online] Dostupné z URL: http://vary.idnes.cz/zahajeni-karlovarske-lazenske-sezony-dxj-/vary-zpravy.aspx?c=A140505_2062032_vary-zpravy_ba [2015-05-14].

Pouliční divadlo považuji za jednu z nejtěžších forem divadla vůbec. Hrajete pro náhodné kolemjdoucí, kteří nepřišli právě a jen na Vás, ale vidí Vaše divadlo jen náhodou. Vy je musíte zaujmout a pobavit. Navíc toto divadlo aktivně pracuje s divákem a musí se během repríz přizpůsobit jak různým skupinám diváků, tak i prostředí, ve kterém hraje.

A to se právě několika odvážlivcům – členům Pouličního divadla Viktora Braunreitera daří více než na výbornou. Pravda, hrad Loket je téměř jejich domovskou scénou, ale přesto to není to samé jako jeviště pod kamennou střechou, na níž jste zvyklí, znáte akustiku i optiku, víte kde jeká díra v hledišti a podobně. Nic takového pod širým nebem nemáte. Jednou je moc horko, pak zase zima, jednou vám vítr bere slovo u huby, jindy je slyšet i to, co by slyšet být nemělo a tak dále a tak dále.

V podání Pouličního divadla Viktora Braunreitera jsem měl možnost vidět dvě scény: Bakchus a Karel IV. s Buškem z Velhartic. Oboje na mne udělalo velký dojem. Jednak svou autentičností, kdy se představitel krále Karla IV., Petr Johanovský, opravdu velmi podobá Karlu IV. z jeho známých vyobrazení a Viktor Braunreiter pak zase Buškovi z oné, starším ročníkům známé, viněty a za druhé pak svým divácky atraktivním pojetím, kdy si herci berou diváky za partnery a někdy i oběti inscenace.

Bakchus je hra o římském bohu vína Bakchovi a o jeho bohémském a nezřízeném životě. Vzhledem k tomu, že texty jsou ve verších, kdy jeden herec verš načne a druhý jej dořekne, jedná se podle mne o velmi náročnou souhru, kterou ovšem všichni na jevišti zvládají na výbornou. Nymfy Pavlu Johanovskou a Lenku Hodoušovou obdivuji za jejich zcela přirozený herecký projev a za odvahu s níž do té zimy na nádvoří nastoupily oděny pouze v prostěradlech. Obě dvě navíc velmi intenzivně využívaly svých mimických schopností a bavily obecenstvo svými grimasami a škleby. Sice ne tak dokonalými jako Petr Johanovský coby Satyr, ale přesto úsměvnými. Přidám k tomu ještě sympatickou hru tělem (kroucení v bocích, pohyby paží) a celkový dojem je pak více než dobrý.

Budete-li mít někdy možnost vidět Pouliční divadlo Viktora Braunreitera v akci, rozhodně vydržte až do konce. Jejich kusy nejsou nikterak dlouhé (5 - 10 minut) a rozhodně stojí za to.[81]

5.2.2 VIKTOR BRAUNREITER A JEHO DIVADLO VE VZPOMÍNCE DRAMATURGYNĚ PETRY KOHUTOVÉ

Petra Kohutová[82] dlouhodobě působí v souboru Divadelní studio D3 Karlovy Vary[83] (od 2000) na postu dramaturgyně a úzce profesně spolupracuje také s Činohrou Karlovarského městského divadla (Havrane z kamene..., Chvála bláznovství, Láska mezi nebem a zemí, Antonius a Kleopatra, Nevěsta pro hastrmana) a Divadlem Dagmar (Ľubomír Feldek: Smrt v růžovém - režie Ivan Krejčí, 2001; A. Lustig – P. Kohutová – N. Pajanková: Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou - režie Hana Franková, 2003). Ve spolupráci s Krajskou knihovnou organizuje také scénická čtení. S Viktorem Braunreiterem se setkala poprvé v karlovarském Déčku. Po založení PDVB se stala dle slov jeho zakladatele nepostradatelnou rádkyní, inspirátorkou i kritičkou souboru a důležitou postavou „za oponou“. Petra Kohutová na spolupráci s PDVB krátce zavzpomínala:

„Sledovat Viktora od roku 2000, kdy byl členem Klobrouku a poprvé hostoval v Déčku, samozřejmě pod mým nepřekonatelným dramaturgickým vedením (v Blatného Smrti na prodej - tuším, že jsme se na zkouškách potkali jednou a dostal ode mne zásadní připomínku "Mluv nahlas!"), po rok 2015, kdy vede své Pouliční divadlo, píše

[81] KLEJNA, Pavel. *Pouliční divadlo Viktora Braunreitera.* [Online] Dostupné z URL: http://host.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=17662 [2015-05-14].

[82] Původem z Ostravy, narozena v roce 1972. 1987-1991 studovala Střední knihovnickou školu v Brně, 1991-1995 Janáčkova akademie múzických umění v Brně, obor dramaturgie. Působila jako lektor dramaturgie v Divadle bratří Mrštíků (dnes Městské divadlo Brno), jako dramaturg ve stálém angažmá v Divadle Petra Bezruče v Ostravě a v Městském divadle v Karlových Varech, hostovala na příklad v Českém Těšíně, Olomouci, Opavě, ostravské Aréně, Praze, u Romana Černíka v Evrybábách.

[83] Dramaturgická spolupráce Petry Kohutové s DS D3 Karlovy Vary: Lev Blatný: Smrt na prodej (režie Anna Ratajská, 2000), Karel Tachovský: Mor (režie Anna Ratajská, 2002), J. R. Pick: Smolaři /Smolař ve žluté čepici/ (režie Anna Ratajská, 2004), J. M. Bourek: Ženich pro čertici. (režie Anna Ratajská, 2004, role Vědělky), L. Holberg: Jeppe z Vršku (režie Anna Ratajská, 2005), D. Drábek: Hořící žirafy (režie Petra Kohutová, 2006), J. Drda: Hrátky s čertem (režie Anna Ratajská, 2008), P. Turrini: Nejbláznivější den (režie Anna Ratajská, 2008), M. de Ghelderode: Tři herci, jedno drama (režie Petr Richter, 2009), Vlastimil Peška: Komedie o narození Ježíška (režie Anna Ratajská, 2009), Píseň o Viktorce (režie Petr Richter, 2011), M. Viewegh, Dodo Gombár: Andělé všedního dne (režie Anna Ratajská, 2013), A. Přidal: Malé noční hry (režie Anna Ratajská, 2014), M. Exnerová: Vlasatice (režie Miroslava Exnerová, 2013), V. Klimáček: Historky z fastfoodu (režie Anna Ratajská, 2014).

pro něj scénáře, režíruje je a zároveň moderuje koncerty vážné hudby a hraje v profesionálním divadle, toť rozkoš hodná divadelního gurmána i prostého zaujatého pozorovatele paradoxů života. Produkce Pouličního divadla, ať už v ulicích měst, na trzích, vinobraních či hradech a zámcích (opominout autorské noční prohlídky by byl neodpustitelný hřích), na sebe s oblibou berou podobu jakéhosi nedbalého, poloimprovizovaného pohrávání si s tématem v podání interpretů na hranici šmíry - ale při bližším pohledu pozorný divák odhalí, že vše je promyšleno do nejmenšího detailu, témata jsou závažnější, než se na první pohled zdá, a šmíra je jen základní východisko pro autentické sdělení toho, s čím mají problém i profesionální herci.“

5.3 PDVB OČIMA DIVÁKŮ

Divák je pro divadelníka nejzásadnějším recipientem. Je to především divák, kdo přijímá či nepřijímá to, co vidí a slyší na jevišti. A je to opět hlediště, kdo se stává pomyslným zrcadlem tvorby. Ne zřídka se stává, že zatímco odborná kritika se k tvorbě sledovaného subjektu staví nepříznivě, divák v protikladu k tomu chválí a raduje se. V následující části budeme mít možnost sledovat, jak představení PDVB komentují z čistě subjektivního hlediska diváci z řad dospělých i z řad dětí.

5.3.1 NOČNÍ VAMPÝRSKÁ PROHLÍDKA HRADU LOKTE

V pátek 31. srpna se konala Vampýrská noční prohlídka hradu a my se o ní dozvěděli z internetových stránek hradu http://www.hradloket.cz/. *Tentokrát jsme již cela cíleně hledali kulturní akce, na kterých vystupuje Viktor Braunreiter se svým pouličním divadlem, které nás minule tak nadchlo prohlídkou Horního Hradu. A ani tentokrát jsme rozhodně nebyli zklamáni. Pouze snad trochu pokulhávala organizace prodeje vstupenek, která asi měla začít vzhledem k množství návštěvníků dříve než půl hodiny před začátkem.*

Představení začalo s asi 30 minutovým zpožděním nedaleko vstupní brány úvodním monologem Viktora Braunreitera a mezi výbuchy smíchu se postupně z různých koutů hradu k němu přidávali jeho herečtí kolegové. Příběh byl vystaven na klasické vampýrské zápletce a zápasu smrtelníků s upíry a nemrtvými. Velice půvabně působily

osobité vampýří sestřičky, hlavně jejich nejmladší, která zosobňovala strach hlavního hrdiny. Její úžasné líčení a herecký výraz po celou dobu vystoupení vyjadřovaly úžasné emoce strachu a přesto působila velice půvabně, ba nadpozemsky krásně, a ač pod zamračenou oblohou, připomínala vampýrskou princeznu v měsíčním světle.

Děj nás pak zavedl do různých míst hradu, na hlavní nádvoří, do rytířského sálu a do hodovní síně. V druhé části představení vše trochu narušil déšť, ale zase díky němu se diváci více rozptýlili a představení bylo doplněno nehostinnou atmosférou. Snad jediným trochu kazícím faktorem zážitku, byli trochu delší proluky při přesunu diváků. Úzké průchody a schodiště, přece jenom dav protáhli do velkého hada, ale taková maličkost se dá pochopit a proluky v krásných kulisách hradu šli vyplnit prohlídkou okolí, které by jinak většinou návštěvník ve spěchu prošel bez povšimnutí.

Zážitkem byl nezapomenutelný výkon Viktora Braunreitera, průvodce večera, a jeho hereckých kolegů. Velmi půvabná byla postavička v roli strachu, úžasná líčením, hereckým výrazem a projevem po celou dobu představení, stejně tak postava Igora a jeho mrtvé veverky. Škoda že jsme se nikde nedozvěděli jména těchto a ostatních hereckých kolegů Viktora Braunreitera. Jeho pouliční divadlo se stává legendou a tato nelehká herecká disciplína, která vyžaduje obrovský nadhled, pohotovost a talent pro práci s davem je jeho mistrovskou disciplínou. Velmi vtipné jsou jeho repliky, kterými dokáže utišit neukázněné diváky, kterých je bohužel stále dost a tím nemyslím neposedná, zvídavá, malá dítka.[84]

5.3.2 DRUHÝ POKUS O DOBYTÍ NOČNÍHO HRADU, TENTOKRÁT ÚSPĚŠNÝ.

U pokladny sice proběhlo drama, protože jak bystře konstatoval Frost, reálná podoba rezervací v době počítačů byla lehce zneklidňující (šlo o cár papírů popsaný různorodě jmény, ve většině případů již seškrtanými, ve kterém se vyznal pouze pan pokladní a občas ne úplně bez problémů). Ale tak byli jsme tam. Sláva a hurá dovnitř, na nádvoří. Viktora Braunreitera jsem identifikovala okamžitě, byť na sobě neměl hučku

[84] MARFI. *Noční vampýrská prohlídka hradu Lokte.* [Online] Dostupné z URL: http://www.turistika.cz/vylety/nocni-vampyrska-prohlidka-hradu-lokte [2015-05-14].

jako během provádění u Horního hradu, a přestože loketská noční prohlídka byla kvůli extrémnímu množství lidí podstatně chudší, kvalitního humoru jsme dostali naservírováno dostatečně. Viktor Braunreiter je nejen skvělý herec, ale především poutavý vypravěč, jeho osobitý humor založený na zviditelňování detailů napohled běžné lidské komunikace mě baví, a nejen proto, že se Viktor nestydí před davem píchat do citlivějších témat anebo vtipně používat vulgární slova. Jen škoda, že z množstevních důvodů nebylo reálné představení propojit s návštěvníky hradu, protože právě blízký kontakt s obecenstvem udělal z hauenštejnské prohlídky excelentní estrádu. Ale tím nechci snižovat kvalitu upírské story v Lokti. A to i když mi mrzly nohy, protože farmářky mi kvůli debilnímu počasí zmokly a musela jsem tudíž na hrad vyrazit v civilních polobotkách. Potlesk pro Viktora Braunreitera a jeho výtečné pouliční divadlo a věčná škoda, že nemají webovky (nebo tak něco), protože na ně bych zde odkázala velmi ráda. A to i přes fakt, že reklamu evidentně nepotřebují, jsou skvělí i bez ní. Škoda, že se noční prohlídky odehrávají za tmy. Loketský Batman by se dceři určitě líbil.[85]

5.3.3 POULIČNÍ DIVADLO VIKTORA BRAUNREITERA V NAŠÍ ŠKOLE

Krčínoviny, občasník ZŠ Krčín. 18. 2. se ve škole konalo divadlo. Pro 1. stupeň bylo připraveno představení o tom, jak se v divadle chovat a jak se do divadla oblékat. Dále jsme se dozvěděli něco o různých typech divadla, a kdo v divadle pracuje. Například balet si mohly vyzkoušet dvě dívky. Zhlédli jsme také krátkou ukázku z opery. Nakonec si mohli tři spolužáci vyzkoušet, jaké je to být hercem v pohádce O Červené karkulce. Moc se nám představení líbilo a vzali jsme si ponaučení, jak se v divadle máme chovat. Kikča a Anča.

Dramatická tvorba v průběhu staletí bylo představení určené žákům druhého stupně. V úžasném představení jsme se přenesli do středověku, renesance i baroka, abychom se setkali s osobnostmi a ukázkami z dramatických děl těchto období. Druhá část představení patřila tragédii. Konkrétně nejznámější tragédii Williama Shakespeara Romeo a Julie. Někteří žáci v hledišti jistě tiše záviděli čtyřem svým spolužákům, kteří si v této slavné hře zahráli. Autor by se asi divil tomuto ztvárnění, protože na konci této

[85] DRAACE. *Druhý pokus o dobytí nočního hradu, tentokrát úspěšný.* [Online] Dostupné z URL: http://www.draace.cz/articles/2597-viktor-braunreiter-opet [2015-05-14].

tragédie nás bolely bránice od smíchu. Poučení, ale i zábava je jistě nejlepším spojením a tady se to podařilo.[86]

5.3.4 HABARTOVŠTÍ ŽÁCI SE POTKALI S POULIČNÍM DIVADLEM

Ve středu 20. června dostali žáci základní školy poprvé možnost potkat se s tvorbou a s hereckým uměním Viktora Braunreitera z Karlových Varů, který do místního kinosálu v kulturním středisku zavítal se svými komponovanými pořady. Sehrál je jak pro první, tak i druhý stupeň školy.

Z bezprostředních reakcí publika vyplývá, že nikdo ze žáků po zhlédnutí asi hodinového představení nelitoval času ani vynaložené dvacetikoruny, byť divadlo jako takové dozajista nepatří mezi nejoblíbenější zábavu našich teenagerů. Šesťáci až devátáci sledovali pořad, který před jejich očima ve zkratce předestřel vývoj divadla od středověku až po baroko. Přestože po většinu času se na pódiu pohyboval v neměnných kulisách pouze jeden herec, který jen minimálně měnil svou vizáž (např. prostřednictvím falešného vousu), scéna byla stále nějak plná, živá a zajímavá a vše jen podtrhovalo dynamický spád.

Herec si s naprostým přehledem dokázal zjednat kázeň u pubertálního osazenstva hlediště a drtivou většinu přítomných zaujal naprosto osobitým projevem, gestikulací, mimikou a využitím nejrůznějších funkcí svých mluvidel. Často také využíval prostředku vystoupení z role či narážek na naprosto soudobé dění a zvyky. Přesto se domnívám, že navzdory určité naprosto únosné dávky podbízivosti si žáci budou určitě pamatovat, kdy žil Wiliam Shakespeare, jak zněla stará čeština, co bylo dominantním motivem divadla v renesanci či že název nejstarší dochované staročeské hry je Mastičkář.

V závěrečné části vystoupení přizval umělec na pódium i čtveřici žáků, kteří pod jeho neopakovatelným a nenapodobitelným vedením sehráli několik klíčových scén z Romea a Julie. Sál bouřil, pískal, dupal a řval smíchy - ostatně takový způsob ocenění

[86] KRČÍNOVINY. *Pouliční divadlo Viktora Braunreitera v naší škole.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zskrcin.cz/casopis/casopis5_10.pdf [2015-05-14].

hereckého kumštu je prý ten nejsladší. Tentokráte si ho Viktor Braunreiter zasloužil měrou vrchovatou. Podařilo se mu totiž nejen bezvadně pobavit, ale naprosto nenásilně i poučit, a to se cení zase u nás pedagogů.[87]

5.3.5 PŘÍJEMNÉ CHVÍLE PROŽILI ŽÁCI NAŠÍ ŠKOLY

Příjemné chvíle prožili žáci naší školy v úterý 18. 9. v místním kině, když navštívili divadelní představení, které do škol přináší agentura Promoculture Karlovy Vary. Hlavním protagonistou byl Viktor Braunreiter, člen divadla D3 Karlovy Vary a také lídr Pouličního divadla Viktora Braunreitera. Pro žáky 1. stupně přivezl poutavé představení, ve kterém zábavnou formou představil bratry Grimmovi a jejich pohádky. Žáci i učitelé byli svědky toho, co dokáže na jevišti jeden jediný herec. Vlastně nebyl úplně sám, ale velmi ochotně mu pomáhali naši žáci. S chutí vyběhli na jeviště a zahráli si po boku profesionála, který vládl jak slovem, tak výraznou mimikou. V krátkém okamžiku se ze školáků stali trpaslíci spolu s krásnou Sněhurkou nebo sluhové v Šípkové Růžence. Ani žáci v hledišti nezaháleli a dotvářeli pohádkovou atmosféru drobnými pohybovými a zvukovými činnostmi. Téměř hodinové představení bylo pro žáky velmi obohacující.[88]

5.3.6 DIVÁCKÁ HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB

Do kapitoly PDVB očima diváků je na tomto místě, respektive v Přílohách 25 – 28, zařazeno divácké hodnocení čtyř konkrétních představení. Vybrána byla již lety prověřená Popelka, a tři večerní představení: Selské bouře v Ostrově, Noční prohlídka Karlových Varů a Vampýrská noc na hradě Loket. Ve všech čtyřech případech bylo postupováno tak, že každý návštěvník představení při koupi vstupenky dostal zároveň předem připravený hlasovací lístek (viz Příloha 29). Divák mohl po skončení divadla právě zhlédnutý kus ohodnotit. Forma hodnocení byla záměrně zvolena jednoduše – diváci představení známkovali jako ve škole, přičemž jednotlivá numerická hodnocení měla i své slovní ekvivalenty. Důvodů pro jednoduchou podobu hodnocení bylo něko-

[87] PLEVKA, A. *Habartovští žáci se potkali s pouličním divadlem.* [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/1487-11366-habartovsti-zaci-se-potkali-s-poulicnim-divadlem-.html [2015-05-14].
[88] TEPLÁ, H. *Příjemné chvíle prožili žáci naší školy.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zspobezovice.cz/UVOD/Aktuality/(tag)/divadlo%202012 [2015-05-14].

lik. Za prvé všeobecná zkušenost se školním hodnocením (a to i u nejmladších diváků), za druhé přehlednost a rychlost a třetím kritériem byla praktická stránka věci; diváci na anketní lístky psali v různých klimatických podmínkách (déšť) a za zhoršených světelných podmínek. Rozsáhlejší či složitější texty by diváci nejpravděpodobněji nebyli ochotni akceptovat. Snahou hodnocení představení PDVB jednoduchou formou bylo získání elementárního přehledu o tom, jak diváci vnímají kvalitu představení. Dalším získaným údajem byl věk respondentů. Následně tak bylo možné vyhodnotit věkovou skladbu vybraných představení, i když u večerních představení může být tento údaj poněkud zkreslen. Je velmi pravděpodobné, že na dopoledních nebo odpoledních představeních by podíl mladších diváků byl vyšší. Z ústních dotazů směrem k divákům (údaj tedy není zaevidován) bylo zjištěno, že většina návštěvníků tvorbu PDVB znala už z minula a na představení přišla po předchozí kladné zkušenosti nebo na doporučení přátel. Přibližně třetina dotazovaných pak uvedla, že konkrétní představení zhlédla už dříve a vrací se, protože si jej chce užít ještě jednou.

Tento fakt se do hodnocení promítnul velmi silně. Lze konstatovat, že 1 – *výborný* ohodnotilo v průměru všech čtyř sledovaných představení 86,5 % diváků, 2 – *chválím* 11 % diváků, 3 – *dobrý* 6,25 % diváků. Pro 4 – *příliš nezaujalo* a 5 – *nezaujalo vůbec* nehlasoval nikdo. Jako nejúspěšnější ze sledovaných představení se jeví Sněhurka. Hodnocení *výborný* jí udělilo 91 % diváků, prakticky 100 % diváků ve věkové kategorii do 15 let. Další dvě představení se výsledky lišila jen málo: nejlépe dopadli Vampýři na Lokti – 1 – *výborný* 85 %, za nimi Noční prohlídka K. Varů s 83 %. S odstupem deseti procentních bodů skončily Selské bouře se 73 %.

Uvedené hodnocení diváků se může zdát mírné až shovívavé. Ale pokud si připustíme fakt, že diváci přišli na lidové divadlo provozované amatéry, jinak řečeno na divadlo bez velkých uměleckých ambicí, zato s předem jasně avizovaným cílem – pobavit – pak toto hodnocení můžeme vnímat jako pochvalné právě proto, že vybraná představení naplnila divácká očekávání.

ZÁVĚR

Pouliční divadlo Viktora Braunreitera je amatérský soubor, který vznikl v roce 2006. Jeho zakladatelem, vedoucím, autorem, hercem, režisérem a neumdlévajícím srdcem i hlavou je Viktor Braunreiter. Tento všestranně talentovaný herec autodidakt působil před založením vlastního divadla v karlovarském Divadelním studiu D3 (zpočátku v sekci Studio mladých D3) a později byl jednou ze čtyř nejvýraznějších tváří divadla Klobrouk (spolu se Z. Daňkem, M. Kaiserem, J. Burianem). Dnes, po deseti letech intenzivní divadelní práce, se mu podařilo vybudovat soubor s výrazným puncem kvality a autorské originality. Sledovat cestu PDVB je jako skládat mozaiku. Jeho tvorba je totiž podobně pestrá. Jednotlivé dílky mají sice různé tvary a barvy, ale základní stavební materiál, ze kterého jsou uhněteny, zůstává neměnný. Proto výsledný obraz působí vyváženě a harmonicky, i když je kolorován mnoha barvami a odstíny reprezentovanými různými dramatickými postupy. Divadelní práce PDVB je pevně rámována konturami charakteristického divadelního projevu. Míst a prostředí, kde bychom se s poetikou PDVB dnes mohli potkat, je mnoho.

V počáteční fázi bychom herce uvedeného souboru našli především v plenéru – tak jak to napovídá už jeho název. Humorně laděné autorské parafráze klasických pohádek s detailně budovanou textovou výstavbou odehrané ve stovkách repríz na hradních nádvořích – především na Lokti a Hauenštejně – a v ulicích mnoha českých měst se staly jak dobrým odrazovým můstkem pro další projekty, tak především potřebným prubířským kamenem mladého divadla. Nabyté zkušenosti a podněty Viktor Braunreiter přetavil do podoby různých typů představení, která ale všechna nesou jeho osobitý rukopis. Hlavním poznávacím znamením tvorby PDVB je lidový, ale ne surový či primitivní humor a nezbytná nadsázka kořeněná ironií i sebeironií. Hlasitý smích obecenstva je pravidelnou a neoddělitelnou součástí každého dramatického počinu z dílny PDVB. Aktivizace diváka je pro PDVB taktéž více než charakteristická.

Dlouhou sedmiletou etapu prožilo divadlo na cestách po českých školách. Edukativní představení zaměřená na historii literatury zhlédly tisíce žáků. Poptávka ze strany základních i středních škol byla obrovská. Důvod byl jasný: novátorská koncepce

„didaktických“ představení se rozhodla nabourat vžitý názor, že výuka literatury je pro většinu žáků a studentů bezbřehou nudou skládající se z nekonečného řetězce jmen, dat, názvů a obsahů nikdy nepřečtených knih. Autor textů přišel s nápadem vnést do základní výkladové osnovy oživující prvky ne nepodobné bulváru, na který je současný recipient ze současných médií zvyklý. Z literárních osobností dělá „celebrity“, které rozhodně stojí za pozornost. Později tuto metodu s úspěchem použije i v jiných svých autorských textech. Na příklad v sérii dramatických medailonů slavných osobností v pořadech pro karlovarskou hvězdárnu nazvaných Noc hvězd a Noc oživlých vědců. Nejnovějšími pořady (od 2013) PDVB kombinujícími divadlo a vzdělávání jsou ty, ve kterých je v hlavní roli Karlovarský symfonický orchestr. Tato spolupráce je vedle té s Městským divadlem Karlovy Vary jasným důkazem o posunech, které divadlo zavádějí „z ulice pod střechu“; vizitkou dobrého renomé a také vyjádřením důvěry klasických kulturních institucí, kterou si PDVB, respektive Viktor Braunreiter, za dobu svého divadelního působení vybudoval.

Jedním z hlavních přínosů PDVB pro širokou veřejnost je tzv. „oživování“ vybraných míst či prostředí. Ta sice mají své osobní kouzlo (nádvoří středověkého hradu, ulice lázní, renezanční park, klášterní zahrada), ale divadelníci jej dramaticky umocňují, nebo dokonce násobí. Mohli bychom mluvit o poetizaci prostoru. Divadelní pásma či dramatizované prohlídky jsou nápaditou, v širokém regionu ojedinělou, koncepcí. V současnosti může divák potkávat herce PDVB v takto koncipovaných představeních na západě Čech - Lokti, Karlových Varech, Ostrově, Jáchymově, hradech Hauenštejn, Seeberg – ale i jinde, např. v Mělníku (Mělnické vinobraní) nebo Českém Krumlově (Slavnosti pětilisté růže).

Kritika tvorby PDVB bývá většinou pozitivní. Kladné ohlasy přicházejí od diváků, můžeme je sledovat např. v článcích a komentářích na internetu, tak ale i u zasvěcené kritiky, např. u dramaturgyně Městského divadla Karlovy Vary Petry Kohutové: „*Produkce PDVB na sebe s oblibou bere podobu jakéhosi nedbalého, poloimprovizovaného pohrávání si s tématem v podání interpretů na hranici šmíry - ale při bližším pohledu pozorný divák odhalí, že vše je promyšleno do nejmenšího detailu, témata jsou závažnější, než se na první pohled zdá, a šmíra je jen základní východisko pro autentic-*

ké sdělení toho, s čím mají problém i profesionální herci.“ Uvedený názor potvrzuje anketa diváckého hodnocení vybraných představení odehraných v sezoně 2015. Relevantní vzorek dvě stě pěti respondentů oznámkoval pomocí jednoduché školní klasifikace představení známkou v hodnotě 1 - 2, tj. *výborný – chválím.*

Herecký projev Viktora Braunreitera vyspěl. Důkazem budiž angažmá na půdě klasického kamenného divadla v Karlových Varech, kde v sezoně 2014 – 2015 s úspěchem odehrál roli Marka Webstera v romantické komedii Láska mezi nebem a zemí. Uznání si herec získal i na poli scénáristickém a moderátorském, v medailonu Městského divadla Karlovy Vary se píše: *„V listopadu 2013 fenomenálně uváděl historicky první karlovarskou Noc divadel.“* Ve stejné roli se poté ocitl i v letech 2014 – 2015. V nadcházející sezoně 2016 čeká PDVB náročný úkol. Bude hlavním divadelním partnerem Karlovarského kraje v rámci oslav 700 letého narození Karla IV. Jak si s tímto náročným zadáním poradí, ukáže teprve budoucnost.

Už nyní lze ale konstatovat, že PDVB je v současnosti progresivním divadelním konceptem, který stojí široce rozkročen mezi svou původní podobou divadla pouličního a divadlem moderních postupů. Jeho tvůrčí originalita, invence, nezaměnitelnost, píle a chuť se nadále rozvíjet spolu s širokou a věrnou diváckou platformou jej staví do pozice předního regionálního amatérského souboru se sílícími ambicemi tyto hranice překonat.

RESUMÉ

Viktor Braunreiter´s street theatre is an amateur aggregate, which came into existence in year 2006. Viktor Braunreiter is its founder, leader, author, actor and also a director. This universally talented actor acted as a member of Theatre Studio in Karlovy Vary before he found his own theatre, and later he was one of four the most well-marked cheek in the theatre Klobrouk. Today, after ten years of intensive theatre work, he managed to build up the company with strong mark of quality and author´s originality.

Production of company is varied. Places and environments, where we could meet PDVB´s poetic, are a lot, either at the castle courtyards or in Czech town´s streets, but also in the primary and secondary schools. One of the main PDVB´s benefit for general public is so called "resuscitate" representative places or environments, which theatre actors intensify dramatically. We could speak about poetics in space. Theatre programmes or dramatizing performances are imaginative concept and it is out of the ordinary in this wide area.

Criticism of PDVB´s creation used to be almost positive. Affirmative reactions come from the spectators, but also from privy critics. The main tell-tail sign of PDVB´s creation is folk, but not primitive humour and absolutely necessary exaggeration, irony and self-irony. Loud laughing from spectators is regular and inseparable part of every dramatic act from PDVB´s production. Activation of spectator is for PDVB also typical.

Creative originality, invention, unmistakable, diligence and desire to be also developing together with wide and regular spectator´s platform put PDVB into position of leading local amateur company with growing stronger ambition surpass these bounds.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

[01] HRABÁK, J. *Poetika.* 2. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1977. ISBN neuvedeno. s. 368.

[02] KARPATSKÝ, D. *Labyrint literatury*. 4. upravené vyd. Praha : Albatros, 2008. ISBN 978-80-00-02154-6. s. 541.

[03] KRATOCHVÍL, K. *Komedie dell´arte.* Praha : Divadelní ústav, 1973. ISBN neuvedeno. s. 400.

[04] LÖWE, G. STOLL, H. A. *ABC Antiky.* 3. přepracované vyd. Praha : Ivo Železný, 2005. ISBN 80-237-3938-7. s. 468.

Elektronické zdroje

[05] DRAACE. *Druhý pokus o dobytí nočního hradu, tentokrát úspěšný.* [Online] Dostupné z URL: http://www.draace.cz/articles/2597-viktor-braunreiter-opet [2015-05-14].

[06] KARLOVARSKÉ DIVADLO.CZ. *Viktor Braunreiter.* [Online] Dostupné z URL: http://www.karlovarske-divadlo.cz/cz/cinohra-kmd/umelecky-soubor/viktor-braunreiter/ [2015-12-25].

[07] KLEJNA, Pavel. *Pouliční divadlo Viktora Braunreitera.* [Online] Dostupné z URL: http://host.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=17662 [2015-05-14].

[08] KRČÍNOVINY. *Pouliční divadlo Viktora Braunreitera v naší škole.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zskrcin.cz/casopis/casopis5_10.pdf [2015-05-14].

[09] MARFI. *Noční vampýrská prohlídka hradu Lokte.* [Online] Dostupné z URL: http://www.turistika.cz/vylety/nocni-vampyrska-prohlidka-hradu-lokte [2015-05-14].

[10] PLEVKA, A. *Habartovští žáci se potkali s pouličním divadlem.* [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/1487-11366-habartovsti-zaci-se-potkali-s-poulicnim-divadlem-.html [2015-05-14].

[11] -red-. *Noc oživlých Varů vás bude bavit.* [Online] Dostupné z URL: http://www.mmkv.cz/data/USR_289_DEFAULT/Vary1309_fin_web.pdf [2015-05-14].

[12] REICHARD, Pavel. *Upírům na hradě loket odzvonilo. Zařídil to van Brusel.* [Online] Dostupné z URL: http://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/236-12424-upirum-na-hrade-loket-odzvonilo-zaridil-to-van-brusel.html [2015-05-15].

[13] TEPLÁ, H. *Příjemné chvíle prožili žáci naší školy.* [Online] Dostupné z URL: http://www.zspobezovice.cz/UVOD/Aktuality/(tag)/divadlo%202012 [2015-05-14].

[14] ZEDNÍK, Vladimír. *Karlovy Vary zahajovaly lázeňskou sezonu. Lidé v ulicích řvali smíchy.* [Online] Dostupné z URL: http://vary.idnes.cz/zahajeni-karlovarske-lazenske-sezony-dxj-/vary-zpravy.aspx?c=A140505_2062032_vary-zpravy_ba [2015-05-14].

Novinové a časopisecké zdroje

[15] DANĚK, Zdeněk. Všechno možné, jen ne letargie. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 36 (11. 2.), s. 10.

[16] FIDLEROVÁ, Anna. Dé trojka s mladou generací. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 249 (24. 10.), s. 10.

[17] FIDLEROVÁ, Anna. Vážený neletargický diváku. *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 131 (6. 6.), s. 12.

[18] HRDINOVÁ, Radmila. Z deníku 61. Jiráskova Hronova aneb Divadlo na rozcestí. *Amatérská scéna.* 1991, roč. 28, č. 11, s. 3-11.

[19] JANDLOVÁ, Adriena. Dokud budou lidi chodit, budeme hrát! *Západočeské noviny. Týdeník Karlovarska.* 1994, roč. 4, č. 49 (8. 12.), s. 8.

[20] KALINOVÁ, Ivana. Satirický osten mířil na problémy města. *Karlovarské noviny*. 1995, roč. 5, č. 242 (16. 10.), s. 9.

[21] KAŠPAR, Martin. Vesmír, neutrina, astronomie. Karlovarská hvězdárna zve dál. *Mladá fronta DNES. příl. Karlovarský.* 2011, roč. 22, č. 224 (23. 9.), s. 3.

[22] KOHUTOVÁ, Petra. *Divadelní studio D3 Karlovy Vary 1961 – 2011. Almanach k padesátému výročí založení souboru.* 1. vyd. Karlovy Vary: Garmond, 2011. s. 49. ISBN neuvedeno.

[23] KOZOHORSKÝ, Petr. Režisér prokázal skvělý odhad. *5plus2*. 2014, roč. 3, č. 27 (4. 4.), s. 6.

[24] LINHART, Jiří. Ahoj! Umíte česky? *Karlovarské noviny.* 1995, roč. 5, č. 38 (14. 2.), s. 11.

[25] LINHART, Jiří. Malý princ v slušivém klob(r)ouku. *Karlovarské noviny*. 1994, roč. 4, č. 91 (19. 4.), s. 10.

[26] MÄRZ, Jan. Brána v pšeničném lánu. *Karlovarské noviny*. roč. 6, č. 173 (26. 7.), s. 12.

[27] MÄRZ, Jan. Umění rozplakat diváky smíchem. *Karlovarské noviny.* roč. 5, č. 22 (26. 1.), s. 10.

[28] URBANOVÁ, Alena. 40 zlosynů… *Zpravodaj Divadelní Třebíče.* Květen 1998.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Zdeněk Daněk

Příloha 2 Jiří Burian

Příloha 3 Martin Kaiser

Příloha 4 Viktor Braunreiter

Příloha 5 Plakát hry Volnost Rovnost Bratrství

Příloha 6 Text písně O mamonu ze hry Peklo, příjem

Příloha 7 Text písně Prodaná ze hry Peklo, příjem

Příloha 8 Text písně Zubatý maškary ze hry Peklo, příjem

Příloha 9 Krátký amatérský film o divadle BezDirky

Příloha 10 Mystifikační text A prut se protahoval

Příloha 11 Text Měsíc z představení Noc hvězd / PDVB

Příloha 12 Tabule k představení Sněhurka / PDVB

Příloha 13 Plakát hry Sedm smrtelných hříchů na hradě Loket / PDVB

Příloha 14 Plakát Noční prohlídky Horního hradu – Hauenštejna / PDVB

Příloha 15 Plakát k představení Vaganti na hradě Loket / PDVB

Příloha 16 Plakát k 57. Dvořákovu karlovarskému podzimu

Příloha 17 Plakát k představení Selské bouře v Ostrově

Příloha 18 Krátká videoukázka ze hry Selské bouře v Ostrově - Körner

Příloha 19 Krátká videoukázka ze hry Selské bouře v Ostrově - Hajzl

Příloha 20 Krátká videoukázka ze hry Selské bouře v Ostrově - Hradby

Příloha 21 Krátká videoukázka ze hry Selské bouře v Ostrově - Náměstí

Příloha 22 PDVB na Königsmühle

Příloha 23 Krátká videoukázka z Noční prohlídky Karlových Varů - Sissi

Příloha 24 Krátká videoukázka z Noční prohlídky Karlových Varů – Sup

Příloha 25 Tabulka diváckého hodnocení představení Noční prohlídka Karlových Varů

Příloha 26 Tabulka diváckého hodnocení představení Selské bouře v Ostrově

Příloha 27 Tabulka diváckého hodnocení představení Sněhurka

Příloha 28 Tabulka diváckého hodnocení představení Vampýři na hradě Loket

Příloha 29 Diváky vyplněná hodnocení představení PDVB

Zdeněk Daněk

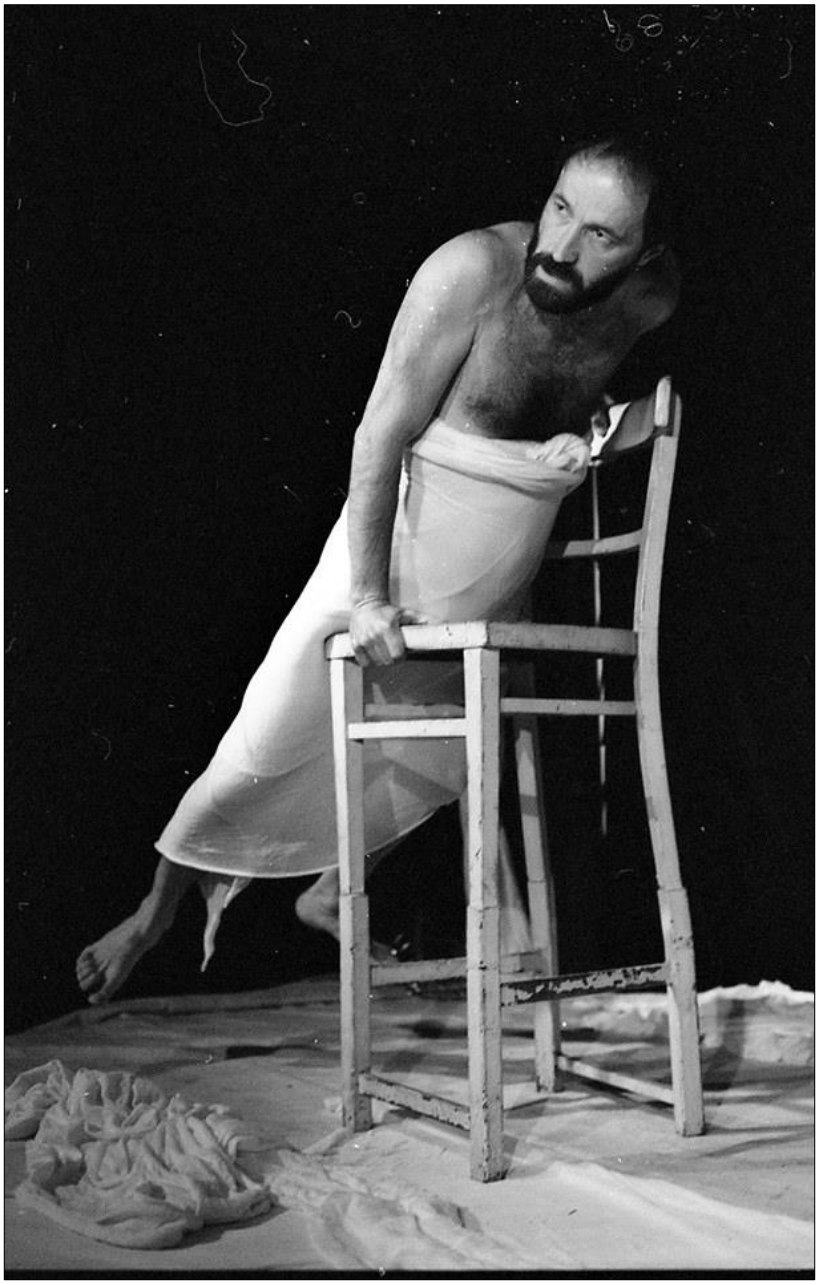

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Jiří Burian

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Matin Kaiser

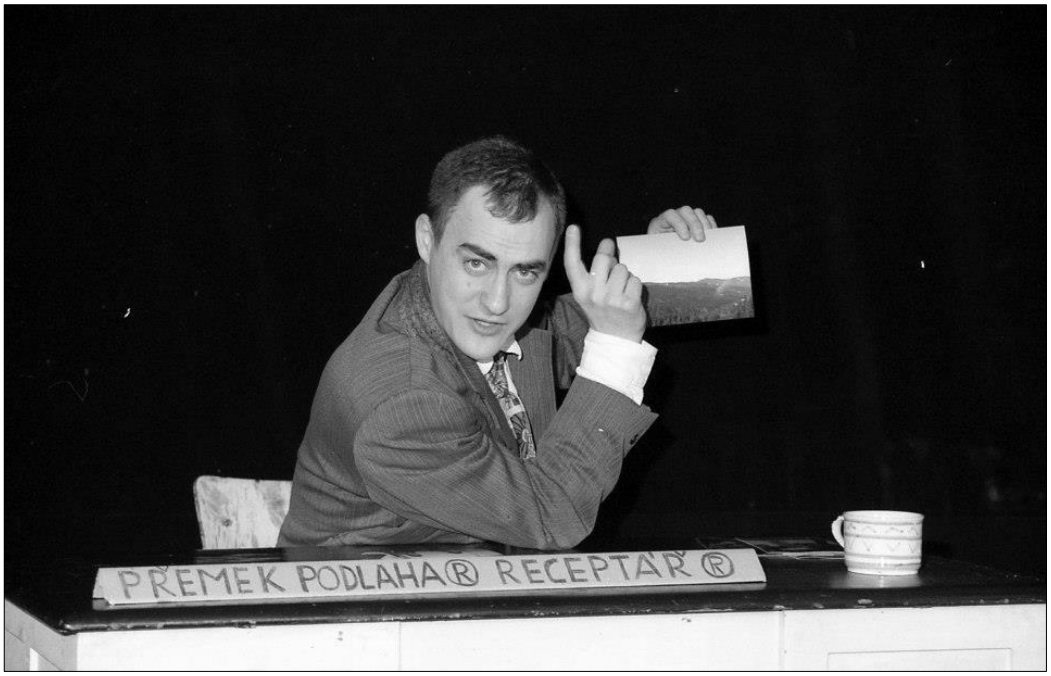

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Viktor Braunreiter

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Plakát hry Volnost Rovnost Bratrství / Klobrouk

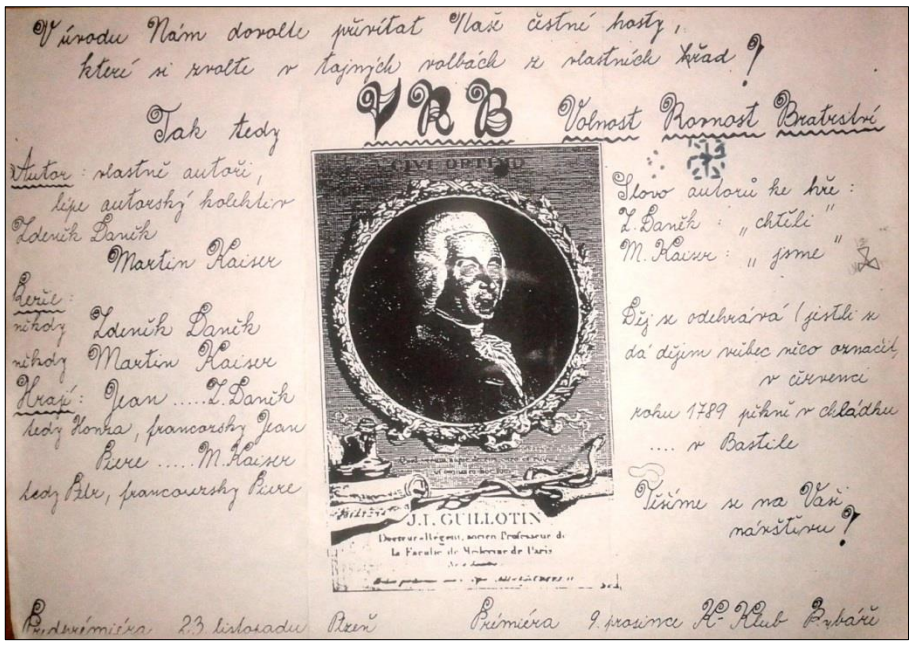

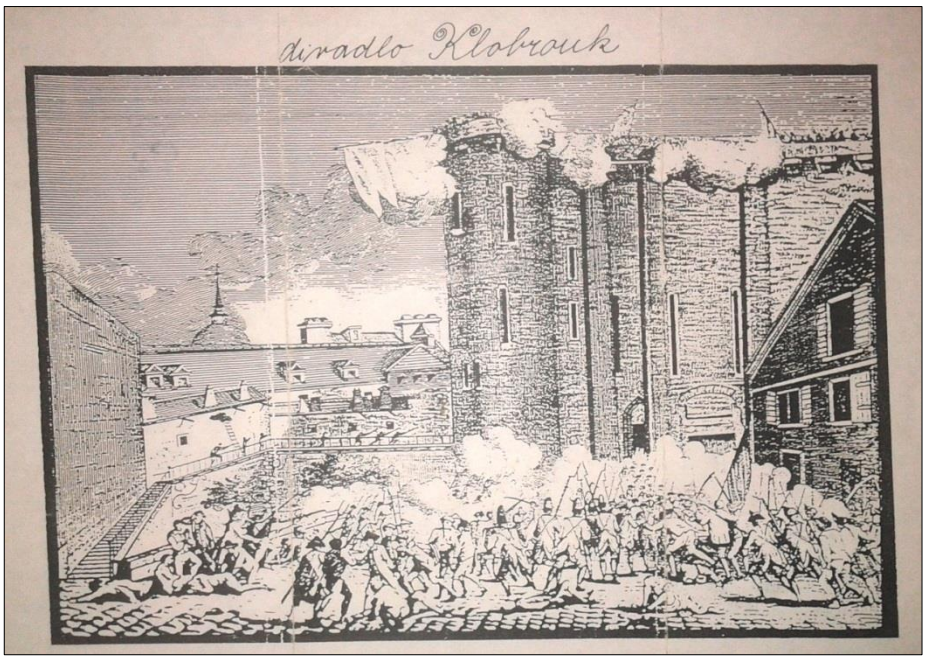

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

Texty písně O mamonu ze hry Peklo, příjem / Klobrouk

Bez krachu a beze strachu hodně prachů
nevíš přeci co to všechno může stát
přičítat a neodečítat v tomhle spěchu
udržet si pohromadě celý plat

Nádherným palácem vláčet své touhy
s obojkem na krku jít o krok dřív
u banky čekat a s pocitem slouhy
až zlatý prasátko otevře chlív

Oběh cenných papírů i obligací
nastřádat si do foroty peníze
před usnutím se obávat temných vod
nenechat se ošidit o provize

V naší duši něco buší a co má být
víc než láska cinkot mincí pohladí
básníkům to zpívá jen když je za co pít
tučná konta poezii nahradí

Text písně Prodaná ze hry Peklo, příjem

Znám jednu dívku ta má dukáty má dukáty
zná nebo nezná hlavně se vyzná je na dukáty
a chalupu a chalupu dostane od táty
a pod kotlem zatopeno smáčí si v nich hnáty

Kus pole má a hezké telátko
hus kachen dost a pěkné selátko
v pekle nikdo nic nemá
ona se proti neprovdá

Až budeš má nevěsta
pak půjdem spolu do města
z pekla nikdo ven nemůže
z pekla nikdo ven nemůže
ledy by byl Satanáš
No to by bylo něco to by bylo něco ku zdaru
No to by bylo něco ku zdaru!

Text písně Zubatý maškary ze hry Peklo, příjem

Hromy do police
slyšte hlas polnice
jedna zní blízko druhá je dál
puška a děla
jak se to dělá
když člověk na lidi zavelí pal
Zubatý maškary
naskáčou do káry
s lhostejným úsměvem vyrazí vpřed
pro věčnou slávu
za polní trávu
pod helmou prázdno na srdci vřed
Voják je jiný
s pocitem viny
zapírá nudu zahání hněv
když mu hrozí
že ho urazí
nevnímá slova slyší jen řev
Když dojdou k cíli
stává se na chvíli opojný lék
zcela bez hranic
nemyslí na nic
co by se hodilo co kdo by řek

Mystifikační text divadla Klobrouk „A prut se protahoval“

A prut se protahoval…

A prut se protahoval, až posléze se podobal obrovskému šarlatovému hadu, prodírajícímu se těsnými rýhami dráhy. Čím dále tím hlučněji se ozývaly výkřiky, volání, dunění gongů, drkotání vozíků, sykot páry a řinčení hřebel odhozených na zemi, pojily se v řezavou báječnou kakofonii oné spousty lidstva a strojů, vířící, řvoucí a ječící jako ve zvěřinci. Pokaždé když parní pila, otáčející velké zubaté kolo, zaťala do kolejnice, rozlehl se praskot, jako když se vychrlí kartáčový náboj, a zároveň sršela z řezaného železa sprška červenavých jiskérek. A opodál jiný netvor s litinovými koly ustavičně hučící, s ohromnými čelistmi, jež se otvíraly a zavíraly automatickým pohybem, úděsné strojní nůžky roztínaly naráz kusy zvící lidské hlavy, aniž se zpožďovaly nebo zrychlovaly, a jejich ostří byla stále připravena za strašlivého až hrůza jekotu, vydávaného otáčením obrovských žernovů. Pak nade vší onou změtí průmyslového zápolení převládla chimérická vidina hnacích kol se stem otáček za minutu, točících se v železném stojanu a dotýkajících se klenby.

Text Měsíc z představení Noc hvězd / PDVB

Viktor: Energie měsíce je opravdu silná. Promítá se do našich životů, možná si to ani neuvědomujeme. Ovšem, my vám dnes ukážeme, že měsíc je jeden z nejsilnějších energetických zářičů. Lidstvo je měsícem fascinováno odjakživa. Jeho vliv je tak silný, že se dokonce promítnul i do běžné mluvy. Nevěříte? Sledujte.
Na jak dlouho tam jedete?

Diváci: Na měsíc.

Viktor: Vlci vyjí na?

Diváci: Měsíc.

Viktor: Těhotenství trvá devět?

Diváci: Měsíců.

Viktor: Jak často berete plat?

Diváci: Měsíčně.

Viktor: Směje se jako?

Diváci: Měsíček.

Viktor: Na hnoji. Milenci zírají na?

Diváci: Měsíc.

Viktor: Jules Verne napsal román: Na?

Diváci: Kometě.

Viktor: Moje chyba. Slavný film Miloše Formana se jmenuje, Muž na?

Diváci: Měsíci.

Viktor: Trocha angličtiny. Lahodný míchaný nápoj se jmenuje Red?

Diváci: Moon.

Viktor: Slavný taneční krok Michaela Jacksona se jmenuje?

Diváci: Moon walking.

Viktor: A konečně rok má dvanáct?

Diváci: Měsíců.

Viktor: Jak vidíte, měsíc je prostě všude. Asi nejmarkantnějším příznakem energie měsíce je příliv a odliv. Protože nemáme moře. Předvedeme si to jinak.

Martin: *Nalévá pivo do půllitru.*

Viktor: Příliv.

Šárka: E*xuje pivo.*

Viktor: Odliv

Šárka: Ještě.

Viktor: Jako ukázka to stačilo. Myslím, že všichni ten princip pochopili. Dalším příznakem působení měsíce je náměsíčnost. Prosím figuranta.

Martin: S*pací čepice a lehá si.*

Viktor: Celý měsíc, po tvrdé práci spíte, jako zařezaní. Až přijde úplňková noc. *Měsíc*

Martin: *Náměsíčně se prochází.*

Šárka: *Zachytává ho a ukládá zpět.*

Viktor: Je to nepochopitelné. *Měsíc.*

Martin: *Náměsíčně se prochází.*

Šárka: *Zachytává ho a ukládá zpět*

Viktor: Vědci si nad tím lámou hlavu, nic. Nikdo na nic nepřišel. Snažili se to popřít, ale děje se to, prostě se to děje. *Měsíc.*

Martin: *Náměsíčně se prochází.*

Šárka: *Zachytává ho a ukládá zpět.*

Viktor: Vidíte? Opakuje se to v pravidelných intervalech a nikdy to nekončí. Tak, pro ukázku ještě jednou.

Martin: *Náměsíčně se prochází, dojde k Viktorovi a začne ho škrtit.* Jestli mě okamžitě nepřestaneš šikanovat, tak něco zažiješ.

Viktor: V pořádku, myslím, že jako ukázka iracionálního jednání, by to mohlo stačit. Měsíc má ovšem vliv i na lidský metabolismus. Víme a zvláště dámy vědí, že se v našem těle při úplňku něco děje. Spousta žen při úplňku nejí. Nikdo neví proč, ale opravdu to funguje. Když tedy potkáte štíhlou slečnu, můžete vzít jed na to, že drží onu slavnou dietu, které se říká…

Eliška: Krabičková dieta.

Viktor: Úplňková dieta, ale i tak ti děkuji za asistenci. Měsíc a energie měsíce ovlivňuje náš život více, než si dokážeme představit.

Tabule k představení Sněhurka / PDVB

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Plakát hry Sedm smrtelných hříchů na hradě Loket / PDVB

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

Plakát Noční prohlídky Horního hradu – Hauenštejna / PDVB

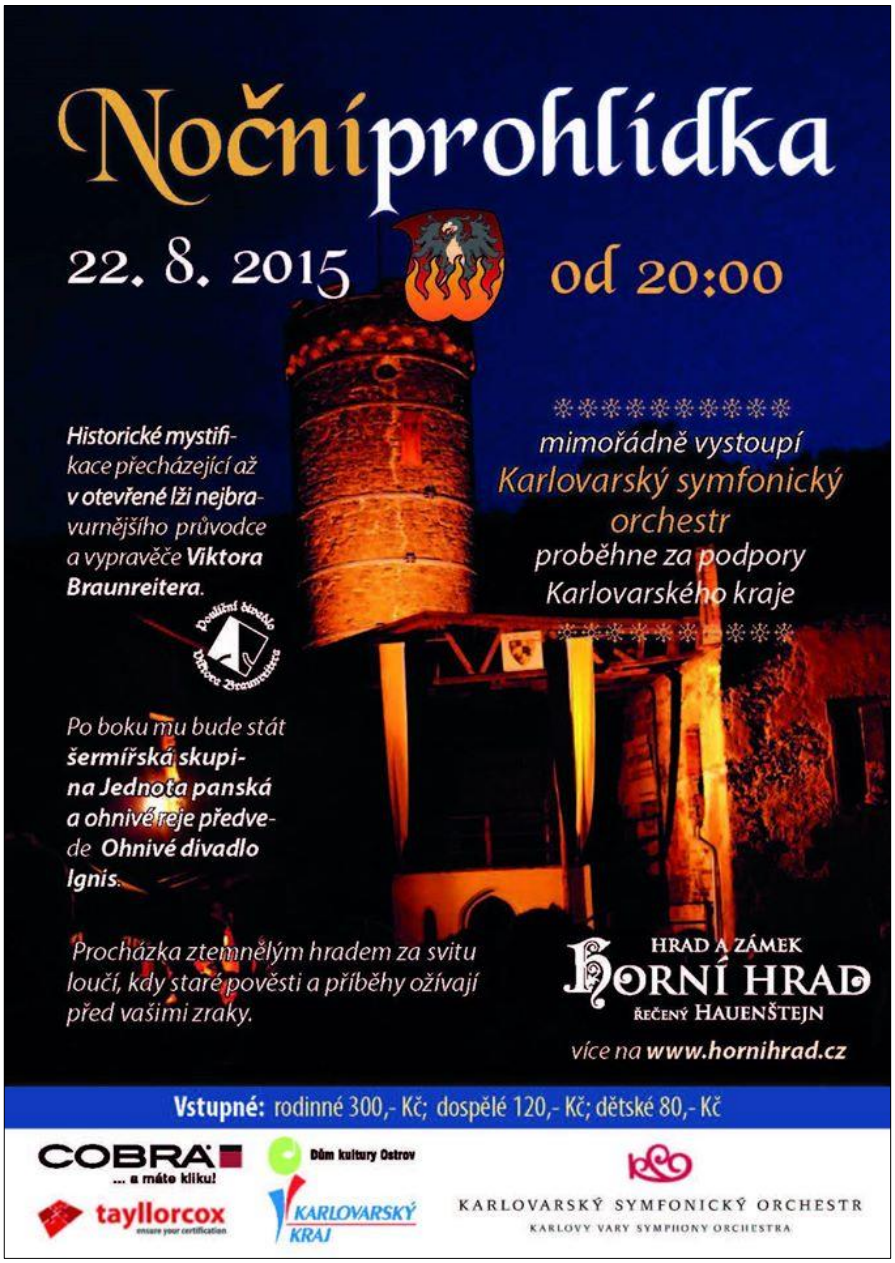

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

Plakát představení Vaganti na hradě Loket / PDVB

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

Plakát představení Antonín nás baví / PDVB

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

Plakát představení Selské bouře v Ostrově / PDVB

Zdroj: Archiv V. Braunreitera

PDVB při představení v Königsmühle

Zdroj: Foto archiv V. Braunreitera

Tabulka výsledků diváckého hodnocení představení PDVB

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB						
NOČNÍ PROHLÍDKA K. VARŮ		**ZNÁMKY HODNOCENÍ**				
VĚKOVÁ KATEGORIE	**POČET RESPONDENTŮ**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
DO 15 LET	7	7	0	0	0	0
15 – 30 LET	9	7	2	0	0	0
31 – 60 LET	18	16	2	0	0	0
STARŠÍ 60 LET	2	0	2	0	0	0
SOUČTY	36	30	6	0	0	0
PERCENTIL (%)		83	17	0	0	0

Zdroj: Martin Kašpar

Tabulka výsledků diváckého hodnocení představení PDVB

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB						
SELSKÉ BOUŘE		**ZNÁMKY HODNOCENÍ**				
VĚKOVÁ KATEGORIE	**POČET RESPONDENTŮ**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
DO 15 LET	8	4	2	2	0	0
15 – 30 LET	8	6	2	0	0	0
31 – 60 LET	25	21	4	0	0	0
STARŠÍ 60 LET	4	2	2	0	0	0
SOUČTY	45	33	10	2	0	0
PERCENTIL (%)		73	22	5	0	0

Zdroj: Martin Kašpar

Tabulka výsledků diváckého hodnocení představení PDVB

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB						
SNĚHURKA		ZNÁMKY HODNOCENÍ				
VĚKOVÁ KATEGORIE	POČET RESPONDENTŮ	1	2	3	4	5
DO 15 LET	36	36	0	0	0	0
15 – 30 LET	8	6	2	0	0	0
31 – 60 LET	12	10	2	0	0	0
STARŠÍ 60 LET	8	6	2	0	0	0
SOUČTY	64	58	6	0	0	0
PERCENTIL (%)		91	9	0	0	0

Zdroj: Martin Kašpar

Tabulka výsledků diváckého hodnocení představení PDVB

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ PDVB						
VAMPÝŘI NA LOKTI		**ZNÁMKY HODNOCENÍ**				
VĚKOVÁ KATEGORIE	**POČET RESPONDENTŮ**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
DO 15 LET	4	4	0	0	0	0
15 – 30 LET	18	16	2	0	0	0
31 – 60 LET	32	28	4	0	0	0
STARŠÍ 60 LET	6	3	2	1	0	0
SOUČTY	60	51	8	1	0	0
PERCENTIL (%)		85	13	2	0	0

Zdroj: Martin Kašpar

Diváky vyplněná hodnocení představení PDVB

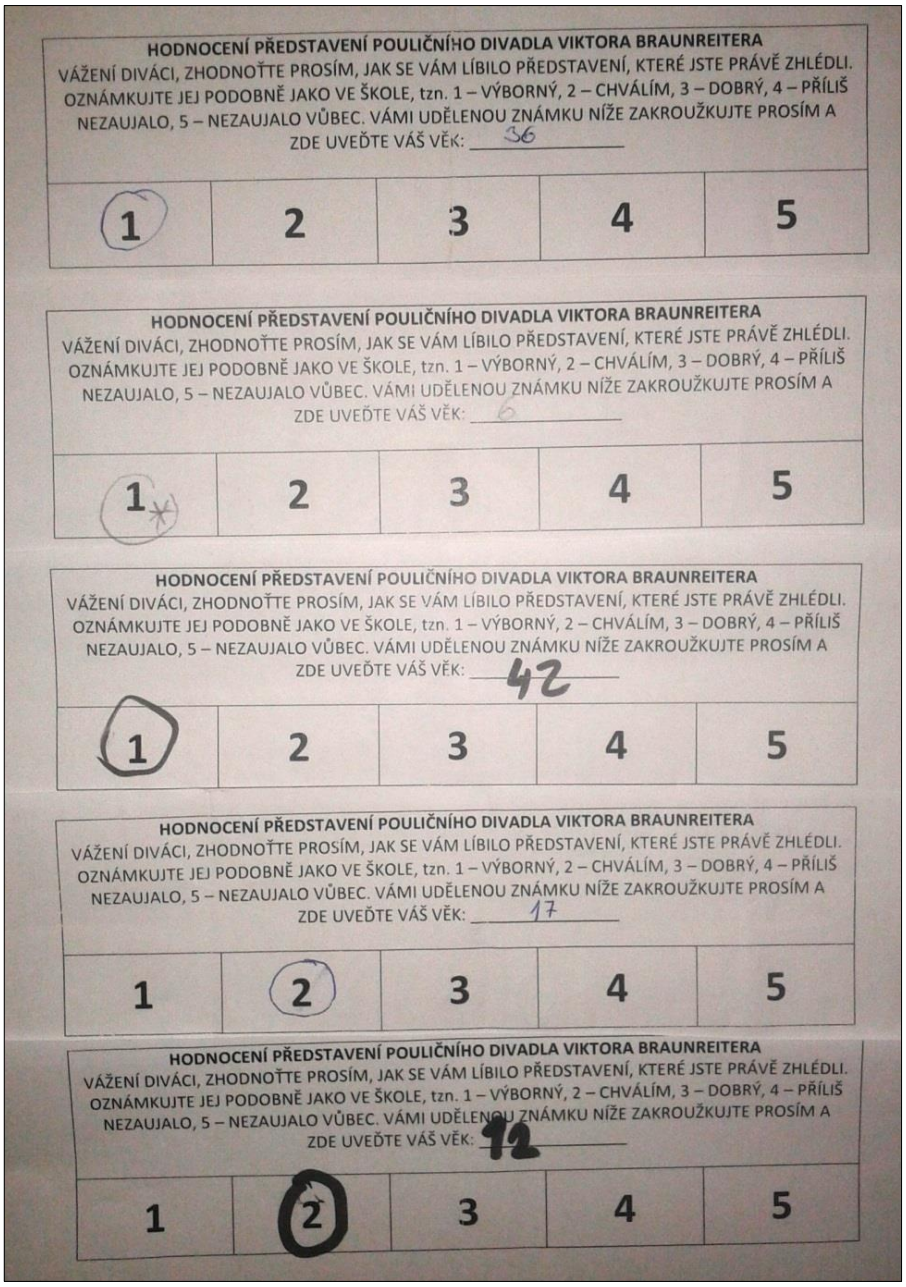

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ POULIČNÍHO DIVADLA VIKTORA BRAUNREITERA
VÁŽENÍ DIVÁCI, ZHODNOŤTE PROSÍM, JAK SE VÁM LÍBILO PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ JSTE PRÁVĚ ZHLÉDLI. OZNÁMKUJTE JEJ PODOBNĚ JAKO VE ŠKOLE, tzn. 1 – VÝBORNÝ, 2 – CHVÁLÍM, 3 – DOBRÝ, 4 – PŘÍLIŠ NEZAUJALO, 5 – NEZAUJALO VŮBEC. VÁMI UDĚLENOU ZNÁMKU NÍŽE ZAKROUŽKUJTE PROSÍM A ZDE UVEĎTE VÁŠ VĚK: 36

1 2 3 4 5

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ POULIČNÍHO DIVADLA VIKTORA BRAUNREITERA
VÁŽENÍ DIVÁCI, ZHODNOŤTE PROSÍM, JAK SE VÁM LÍBILO PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ JSTE PRÁVĚ ZHLÉDLI. OZNÁMKUJTE JEJ PODOBNĚ JAKO VE ŠKOLE, tzn. 1 – VÝBORNÝ, 2 – CHVÁLÍM, 3 – DOBRÝ, 4 – PŘÍLIŠ NEZAUJALO, 5 – NEZAUJALO VŮBEC. VÁMI UDĚLENOU ZNÁMKU NÍŽE ZAKROUŽKUJTE PROSÍM A ZDE UVEĎTE VÁŠ VĚK: 6

1 2 3 4 5

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ POULIČNÍHO DIVADLA VIKTORA BRAUNREITERA
VÁŽENÍ DIVÁCI, ZHODNOŤTE PROSÍM, JAK SE VÁM LÍBILO PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ JSTE PRÁVĚ ZHLÉDLI. OZNÁMKUJTE JEJ PODOBNĚ JAKO VE ŠKOLE, tzn. 1 – VÝBORNÝ, 2 – CHVÁLÍM, 3 – DOBRÝ, 4 – PŘÍLIŠ NEZAUJALO, 5 – NEZAUJALO VŮBEC. VÁMI UDĚLENOU ZNÁMKU NÍŽE ZAKROUŽKUJTE PROSÍM A ZDE UVEĎTE VÁŠ VĚK: 42

1 2 3 4 5

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ POULIČNÍHO DIVADLA VIKTORA BRAUNREITERA
VÁŽENÍ DIVÁCI, ZHODNOŤTE PROSÍM, JAK SE VÁM LÍBILO PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ JSTE PRÁVĚ ZHLÉDLI. OZNÁMKUJTE JEJ PODOBNĚ JAKO VE ŠKOLE, tzn. 1 – VÝBORNÝ, 2 – CHVÁLÍM, 3 – DOBRÝ, 4 – PŘÍLIŠ NEZAUJALO, 5 – NEZAUJALO VŮBEC. VÁMI UDĚLENOU ZNÁMKU NÍŽE ZAKROUŽKUJTE PROSÍM A ZDE UVEĎTE VÁŠ VĚK: 17

1 2 3 4 5

HODNOCENÍ PŘEDSTAVENÍ POULIČNÍHO DIVADLA VIKTORA BRAUNREITERA
VÁŽENÍ DIVÁCI, ZHODNOŤTE PROSÍM, JAK SE VÁM LÍBILO PŘEDSTAVENÍ, KTERÉ JSTE PRÁVĚ ZHLÉDLI. OZNÁMKUJTE JEJ PODOBNĚ JAKO VE ŠKOLE, tzn. 1 – VÝBORNÝ, 2 – CHVÁLÍM, 3 – DOBRÝ, 4 – PŘÍLIŠ NEZAUJALO, 5 – NEZAUJALO VŮBEC. VÁMI UDĚLENOU ZNÁMKU NÍŽE ZAKROUŽKUJTE PROSÍM A ZDE UVEĎTE VÁŠ VĚK: 12

1 2 3 4 5

Zdroj: Martin Kašpar